

URADNI LIST

SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka 12

Ljubljana, torek 21. aprila 1981

Cena 20 dinarjev

Leto XXXVIII

729.

Na podlagi 4. alineje 335. člena ustave SR Slovenije, v zvezi s 195. (čl. 201. členom zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 1/80) in v skladu z dogovorom o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 (Uradni list SRS, št. 1/81) ter dogovorov o temeljnih družbenega plana SFR Jugoslavije za obdobje 1981—1985 je Skupščina Socialistične republike Slovenije na sejah Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora dne 25. marca 1981 sprejela

DRUŽBENI PLAN

Socialistične republike Slovenije za obdobje
1981—1985

1.0 IZHODIŠČA ZA OPREDELITEV RAZVOJNE POLITIKE, SKUPNIH CILJEV IN NALOG DRUŽBENEGA RAZVOJA SR SLOVENIJE

SR Slovenija je po stopnji gospodarske razvittenosti dosegla raven srednje razvite industrijske dežele. Dosežen razvoj proizvodjalnih sil in samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, drugi rezultati preteklega srednjeročnega obdobja ter problemi in težave, ki nas bremenijo na začetku osemdesetih let, so hkrati izhodišča za opredelitev razvojne politike, skupnih ciljev in nalog družbenega razvoja SR Slovenije v novem petletnem obdobju. Pri opredeljevanju teh izhodišč je prav tako upoštevan doseženi razvoj v Jugoslaviji. Ocenjene so nadalje sedanje in predvidene gospodarske razmere v svetu. Na podlagi analitičnega, planskega in drugega gradiva in dokumentov ter razprave o njih v Skupščini SR Slovenije, v organih ZK Slovenije, SZDL, sindikatih, Gospodarski zbornici Slovenije, pri nosilcih planiranja v združenem delu in drugod so določena izhodišča, ocenjene razvojne možnosti in politika v naslednjem petletju. V povezavi s tem se družbeni plan SR Slovenije pri opredeljevanju razvojne politike, skupnih ciljev in nalog družbenega razvoja neposredno opira na dogovor o temeljnih družbenega plana SR Slovenije 1981 do 1985, v katerem je 188 udeležencev dogovora opredelilo skupne interese, ki so temeljnega pomena za razvoj Slovenije, ter prevzelo konkretne obveznosti in naloge, ki so tudi sestavni del samoupravnih sporazumov in dogovorov o temeljnih njihovih planov. Nadalje upošteva skupne cilje in interese ter obveznosti in naloge iz dogovorov o temeljnih družbenega plana SFR Jugoslavije. Prav tako izhaja iz doslej izoblikovanih planskih ciljev, nalog in materialnih možnosti v planskih aktih občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti ter organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti.

1.1. Na možnosti našega razvoja bodo vplivale zaostrene gospodarske razmere in neugodna gospodarska gibanja v svetu; ocenjuje se, da bodo za naslednja leta značilne nizke stopnje gospodarske rasti.

Predvideva se nadalje naraščajoča nezaposlenost, predvsem v zahodnih državah, težave v oskrbi s hitro dražečo se energijo, počasnejša rast trgovinske menjave in okrepljen protekcionizem kot posledica plačilno-bilančnih primanjkljajev. V industrijsko razvitih deželah so sproženi procesi prenove produkcijskih zmogljivosti in to v smeri uvajanja in širjenja najbolj propulzivnih industrijskih programov, kot tudi revitalizacije tradicionalnih proizvodnih dejavnosti z uporabo najsodobnejše tehnologije, vključno z robotizacijo proizvodnih procesov. Možnost intenzivnejšega vključevanja v mednarodno menjavo in s tem možnost za večjo stopnjo gospodarske rasti bodo imele dežele, bogatejše s surovinami in še zlasti z energijo, in vse tiste, ki bodo pospešeno razvile tehnološko zahtevno visoko produktivno proizvodnjo in v izdelkih čim bolj ovrednotile surovinsko in energetsko sestavino.

1.2. V Jugoslaviji smo ocenili, da je v novem srednjeročnem obdobju možna 4,5 odstotna stopnja gospodarske rasti, kar je za petino manj kot v preteklem petletju. Narekovali so jo spremenjeni pogoji in okoliščine, še zlasti neravnovesje v menjavi s tujino in omejene možnosti nadaljnega angažiranja tujih sredstev. Zato se bo treba bolj opreti na domačo akumulacijo in izvozne dosežke. Ta rast omogoča počasnejšo stopnjo rasti zaposlenosti — 2,5 odstotka ob 2% rasti produktivnosti letno.

Razvojni cilji SR Slovenije se pri tem opirajo na naslednje skupne razvojne cilje in naloge v SFR Jugoslaviji:

— zagotavljanje odločilnega položaja združenega dela v razpolaganju z dohodkom in celotnimi sredstvi družbene reprodukcije;

— uresničevanje usklajenih razmerij v tokovih reprodukcije;

— zmanjšanje strukturnih neusklajenosti v gospodarstvu;

— bistveno izboljšanje položaja Jugoslavije v mednarodnih ekonomskih odnosih;

— stalno povečevanje dohodka s produktivnostjo dela;

— zagotavljanje višje tehnično-tehnološke ravni gospodarstva;

— skladnejši regionalni razvoj ter v tem okviru pospeševanje razvoja manj razvitih republik in SAP Kosovo;

— rast produktivnega zaposlovanja;

— izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev in povečanje življenjske ravni ter socialne varnosti delovnih ljudi in občanov;

— izboljšanje in zaščita življenjskega in delovnega okolja;

— krepitev obrambnega in družbenosamozaščitnega delovanja in pripravljenosti;

— uspešna obnova in izgradnja na potresnem območju v SR Črni gori.

Ti cilji in naloge predpostavljajo nadaljevanje stabilizacijske politike kot ene pglavitnih usmeritev družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1981—1985.

1.3. SR Slovenija je v preteklem srednjeročnem obdobju dosegla pomembne razvojne rezultate, pri čemer je ekonomska nestabilnost postala značilen, najbolj zapleten in občutljiv problem našega razvoja. Ta negativno vpliva tako na kvaliteto gospodarjenja kot na uresničevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Stabilizacijska politika je zato temeljna prvina razvojne politike v naslednjem srednjeročnem obdobju, ki naj prispeva k intenzivnejšemu in hkrati kvalitetnejšemu gospodarskemu razvoju. Rezultati pri tem bodo v marsičem odvisni od doslednejšega uveljavljanja in uresničevanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, pri čemer mora biti poudarek predvsem na utrjevanju samoupravnega položaja ljudi kot osnovnih nosilcev družbenega razvoja.

Treba bo dati prednost boljši izrabi obstoječih zmogljivosti in postopnemu spreminjanju gospodarske strukture v prid dejavnostim, ki omogočajo intenzivno vključitev v mednarodno menjavo predvsem z večjim izvozom, hitro tehnično-tehnološko posodabljanje proizvodnje ter terjajo visok delež ustvarjalnega in visokokvalificiranega dela. To hkrati pomeni prekiniti dosedanje dolgoročne tendence v strukturi proizvodnje, da se obstoječa ne bi reproducirala mimo perspektivnih usmeritev.

Proces prestrukturiranja zajema še številna druga področja, kjer bi se morala spremeniti vsebina in kvaliteta delovnih programov, da bi s tem podprli kvaliteten razvoj. To velja za raziskovalno in inovacijsko dejavnost, ki kljub doseženim rezultatom še zdaleč ne ustreza sodobnim zahtevam, ki so najmočnejše prav na inovacijskem področju. Usmeritev raziskovalnega dela ter izobraževanja mladine in že zaposlenih se mora bistveno bolj usklajevati z dolgoročnimi razvojnimi usmeritvami posameznih področij združenega dela.

Ob pomanjkanju energetskih in surovinskih virov je po eni strani čedalje bolj pomembno varčevanje z energijo in surovinami, večja in boljša finalizacija izdelkov, večje ovrednotenje porabljenih surovin in energije, pa tudi ponovna raba in predelava nekaterih proizvodov in odpadkov. Po drugi strani je aktualno pospešeno raziskovanje novih surovinskih in energetskih nahajališč in virov v republiki ter priprave za angažiranje dodatnih vodnih zmogljivosti. Sem sodijo tudi prizadevanja za trajno in stabilno zagotavljanje surovin in energije drugod v državi in tujini. Poseben pomen ima proizvodnja hrane.

Ta razvojna usmeritev upošteva hiter razvoj predelovalnih industrijskih zmogljivosti v drugih republikah, ki bodo v veliki meri slonele na lastnih surovinskih virih, pa tudi na čedalje večji sposobnosti za ponudbo vse bolj kakovostnih izdelkov.

Povečana vlaganja za neodložljivo prestrukturiranje proizvodnje, nujnost infrastrukturnih naložb, zmanjšanje tujih investicijskih virov, večje potrebe za vlaganja v druge republike in na tujem, povečan delež obveznosti do federacije, obveznosti do gospodarsko manj razvitih republik in SAP Kosovo ter za obnovo potresnega območja v Črni gori, vse to v bilanci precej zmanjšuje delež razpoložljivih sredstev v družbenem proizvodu, ki jih bo moč uporabiti

v republiki v novem petletju. To pomeni ob nižji gospodarski rasti in v danih pogojih gospodarjenja za združeno delo posebno razvojno omejitev in zahteva takšna delitvena razmerja, da bi lahko hkrati s krepitvijo akumulacije zagotovili tudi realno rast osebnih dohodkov in življenjske ravni, ki bo spodbudna za ustvarjalno in boljše delo sploh. Vse to še bolj izpostavlja pomen selektivne razvojne in gospodarske politike v naslednjih letih.

V okviru gospodarskega razvoja, prometnih tokov in še posebej izvozne usmeritve bo treba bolj izrabiti prednosti geostrateške lege Slovenije.

V skladu z ustavnimi in drugimi opredelitvami bo italijanski in madžarski narodnosti še naprej vrljala skrb za njun vsestranski razvoj.

Rezultati, ki so bili doseženi v letu 1980 predvsem na področju gospodarske menjave s tujino, nadalje z znatno ugodnejšimi delitvenimi razmerji in z zmernejšim zaposlovanjem kažejo, da obstajajo realne možnosti za intenzivnejši gospodarski razvoj. Nadaljevanje dosežkov in prizadevanj iz leta 1980, zlasti na področju gospodarskih stikov s tujino, bo omogočilo, da v drugi polovici uresničevanja srednjeročnega plana dosežemo hitrejši gospodarski razvoj in pridemo iz gospodarskih težav oziroma odpravimo omejitve, ki jih sedaj objektivno narekujejo gospodarske razmere.

2.0. CILJI DRUŽBENEGA RAZVOJA SR SLOVENIJE

Upoštevaajoč izhodišča za opredelitev razvojne politike, možnosti in pogoje razvoja SR Slovenije in zaostrene gospodarske razmere, ki so se odrazile na prehodu v novo srednjeročno obdobje, družbeni plan SR Slovenije za obdobje 1981—1985 določa naslednje temeljne cilje:

2.1. Usmeritev v izvezno naravnano gospodarstvo

Izvoz mora postati pglaviten in stabilen dejavnik gospodarske rasti. To zahteva sistematično razvijanje proizvodnje, ki se mora po obsegu, kvaliteti, ceni in strukturi uveljaviti na tujem trgu. K izvozni naravnosti morajo prispevati ukrepi tekoče ekonomske politike in zavestno ustvarjanje pripravljenosti, ki spodbuja materialna, tehnično-tehnološka, raziskovalna, kadrovska in organizacijska prizadevanja vse družbe, še posebno pa učinkovito organiziranost združenega dela za preseganje avtarktičnih tendenc in za večjo vključenost v mednarodno delitev dela na enakopravnih podlagah. Ta usmeritev se ne nanaša le na izvoz blaga, ampak tudi na izvoz storitev. Poleg uresničevanja deviznobilančne in plačilnobilančne pozicije republike mora predvsem omogočiti, da se v gospodarstvu odločilno uveljavljajo kvalitetni dejavniki razvoja.

Razvitost proizvodnih sil v SR Sloveniji in ekonomsko-politični položaj SFR Jugoslavije zahtevata, da uveljavimo intenzivnejše sodelovanje z deželami v razvoju, ki vključuje kreditiranje skupnih vlaganj in izvoza, hkrati pa krepitev odnosov z razvitimi deželami na zahodu in vzhodu.

2.2. Oblikovanje gospodarske strukture, ki omogoča dolgoročno ustvarjanje višjega dohodka na zaposlenega in na vložena sredstva

Gospodarstvo se mora postopno, vendar odločno preusmeriti na povečanje deleža proizvodnje blaga in storitev, ki je razvojno-tehnološko intenzivna, značilna po veliki udeležbi visokokvalificiranega ustvarjalnega dela in avtomatizaciji proizvodnih procesov ter je osnova za modernizacijo in tehnološki razvoj celotnega družbenega dela, je na trajnejših osnovah izvozno usmerjena, zagotavlja racionalno zaposlovanje in gospodarno porabo energije in surovin, varovanje okolja, racionalnejšo rabo prostora in smotrnejšo razporeditev proizvodjalnih sil v prostoru.

2.3. Usmerjanje znanosti in izobraževalnega dela v procese prestrukturiranja

Raziskovalna dejavnost bo zagotovila trdnejšo znanstveno podlago naporom za kvalitativno preusmerjanje gospodarstva. Raziskovalni programi bodo zagotovili hitrejši razvoj visokokvalitetnih tehnoloških znanj in razvoj domačih tehnologij. Hkrati morajo povečati tudi sposobnost našega gospodarstva za izbor, prilagoditev, uvajanje in nadaljnjo ustvarjalno uporabo in razvoj tujega znanja in tehnologij. K uresničitvi teh ciljev bo prispevalo pomemben delež tudi usmerjeno izobraževanje, ki bo vplivalo na spremembo kadrovske strukture, usposobilo več kadrov za proizvodno tehnične poklice in prispevalo, da se bo znanje bolj kot doslej uveljavilo kot proizvodni faktor.

2.4. Povečanje proizvodnje hrane kot pomemben element stabilizacije

V zaostrenih razvojnih razmerah bo pomenila povečana proizvodnja hrane pomemben element stabilizacije, zmanjšanja odvisnosti od uvoza in izkoriščanja domačih naravnih virov. Rast družbenega sektorja kmetijstva in združništva kot organizacije združenih kmetov in njihovo povezovanje z individualnimi kmetijskimi proizvajalci bo tudi pomemben dejavnik poglobljanja socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Posebne pozornosti bo deležna reproduktivna sposobnost primarne proizvodnje, rastlinska proizvodnja za trg, bolj usklajen razvoj živilske industrije s primarno proizvodnjo, sodelovanje s proizvajalci v drugih republikah, zaščita, pridobivanje in usposabljanje zemljišč na podlagi prostorskih planov in razvoj hribovskih kmetij.

2.5. Razvoj gospodarskih infrastrukturnih dejavnosti

Kot podlaga nadaljnjega razvoja in prestrukturiranja gospodarstva je strateškega pomena nadaljnji razvoj gospodarske infrastrukture v skladu z gospodarskimi potrebami in zahtevami osebnega in družbenega standarda ter realnimi možnostmi. Ključno pri tem je začetavljanje zadostnih energetskih virov, vlaganja v ekonomsko upravičeno pridobivanje surovin in reprodukcijskega materiala ter nadaljnji razvoj prometne infrastrukture in integralnega transporta. To naj zagotovi redno oskrbljenost proizvodnje z energijo, surovinami, reprodukcijskim materialom in storitvami prometa in žvez.

2.6. Boljši pogoji življenja in dela kot vzpodbude produktivnosti dela

Življenjski standard in drugi pogoji življenja in dela se bodo izboljševali skladno z možnostmi, ki jih bo dajal ustvarjeni dohodek. Hkrati morajo v večji meri pomeniti vzpodbudo za boljše delo in večjo odgovornost pri delu. V tem okviru mora imeti prednost:

- uveljavljanje delitve osebnih dohodkov, ki bo v skladu z obsegom, kvaliteto in ustvarjalnostjo osebnega dela ter učinkovitostjo gospodarjenja z družbenimi sredstvi, zagotavljala boljše nagrajevanje zahtevnega fizičnega dela v proizvodnji in ustreznejše vrednotenje deficitarnih poklicev ter prispevala k učinkovitemu vodenju, organizaciji dela, delovni disciplini, boljši izrabi delovnega časa, smotrnejši razporeditvi delavcev glede na njihovo usposobljenost, k produktivnemu zaposlovanju in k zmanjšanju administrativnega dela v vseh dejavnostih;

- izboljšanje delovnih pogojev in varstva pri delu; učinkovitejše osnovno zdravstveno varstvo s poudarkom na medicini dela ter preventivna higienško-epidemiološka dejavnost;

- izboljšanje življenjskih pogojev zaposlenih s povečanjem racionalnosti in uspešnosti otroškega varstva in drugih oblik socialnega varstva, smotrnejšim razporejanjem delovnega časa, posebno v dejavnostih, ki so namenjene občanom, razvojem storitvenih dejavnosti, ki razbremenjujejo zaposlene delavce ter nadaljevanjem intenzivne stanovanjske gradnje ob ustvarjanju pogojev za večjo prostorsko mobilnost delavcev;

- izboljšanje izobrazbene sestave, kulturne ravni in rekreacije delovnih ljudi.

2.7. Smotrna raba prostora, izboljšanje človekovega okolja in skladnejši regionalni razvoj

Dosledno bo uresničevana usmeritev, da v SR Sloveniji ne sme biti zemljišča brez opredeljene funkcije v procesu družbene reprodukcije. Poglavitna je smotrnejša porazdelitev zemljišč za poselitev in za dejavnosti, odvisne od naravnih virov, varovanje naravnih virov ter naravne in kulturne dediščine. V tem okviru mora imeti prednost izboljšanje in varovanje za kmetijsko proizvodnjo sposobnih zemljišč ter nadaljnje intenziviranje rabe zemljišč, ki zaradi opuščanja ali neurejenih vodnih razmer niso vključena v reprodukcijo, pa tudi zagotavljanje in opremljanje zemljišč za organizirano in strnjeno gradnjo naselij v skladu z zasnovo racionalnega policentričnega razvoja ter ohranjanje poselitve v hribovitem in gorskem svetu.

Nadalje je treba dosledno odpravljati in preprečevati žarišča onesnaženja z uvajanjem ustrezne tehnologije, z okoljem usklajeno razmestitvijo dejavnosti v prostoru in z varstvenimi območji za naravne vire.

Gospodarski razvoj mora še bolj izenačiti pogoje življenja in dela, upošteva policentrično zasnovo družbenega razvoja Slovenije. Za to so poglavitnega pomena ekonomski interesi združenega dela na podlagi dohodkovnih odnosov ter usmeritve, ki upoštevajo prednosti in omejitve posameznih območij, povezane s poselitvijo in razpoložljivimi delavci, gospodarsko infrastrukturo in drugimi gospodarskimi zmog-

ljivostmi, družbeno infrastrukturo in stanovanji, naravnimi viri, naravno in kulturno dediščino, geografsko lego in potrebo po uspešnem delovanju celotnega območja republike v vseh razmerah. S politiko skladnega regionalnega razvoja bo treba pospeševati razvoj manj razvitih in manj razvitih obmejnih območij, zagotavljati pogoje za njihovo integracijo v širši gospodarski in kulturni prostor ter reševati specifične probleme razvitih območij.

3.0. MATERIALNA RAZMERJA V DRUŽBENI REPRODUKCIJI

3.1. Nosilci planiranja bodo podpirali uresnice naslednjih razmerij in tokov v družbeni reprodukciji:

— rast družbenega proizvoda bo v globalu za 3,5% poprečno letno ob vsaj 50% udeležbi produktivnosti dela. Večja rast dohodka in produktivnost dela v posameznih dejavnostih in posameznih organizacijah združenega dela bo odvisna zlasti od uspešnejšega gospodarjenja z obstoječimi zmogljivostmi vključno z uvajanjem večzemskega dela, smotrne rabe energije in surovin, nadpoprečnega vključevanja v izvoz in povezovanja na enotnem jugoslovanskem trgu;

— ob večji racionalnosti pri gospodarjenju z živim in minulim delom naj bi v poprečju dosegli okoli 1,8% letno rast zaposlenosti v združenem delu;

— rast družbenega proizvoda, zlasti še industrijske proizvodnje, bo v večji meri pogojena z rastjo izvoza blaga, ki bo moral naraščati realno več kot dvakrat hitreje od rasti družbenega proizvoda. Možnosti za rast uvoza pa bodo odvisne od doseženih rezultatov pri izvozu blaga in storitev;

— investicije v osnovna sredstva gospodarstva na območju SR Slovenije se bodo v primerjavi z družbenim proizvodom znižale od okoli 20,2% v preteklem na okoli 17,5% v tem petletnem obdobju; relativno se bodo znižala tudi sredstva za naložbe v družbeni standard in upravne objekte; relativno se bodo povečala sredstva za skupna vlaganja v druge republike in v tujino;

— sredstva za osebne dohodke ter za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb bodo v tem srednjeročnem obdobju realno naraščala za 10% počasneje od realne rasti dohodka, pri čemer bodo realni osebni dohodki na zaposlenega rasli v globalu v okviru rasti produktivnosti dela.

Osnovni kazalci materialnih razmerij in tokov predvidenega razvoja v obdobju 1981—1985 (zaradi primerjave so dodani tudi podatki za preteklo petletno obdobje) so naslednji:

Stopnje rasti v %	Ocena 1976—1980	Plan 1981—1985
Družbeni proizvod	4,8	3,5
Industrijska proizvodnja	5,6	3,6
Kmetijska proizvodnja	3,2	3,5
Razpoložljiva sredstva za porabo v SR Sloveniji	4,4	2,6
Zaposlenost v združenem delu	3,1	1,8
Produktivnost dela	2,1	1,8
Delež produktivnosti v prirastu družbenega proizvoda v %	43,0	50,0

Stopnje rasti v %	Ocena 1976—1980	Plan 1981—1985
Realni obseg izvoza blaga	4,5	8,0 ¹
Realni obseg uvoza blaga	-5,0	1,0
Pokritje uvoza blaga z izvozom v %	64,0	95 oz. 78 ²
Osebna poraba	3,3	3,1
v tem:		
— realni osebni dohodki na zaposlenega	1,1	1,3
Primerjava z družbenim proizvodom v %		
Sredstva za materialne naložbe v SR Sloveniji	39,3	34,6
v tem:		
— investicije v osnovna sredstva gospodarstva	20,2	17,5
— investicije v osnovna sredstva izven gospodarstva ³	10,6	9,1
— prirast zalog in strateških rezerv	8,5	8,0
Sredstva za materialne naložbe izven SR Slovenije	2,9	4,7
v tem:		
— vlaganja v druge SR in SAP	2,3	3,4
od tega:		
— obveznosti do gospodarsko manj razvitih SR in SAP Kosovo v tem skupna vlaganja	1,9	1,7 ⁴
— interesno združevanje sredstev v drugih SR in SAP	0,0	0,8
— skupna vlaganja in kreditiranje blagovnih tokov v tujini	0,4	1,7
	0,6	1,3

3.2. Oblikovanje in delitev družbenega proizvoda in razpoložljivih sredstev

3.2.1. Zaostreni pogoji gospodarjenja, zlasti problemi pri oskrbi z nafto in njenimi naraščajočimi cenami, težave v oskrbi z reprodukcijskim materialom in surovinami, nizka gospodarska rast v svetu zahtevajo usmeritev v izvajanju politike ekonomske stabilizacije, reševanje problemov devizne in plačilne bilance in v kvalitetnejši razvoj, kar bo vplivalo na umirjenejšo rast družbenega proizvoda v primerjavi s preteklim obdobjem.

Osnovni nosilec gospodarske rasti bo tudi v tem srednjeročnem obdobju industrijska proizvodnja, ki bo rasla v poprečju za okoli 3,6% letno; kmetijska proizvodnja se bo povečala za okoli 3,5% letno; do-

¹ Brez uvoza nafte, derivatov in premoga za koksiranje.

² Pokritje uvoza z izvozom brez upoštevanja uvoza nafte in derivatov ter premoga za koksiranje bo znašalo 95%, z upoštevanjem celotnega uvoza pa 78%.

³ Zajemajo investicije v družbene dejavnosti, stanovanjsko-komunalno dejavnost ter upravne in druge objekte.

⁴ Delež v družbenem proizvodu družbenega sektorja znaša 1,83%.

seči bo treba hitrejšo rast proizvodnje v prometu, gostinstvu in turizmu ter v drobnem gospodarstvu. Dobra polovica prirasta proizvodnje bo usmerjena v izvoz, nekaj manj kot polovica pa bo usmerjena v povečanje porabe prebivalstva, razvoj družbenega standarda in vlaganja v nove zmogljivosti.

3.2.2. Za zagotovitev povečanih potreb po energiji, surovinah in reprodukcijskem materialu, kakor tudi zaradi večjega vključevanja v jugoslovanski gospodarski prostor, bodo organizacije združenega dela morale povečati skupna vlaganja z organizacijami združenega dela iz drugih republik in pokrajin in nameniti večja sredstva za kreditiranje prodaje opreme in pospeševanje blagovne menjave z drugimi republikami in pokrajinama. Z letnimi resolucijami bodo v okviru sredstev za materialna vlaganja v drugih SR in SAP opredeljena razmerja med vlaganji v osnovna sredstva in kreditiranjem prodaje opreme in blagovnih tokov. V tem petletju bo potrebno zagotoviti večja sredstva za pokrivanje splošnih družbenih potreb federacije (delež teh sredstev v družbenem proizvodu se bo povečal od 5,3 % na 5,9 %). Za pokrivanje obveznosti do gospodarsko manj razvitih republik in SAP Kosovo bo treba nameniti 1,86 % družbenega proizvoda v združenem delu (od tega po oceni 0,03 % kot posebni prispevek za hitrejši razvoj SAP Kosovo, o čemer dogovarjanje še poteka) v primerjavi z 1,97 % v obdobju 1976—1980, v tem srednjeročnem obdobju pa bo potrebno pokriti tudi večji del obveznosti za odpravo posledic potresa v Črni gori, za kar bomo namenili okoli 0,4 % celotnega družbenega proizvoda.

V kreditnih odnosih s tujino bo prišlo do večjih odplačil za posojila iz preteklih let, kot bodo možnosti za dodatno zadolževanje. Hkrati bodo potrebna dodatna sredstva za kreditiranje izvoza blaga, še zlasti proizvodov višje stopnje predelave.

Navedene usmeritve in obveznosti se bodo odrazile v manjši rasti razpoložljivih sredstev za porabo v SR Sloveniji od rasti družbenega proizvoda in na zmanjšanju njihovega deleža v družbenem proizvodu od 92 % v obdobju 1976—1980 na 87,8 % v tem petletnem obdobju tako, da bodo razpoložljiva sredstva za porabo naraščala za okoli 2,6 % letno.

3.2.3. Počasnejša rast razpoložljivih sredstev za porabo v SR Sloveniji zahteva, da vse oblike domače končne porabe rastejo počasneje od rasti družbenega proizvoda.

Hkrati je nujno v politiki razporejanja dohodka zagotoviti hitrejšo rast in povečanje deleža lastnih sredstev organizacij združenega dela za izboljšanje in razširitev materialne osnove dela. Zato bo potrebno pri ugotavljanju dohodka in njegovem razporejanju zagotoviti naslednja razmerja:

— da bi zagotovili realnejše in hitrejšo obnavljanje osnovnih sredstev v materialni proizvodnji, zlasti opreme, bo amortizacija po minimalnih stopnjah rasla hitreje od dohodka;

— sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v TOZD ter za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb v republikah, bodo v celotnem srednjeročnem obdobju v globalu naraščala za 10 % počasneje od realne rasti dohodka;

— obseg sredstev, ki se bodo v delitvi dohodka izločala za stanovanjsko gradnjo, bo ostal približno

enak kot v obdobju 1976—1980; zato bo možna nižja stopnja izločanja sredstev za stanovanjsko izgradnjo kot v preteklem srednjeročnem obdobju;

— skupna sredstva za razširjeno reprodukcijo in rezerve v združenem delu⁵ bodo rasla hitreje od dohodka in povečala svojo udeležbo v bruto dohodku vsaj za eno odstotno točko (od 15,8 v letu 1980 na 16,9 v letu 1985).

3.3. Oblikovanje sredstev za reprodukcijo v materialni proizvodnji in njihova razporeditev po namenih financiranja

Izvajanje tako opredeljene politike razporejanja dohodka bo omogočilo, da bodo temeljne organizacije združenega dela v prihodnjih petih letih oblikovale skupna sredstva za amortizacijo in akumulacijo v višini 311,2 mlrd dinarjev; njihova rast bo znašala poprečno letno 4,7 %. Sredstva za razširjeno reprodukcijo iz drugih virov bodo rasla znatno počasneje. Dolgoročna sredstva iz kreditnega potenciala bank bodo po realnem obsegu manjša kot v preteklem srednjeročnem obdobju in bodo znašala okoli 48,6 mlrd dinarjev. Obseg proračunskih sredstev za investicije v okviru splošne porabe bo manjši kot doslej.

Bolj kot doslej bodo pritegnjena dodatna domača sredstva za razvoj osnovne gospodarske infrastrukture. Nadaljevalo se bo z združevanjem dela potrebnih sredstev s samoprispevki za komunalno infrastrukturo in družbene dejavnosti. Delež samoprispevkov v osebnih prejemkih se v globalu ne bo povečal, razpis samoprispevkov pa bo možen pod pogojem, da so zagotovljena tudi vsa sredstva, ki so potrebna za funkcioniranje izgrajenih objektov komunalne infrastrukture in družbenih dejavnosti in da so ustrezni programi sprejeti ter ovrednoteni v srednjeročnih družbenih planih.

V strukturi virov sredstev za reprodukcijo v materialni proizvodnji bo prišlo do znatnih sprememb. Bistveno se bo povečal delež lastnih sredstev temeljnih organizacij združenega dela in sicer od 62,5 % v obdobju 1976—1980 na 76,6 % v letih 1981—1985, delež sredstev iz bančnih in tujih virov pa se bo zmanjšal od 27,1 % na 11,8 %.

V združenem delu se bodo na teh osnovah oblikovala sredstva za reprodukcijo v materialni proizvodnji v višini 406,3 mlrd dinarjev. Od teh sredstev bo razpoložljivo za naložbe v osnovna sredstva v gospodarstvu SR Slovenije 228,6 mlrd dinarjev ali 56,2 %, za prirast zalog in strateške rezerve pa 111 mlrd dinarjev ali 27,5 %, ostala sredstva v višini 66,2 mlrd dinarjev oziroma 16,3 % od skupnih sredstev bo treba nameniti za dolgoročne plasmane in skupna vlaganja v druge republike in pokrajine in v tujino, za pokrivanje obveznosti do gospodarsko manj razvitih republik in SAP Kosovo in za pokrivanje obveznosti za odpravo posledic potresa v Črni gori.

Poleg sredstev iz združenega dela bo za naložbe v osnovna sredstva v SR Sloveniji oblikovano še okoli 16 mlrd dinarjev sredstev iz samostojnega osebnega

⁵ Vključena so sredstva amortizacije obračunane po stopnjah, ki so večje od predpisanih minimalnih stopenj, sredstva, ki se iz čistega dohodka razporejajo v poslovni sklad, za izboljšanje materialne osnove dela, za rezervni in druge sklade.

dela, tako da bo za naložbe v osnovna sredstva gospodarstva in prirast zalog v SR Sloveniji v družbenem in zasebnem sektorju skupaj razpoložljivo 356,1 mlrd dinarjev oziroma 25,5% družbenega proizvoda.

V strukturi proizvodnih investicij v osnovna sredstva v združenem delu se bo povečal delež vlagan v kmetijsko proizvodnjo od 2,5% na 5,3%, v modernizacijo in povečanje proizvodnje surovin in reprodukcijskega materiala v industriji od 7,8% na 10,8%, v strojogradnjo in elektroniko od 3,9% na 7,5% ter v gospodarsko infrastrukturo od 23,1% na 29,1%. Bistveno pa se bo zmanjšal delež vlagan v druge dejavnosti (od 62,7% na 47,3%).

Upošteva se usklajevanje predelovalnih zmogljivosti z zagotovljenimi surovinami, prehrabnimi in energetskimi viri in njihovo sofinanciranje z združenimi sredstvi, bodo predvideni proizvodni programi in investicijski projekti ovrednoteni na osnovi kriterijev za prestrukturiranje gospodarstva in dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985.

Sredstva za vlaganje v dejavnosti izven gospodarstva bodo znašala okoli 125 mlrd dinarjev, oziroma 9,1% družbenega proizvoda. Od tega bo razpoložljivo za naložbe v stanovanjsko in komunalno dejavnost okoli 85 mlrd dinarjev. Za naložbe v družbene dejavnosti pa bo razpoložljivih okoli 32,5 mlrd dinarjev in za upravne in druge negospodarske objekte okoli 7 mlrd dinarjev, kar pomeni, da bodo sredstva za investicije v družbene dejavnosti ter upravne in druge negospodarske objekte po realnem obsegu za okoli 7% manjša kot v preteklem petletnem obdobju.

3.4. Oblikovanje sredstev za zadovoljevanje osebnih, skupnih in splošnih potreb

V skladu z dogovorom o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 bodo rasla sredstva za zadovoljevanje osebnih, skupnih in splošnih potreb počasneje od rasti dohodka. Konkretne usmeritve glede gibanja posameznih oblik porabe v posameznih letih bodo opredeljene vsako leto v resoluciji o politiki izvajanja družbenega plana in v dogovoru o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka.

3.4.1. Sredstva za osebne dohodke bodo realno rasla po stopnji 3,1% letno. O porastu zaposlenosti v združenem delu za okoli 1,8%, bodo realni osebni dohodki na zaposlenega rasli po stopnji 1,3% letno. Zaradi hitre rasti števila upravičencev bodo sredstva za pokojnine rasla nekoliko hitreje. Ostali prejemki prebivalstva bodo rasli počasneje tako, da se bo v strukturi skupnih osebnih prejemkov povečal delež prejemkov na osnovi tekočega dela in pokojnin.

Počasnejšo rast realnih osebnih dohodkov in omejene možnosti najemanja potrošniških kreditov, bo spremljala tudi nekoliko počasnejša rast hranilnih vlog od rasti osebnih dohodkov.

Iz skupnih osebnih prejemkov bo prebivalstvo namenilo večja sredstva kot doslej za stanovanjsko izgradnjo. Predvidoma bodo sredstva za osebno porabo v globalu rasla približno enako kot osebni dohodki.

3.4.2. Sredstva za skupne potrebe, ki se oblikujejo s svobodno menjavo dela v okviru samoupravnih interesnih skupnosti (razen sredstev skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter starostnega zavarovanja kmetov) bodo rasla po stopnji 3,1% poprečno letno. V okviru globalno opredeljenih sredstev bo rast sredstev za posamezne družbene dejavnosti različna glede na dogovorjene prioritete. Sredstva skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter starostnega zavarovanja kmetov, ki se združujejo z enotno prispevno stopnjo bodo rasla nekoliko hitreje, to je po stopnji 3,7% poprečno letno. Ob takih predvidevanjih bodo celotna sredstva za skupne potrebe, oblikovana s svobodno menjavo dela, naraščala po stopnji 3,3% poprečno letno.

Nekoliko se bo spremenila sestava sredstev za skupne potrebe po namenu porabe. Visoka vlaganja v objekte družbenih dejavnosti v letih 1976—1980 bodo zahtevala v tem petletnem obdobju večji obseg sredstev za redno dejavnost organizacij združenega dela, ki izvajajo storitve družbenih dejavnosti. Taka usmeritev v porabi razpoložljivih sredstev za družbene dejavnosti bo zahtevala zmanjšanje deleža sredstev, namenjenih za investicije v družbenih dejavnostih.

3.4.3. Pri pokrivanju splošnih potreb republike in drugih družbenopolitičnih skupnosti v republiki bo dana prednost kvalitetnejšemu funkcioniranju organov družbenopolitičnih skupnosti, kar pa bo hkrati zahtevalo nadaljnje omejevanje vlaganj v upravne objekte.

Prestrukturiranje virov sredstev za pokrivanje splošnih družbenih potreb federacije bo vplivalo na bistveno povečanje prispevka republike za te namene. Za potrebe federacije se bodo namenjala relativno večja sredstva kot doslej; njihov delež v družbenem proizvodu SR Slovenije se bo povečal od 5,3% na 5,9%.

Zaradi visoke rasti obveznosti republike do zveznega proračuna bodo rasla celotna sredstva za splošno porabo (v republiki in za potrebe federacije) za okoli 5% letno, v tem sredstva splošne porabe na območju republike za okoli 3,1% letno.

3.5. Plačilno-bilančni in devizno-bilančni položaj SR Slovenije

V tem petletnem obdobju moramo v SR Sloveniji doseči 8% poprečno letno povečanje realnega obsega izvoza blaga. K izboljšanju plačilno-bilančnega ter devizno-bilančnega položaja pa bo prispevalo tudi povečanje deviznega priliva od izvoza storitev. V tem okviru se bo zlasti povečal devizni priliv od turizma, transportnih storitev in investicijskih del v tujini.

Ob taki izvozni usmerjenosti slovenskega gospodarstva, na podlagi sedanjih pogojev ocenjujemo, da se bo povečala udeležba izvoza blaga in storitev v družbenem proizvodu združenega dela od okoli 25% v obdobju 1976—1980 na okoli 31% v tem srednjeročnem obdobju.

Ob uresničevanju predvidenega izvoza blaga in storitev bo moč doseči v obdobju 1981—1985 poprečno letno 1% realno povečanje uvoza blaga. V tem obdobju se bo povečal uvoz reprodukcijskega materiala za 2,5% letno, uvoz opreme bo realno manjši kot v prejšnjem srednjeročnem obdobju, realen obseg

* Brez nafte, derivatov in premoža za koksiranje.

uvoza blaga široke potrošnje pa bo v letu 1985 približno enak obsegu uvoza v letu 1980.

3.6. Zaposlovanje

Zaradi zaostrenih pogojev gospodarjenja in prisotnih kadrovskih nesorazmerij, omejenih zaposlitvenih in kadrovskih virov v SR Sloveniji, nujnosti hitrejše rasti dohodka na zaposlenega se bodo v zaposlovanju uveljavljali kvalitetni premiki, pri čemer bodo skupnosti za zaposlovanje kot merilo statusa nezaposlenosti upoštevale možnosti za zaposlitev na širšem območju. Zaposlenost v združenem delu bo rasla poprečno letno za okoli 1,8% vendar tako, da v nobenem letu ne bo preseгла 2% rasti.

Na področju proizvodnje bo v industriji število zaposlenih raslo v poprečju na leto za 1,6% in v gradbeništvu za 1,3%, v storitvenih dejavnostih pa skupaj za 2,1% letno. V družbenih dejavnostih bo rast zaposlenosti možna le v zvezi z aktiviranjem novih ali razširjenih zmogljivosti ter z notranjim prestrukturiranjem dejavnosti. Na področju šolstva bo poleg novih zmogljivosti tudi uveljavljanje usmerjenega izobraževanja terjalo rast števila zaposlenih.

Bistveno nižja bo rast števila delavcev pri režijskih delih in opravilih v gospodarstvu ter v družbenih dejavnostih; možna bo le v primerih, ko gre za izboljšanje strokovne strukture režijskih služb na podlagi programov dela, ki jih določajo uporabniki oziroma pristojni organi. Organi družbenopolitičnih skupnosti, družbenopolitične in družbene organizacije, samoupravne interesne skupnosti in krajevne skupnosti kakor tudi organizacije združenega dela in njihove asociacije bodo zmanjšali število delavcev, ki opravljajo administrativna dela in opravila tako, da bo obseg administrativnih služb ustrezal dejanskim družbenim potrebam in možnostim s tem, da se bo hkrati povečala kvaliteta in učinkovitost dela pri opravljanju teh nalog.

Na manj razvitih in obmejnih območjih bo rast zaposlovanja hitrejša od poprečja. V samostojnem osebem delu bo dosežena hitrejša rast števila zaposlenih, zlasti na območjih, kjer je delavcev še dovolj.

V obdobju 1981—1985 se bo v združenem delu na novo zaposlilo okoli 73 tisoč, v samostojnem osebem delu pa okoli 7 tisoč oseb. Za nadomestitev na izpraznjenih delovnih mestih pa bomo potrebovali okoli 80 tisoč delavcev, pri čemer bodo možnosti za povečanje zaposlovanja zagotovljene tudi z omejevanjem zaposlovanja upokojeencev. Od vseh novozaposlenih se bo okoli štiri petine usmerilo v gospodarstvo, le približno petina v negospodarstvo, predvsem na področje družbenih dejavnosti. Konec tega planskega obdobja bo v združenem delu in v samostojnem osebem delu zaposlenih okoli 870 tisoč oseb. S tem se bo razen v prvih letih tega srednjeročnega obdobja zadržala polna zaposlenost prebivalstva. Delež zaposlenih bo znašal med 44 in 45%.

4.0. RAZVOJNE NALOGE PO PODROČJIH

4.1. Smeri prestrukturiranja gospodarstva in družbenih dejavnosti

Intenzivnejši in funkcionalno bolj povezan razvoj gospodarskih in družbenih dejavnosti se kaže kot edina možnost za uresničevanje nakazanega razvoja.

Proces kvalitetne preobrazbe slovenskega gospodarstva in družbenih dejavnosti narekuje te temeljne naloge:

— skladno s temeljnimi razvojnimi kriteriji, sprejetimi v dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985, bo treba povečati delež proizvodnje izdelkov in storitev, ki imajo dolgoročne pogoje za ustvarjanje višjega dohodka na zaposlenega in na vložena sredstva. Zato bomo ob upoštevanju dolgoročnih razpoložljivih naravnih virov in drugih proizvodnih faktorjev ter prostorsko-ekoloških pogojev za proizvodnjo načrtno pospeševali proizvodnjo izdelkov in storitev, pri katerih imajo strokovni kadri, tehnologija in znanje odločilno vlogo, zlasti še tiste, ki so hkrati posebnega pomena za dvig tehnološke ravni združenega dela in družbe v celoti;

— proces prestrukturiranja in kvalitetnejše rasti gospodarstva bo terjalo in omogočal intenzivnejše vključevanje naše proizvodnje v mednarodno delitev dela predvsem s povečanjem izvoza blaga in storitev. Z načrtnim oblikovanjem in razvijanjem programov za izvoz ter na podlagi uspešno osvojene oziroma doma razvite tehnologije, se mora postopno zmanjševati tehnološko-razvojna odvisnost našega gospodarstva od razvitejših dežel in krepiiti povezovanje z njimi na enakopravnih osnovah;

— v skladu z razvojno strategijo jugoslovanskega gospodarstva si bo potrebno trajno prizadevati za ustanovitve procesa upadanja reprodukcijskega in tržnega sodelovanja organizacij združenega dela v jugoslovanskem gospodarstvu (slabljenje enotnega jugoslovanskega trga) in za povezovanje jugoslovanskega gospodarstva v skupnih razvojno-tehnoloških naporih v delitvi proizvodnih programov pri izgrajevanju širših reprodukcijskih celot, zlasti še pri pospešenem razvoju moderne, razvojno-tehnološko intenzivne proizvodnje;

4.1.1. Posebne razvojne pozornosti in spodbude bodo v prihodnjem srednjeročnem obdobju deležne tiste razvojno-tehnološko intenzivne proizvodne usmeritve, ki so podlaga za modernizacijo in tehnološki razvoj vsega združenega dela ter hkrati pogoj za kvalitetnejšo gospodarsko rast in enakopravnejše vključevanje v mednarodno delitev dela.

To so ključne usmeritve v naslednjih skupinah oziroma podskupinah industrije po enotni klasifikaciji dejavnosti: oprema v poklicne in znanstvene namene, motorji z notranjim zgorevanjem; električni stroji in naprave; kmetijski stroji; stroji in naprave; (brez električnih in kmetijskih); sestavni deli elektronskih aparatov in naprav; komunikacijski aparati in naprave; merilna in regulacijska oprema, sredstva za upravljanje in avtomatizacijo v industriji in prometu; neomenjeni elektronski aparati in naprave; akumulatorji in galvanski elementi; orodje; kotalni ležaji ter v proizvodnji nekaterih kemijskih in farmacevtskih surovin.⁷ S prednostno obravnavo takšnih proizvodnih usmeritev moramo zagotoviti njihovo kvalitetno in nadpovprečno rast.

4.1.2. Novi kvalitetni proizvodni programi in preusmeritve tehnološko manj zahtevne in razvojno izčrpane proizvodnje v razvojno-tehnološko intenzivne programe bodo že v tem srednjeročnem obdobju pri-

⁷ Ključni proizvodni programi v okviru naštetih proizvodnih sektorjev so opredeljeni v dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985.

spevali k postopnemu izboljševanju kvalitete gospodarske strukture.

Da bo razvojno-tehnološko intenzivna proizvodnja postala hrbtenica proizvodne in izvozne strukture, je treba pospešiti povezovanje znotraj združenega dela in doseči delitev proizvodnih programov. Tako bi se usposobili za proizvodnjo zahtevnejših izdelkov, visokokvalitetne opreme in za ponudbo kompletnih objektov. Odločneje se velja usmeriti v izvajanje kompleksnega inženiringa, ki bo slonel na lastnih ali vsaj pretežno jugoslovanskih tehnoloških in razvojnih rešitvah ter proizvodnji. V okviru reprodukcijskih povezav bo treba na podlagi samoupravnih sporazumov o temeljnih skupnih planov in samoupravnih sporazumov o usklajevanju planov vzpostaviti sodelovanje med raziskovalci, projektanti, tehnologi, proizvajalci opreme, izvajalci gradbenih del in poslovno-tehničnih in drugih storitev.

4.1.3. Upoštevanje naštetih temeljnih izhodišč in naloge bodo na posameznih področjih v ospredju naslednje razvojne usmeritve in programi:

V strojni industriji: izgradnja ključnih naprav, kompletnih proizvodnih linij in kompletnih objektov, kot so: energetski objekti, procesni objekti in linije, transportno pretovorni sistemi, proizvodni sistemi, sistem za zaščito okolja za čiščenje odpadnih voda in zraka, za globalno odvodnjavanje in navodnjavanje.

V elektronski industriji: mikroelektronika in nove generacije profesionalnih elementov, optoelektronika, računalništvo, kompletni sistemi za nadzor in vodenje ter sodobni sistemi telekomunikacij, procesne opreme in informatike, sistemi za racionalno koriščenje energije, sistemi za pretvarjanje in prenos električne energije, tehnološke linije ter kvalitetno najzahtevnejši segmenti potrošne elektronike in elektroinistrije.

Farmaceutska industrija bo povečala proizvodnjo domačih surovin. V okviru intenzivne izvozne usmerjenosti bodo pomembna izvozna postavka farmacevtske industrije tudi izvoz tehnologije: kompletne tehnološke linije, patenti, licence in objekti. V bazni kemiji bo dan poudarek na proizvodnji kemikalij, ki so najširša surovinska osnova za kemično industrijo in druge dejavnosti. Organizacija INA Nafta Lendava bo osvojila nov program s področja procesne kemije na osnovi dolgoročne surovinske osnove. Naložbe v preusmeritev iz predvidene rafinerije in novi program naj bi izboljšala oskrbo z reprodukcijskim materialom na domačem trgu ter omogočila nadaljnji razvoj organizacije in zagotovila socialno varnost delavcev.

4.1.4. Nadaljnji razvoj industrije gospodarskih cestnih vozil terja dolgoročno sodelovanje in delitev dela med slovenskimi proizvajalci in ostalimi jugoslovanskimi proizvajalci po agregatih oziroma tehnološko-proizvodnih zaključnih celotah. Usmeritev v proizvodno specializacijo nakazuje možnost razvoja in proizvodnje motorizirane gradbene mehanizacije in sredstev notranjega in zunanjega motoriziranega transporta.

Domači proizvajalci cestnih vozil bodo pri sodelovanju in delitvi dela upoštevali zlasti omejene zaposlitvene možnosti, lokacijske pogoje, finančna sredstva ter možnosti oskrbe s surovinami in reprodukcijskim materialom, razširitev skupnega kroga kooperantov, dolgoročne povezave s tujimi partnerji in

večjo stopnjo domače osvojenosti vozil, s tem pa tudi širše možnosti sodelovanja med domačimi proizvajalci kljub različnim tujim partnerjem.

V razvoju vozil na motorni pogon bo poudarjena usmeritev na izvedbe s čim manjšo porabo pogonskega goriva.

V drugih predelovalnih dejavnostih bo poudarek na dolgoročnem zagotavljanju surovin in reprodukcijskega materiala, na izvozu, na boljšem koriščenju razpoložljivih zmogljivosti in ustvarjanju pogojev za dolgoročno povečanje dohodka na zaposlenega. S tem v zvezi bo treba postopoma opuščati proizvodnjo nizkoakumulativnih izdelkov in uvajati razvojno intenzivne proizvodne programe, uvajati izdelke značilne po visoki stopnji predelave, visoki kakovosti, racionalni rabi energije in surovin in hitrem prilagajanju tržnim zahtevam. V proizvodnjo bo treba hitreje uvajati procesno tehniko, večji poudarek bo moral biti na specializaciji dela ter na substituciji deficitarnih surovin in reprodukcijskega materiala. Kjer bo prišlo do preusmerjanja na nove proizvodne programe, bo smotno to izvajati v povezavi z večjimi in uspešnimi nosilci proizvodnje v teh dejavnosti, v skladu z njihovimi razvojnimi programi zaradi kompletnejše ponudbe, zlasti na zunanjem trgu, doseganja sodobne tehnologije in organizacije dela ter uvajanja lastne razvojno raziskovalne dejavnosti.

Skladno s temi usmeritvami bo treba v:

- kovinsko predelovalni industriji širiti in poglobljati kooperantske odnose s finalisti ostalih dejavnosti, zlasti z nosilci ključnih komponent v strojogradnji, elektroniki, proizvodnji prometnih sredstev in drugih dejavnosti ter razvijati proizvodnjo zahtevnejših industrijskih orodij in fluidne tehnike;

- elektroindustriji uvajati zahtevnejše proizvodne programe z aplikacijo mikroelektronskih vezij ter nadomeščati elektromehanske sklope z elektronskimi;

- predelovalni kemiji razvijati proizvodnjo, ki bo izkoristila možnosti oskrbe z domačimi surovinami in zagotavljala višjo stopnjo predelave;

- gumarski industriji posodabljanje tehnologijo, zlasti na področju pnevmatike, pogonskih elementov, transportnih trakov in izolacijskega materiala ustvariti pogoje za večji izvoz;

- tekstilni industriji osvajati modni sortiment in uvajati nekonvencionalne proizvode, ki zadovoljujejo zahtevnejši trg, naravna vlakna uporabljati predvsem v zahtevnejših izdelkih;

- usnjarsko-obutveni industriji dati večji poudarek kvaliteti, modi in pestrosti izdelkov ter specializaciji dela;

- lesarstvu dati večji poudarek kompletnejši ponudbi zlasti na zunanjem trgu, krepiti dosedanje izvozne usmerjenosti predvsem s kompletnejšo ponudbo (opremljanje objektov od stavbnega mizarstva do celotne notranje opreme, gradnje hiš ipd.) ter dati večji poudarek izvajanju kompleksnega inženiringa na osnovi lastnega znanja in domače opreme ter boljšemu izkoristku lesne surovine, večji uporabi ostankov lesa in nadaljnji substituciji lesa;

- celulozno-papirni industriji uvajati tehnologije, ki omogočajo predelavo vseh vrst iglavcev in listavcev ter povečati uporabo lesnih ostankov in sekundarnih surovin;

— grafični industriji poenotiti tehnologijo in razvijati drobno proizvodnjo za regionalne potrebe ter ustvariti pogoje za razvoj te proizvodnje v okviru družbenega sektorja;

— proizvodnji športne opreme nadaljevati z uveljavljanjem na svetovnem trgu brez posredništva in na osnovi lastnega marketinga.

V okviru proizvodnih dejavnosti bo treba pospeševati razvoj namembne proizvodnje.

4.1.5. V črni metalurgiji bo ob osnovni usmeritvi v proizvodnjo kvalitetnih jekel glavni poudarek na proizvodnji surovega jekla, posodobitvi tehnologije pridobivanja jekla in jeklenih izdelkov ob zagotavljenih potrebnih surovinah. Razvoj ferolitov bo usmerjen predvsem v kvaliteto. Sibka surovinska osnova zahteva geološke raziskave rudnih rezerv barvnih kovin, večje izkoriščanje sekundarnih surovin in boljše koriščenje odkritega rudnega bogastva. V barvni metalurgiji bo poudarek na modernizaciji in razširitvi proizvodnje primarnega in sekundarnega aluminija v okviru zagotovljenih surovin. Proizvajalci bodo v okviru realnih možnosti dajali prednost posodabljanju predelave bakra, aluminija in plemenitih kovin, ki zagotavlja višjo stopnjo predelave in nadpovprečno rast dohodka. Pri pridobivanju in predelavi nekovinskih rudnin bomo naložbe usmerjali predvsem v modernizacijo proizvodnih zmogljivosti. Potrebe zahtevajo hitrejši razvoj proizvodnje stekla, izolacijskega materiala, abrazivov, umetnih brusov in ognjeodpornega materiala, zlasti zaradi zmanjšanja uvoza in razširitve sortimenta. Naraščajoče pomanjkanje soli terja pospešeno proučitev možnosti za zagotovitev te surovine z domačo proizvodnjo oziroma prek skupnih naložb doma ali v tujini.

V bazni kemični industriji se bo poleg usmeritve v proizvodnjo kemikalij, ki predstavljajo najširšo surovinsko osnovo za kemično industrijo in druge dejavnosti, potrebno usmeriti tudi v večjo proizvodnjo mineralnih gnojil in sredstev za zaščito rastlin.

Neuskajenost med razpoložljivo lesno surovino in naraščajočimi potrebami predelave lesa zahteva intenzivno in trajno usklajevanje predvsem na osnovi povečanja obsega blagovne proizvodnje gozdnih sortimentov, povečanja uporabe lesnih ostankov in doseganje višje stopnje predelave. Za povečanje blagovne proizvodnje gozdnih sortimentov bo treba pospešiti že začeto združevanje sredstev proizvajalcev in porabnikov lesa za vlaganje v gozdno proizvodnjo. Ob večjih lesnopredelovalnih zmogljivostih kljub večji proizvodnji lesa oskrba v letu 1985 ne bo izboljšana.⁸ Manjkajoči del lesa bo predvidoma dobavljen iz drugih republik in iz uvoza predvsem iz socialističnih dežel in dežel v razvoju.

4.1.6. V gradbeništvu je treba uskladiti razvoj in doseči tesnejše sodelovanje investitorjev z vsemi dejavniki v gradbeništvu že ob izdelavi prostorskih izvedbenih aktov prek projektiranja, pridobivanja in opremljanja zemljišč do gradnje tako, da bodo načrtovane investicije kvalitetne, realne glede rokov in da bodo načrtovani objekti racionalno zasnovani ob uporabi domačega materiala. To zahteva poslovno in do-

hodkovno povezovanje med proizvajalci reprodukcijskega materiala, gradbeništvom in stanovanjsko dejavnostjo. Pospešiti je treba industrializacijo gradnje, zlasti zaključni del, in uvajanje gradbene tehnologije, ki bo omogočala hitrejšo gradnjo, varčevanje z energijo in zmanjševanje vpliva hrupa. Odpraviti je treba dosedanji sistem oblikovanja cen v gradbeništvu ter ga uskladiti z novim zakonom. Uvajati je treba nove metode, potresno-varnega graditeljstva upoštevaje realno potrebno tveganje in ekonomiko gradnje.

Izboljšati je treba izkoriščanje obstoječih proizvodnih zmogljivosti gradbenega materiala, predvsem pri proizvodnji deficitiranega gradbenega materiala, kot je cement, nove vrste izdelkov v opečni industriji in pri izolacijskem materialu ter v skladu z realnimi možnostmi posodobiti proizvodnjo.

4.1.7. Temeljna usmeritev drobnega gospodarstva združenega dela in samostojnega dela s sredstvi, ki so v lasti občanov, bo razvijanje njegove vloge kot komplementarne dejavnosti z industrijskimi in drugimi večjimi organizacijami združenega dela v gospodarstvu ter v zadovoljevanju potreb krajanov. To je potrebno predvsem zaradi večje specializacije proizvodnje, širjenja in zboljšanja ponudbe izdelkov in storitev za domači trg in izvoz, odpiranja zahtevnih delovnih mest, angažiranja sredstev prebivalstva v produktivne namene in jačanja obrambne sposobnosti. Politika nakazana s tem družbenim planom zahteva tudi intenzivnejše izenačevanje pogojev gospodarjenja v združenem delu in zasebnem sektorju.

4.1.8. Družbeni kmetijski obrati se bodo še nadalje uveljavljali kot stabilizator tržne proizvodnje hrane, nosilec intenzifikacije in modernizacije kmetijske proizvodnje hrane in celotne kmetijske proizvodnje. Osnove za nadaljnje uveljavljanje kmetijskega proizvajalca bodo zlasti v krepitvi njegovega položaja v kmetijskih zadrugah in temeljnih organizacijah kooperantov. Tako organizirana proizvodnja, v katero se vključujejo na podlagi dohodkovnega povezovanja porabniki kmetijskih pridelkov in surovin iz kmetijstva (živilska industrija, trgovina, turizem), bo temelj hitrejši intenzifikaciji in rasti kmetijske proizvodnje, rasti produktivnosti dela in dohodka zaposlenih v kmetijstvu ter s tem podlaga hitrejšemu spreminjanju agrarne in zemljiške strukture ter učinkovitejši rabi proizvodnih potencialov.

Temeljna naloga v kmetijstvu bo oblikovanje sodobnih velikih družbenih obratov in hitrejšo oblikovanje skupnih zemljiških proizvodnih kompleksov v združenih organizacijah. Podlaga te usmeritve bodo vse oblike združevanja dela, sredstev in zemlje, melioracije, komasacije in nakup zemlje. Pri tem se kot posebej pomembna za povečanje pridelave hrane v SR Sloveniji štejejo kmetijska zemljišča, na katerih bodo izvedene melioracije v skladu s samoupravnim sporazumom o temeljih plana Zveze vodnih skupnosti Slovenije za obdobje 1981—1985.

Z uvajanjem sodobnejše poljedelske proizvodnje in izvedbo setvenih načrtov bo povečana tržna proizvodnja pšenice, sladkorne pese in oljnic. Z boljšim koriščenjem njivskega in travnatega sveta bo zagotovljen večji delež doma pridelane krmne.

V govedoreji bo poudarek na povečani vzreji krav, hitrejšemu razvoju govedoreje v hribovskem

⁸ V letu 1980 je bilo z lesom iz SR Slovenije pokrito 79 % potreb domače predelovalne industrije, v letu 1985 pa se predvideva 77 % pokritje potreb.

svetu, gradnji novih družbenih obratov in obratov na osnovi skupnih vlaganj.

Razvoj prašičereje bo temeljil na nadaljnji gradnji družbenih farm in na skupnih vlaganjih kmetov in njihovih organizacij ob zagotovljeni proizvodnji osnovne krme ter na vlaganjih v izgradnjo zmogljivosti v drugih republikah. Prireja perutninskega mesa bo usklajena z izvozom tako, da bo s pridobljenimi devizami zagotovljen uvoz reprodukcijskega materiala za perutninarstvo. Z interventnimi ukrepi in vlaganji bo omogočen ponoven razvoj črede konj in ovac, zlasti ovčereje v hribovitem svetu. Ulov in vzreja rib bosta podvojena.

Za izboljšanje oskrbe in možnosti izvoza sadja ter izvoza hmelja, se bodo povečala vlaganja v sadovnjake in hmeljišča predvsem na družbenih obratih in na osnovi skupnih vlaganj v združnih organizacijah. Razvoj vinogradništva bo odvisen od možnosti dolgoročnega plasmaja vina na domačem tržišču in še zlasti v izvozu. Pospešen bo razvoj čebelarstva.

Kmetijska proizvodnja v SR Sloveniji bo do leta 1985 zagotovila 85% pokrivanje prehranskih potreb. Z dolgoročnim povezovanjem organizacij združenega dela iz SR Slovenije z organizacijami združenega dela v drugih republikah in pokrajinah bo pokrit primanjkljaj hrane in surovin predvsem pšenice, koruze, svinjskega mesa, olja in sladkorja.

Kjer delavci in kmetje v okviru tržne menjave dobrin ne morejo zagotoviti reprodukcije oziroma razvoja (nakupi in ureditve zemljišč, združevanje zemlje, urejanje hribovskega sveta, intenziviranje rastlinske proizvodnje, skupne naložbe kmetov in kmetov v organizacijah združenega dela, prestrukturiranje živinoreje, razvoj pospeševalne službe, razvoj ribištva, nadomestilo dela obresti pri kreditih hranilno-kreditnih služb, kritje kurznega rizika in obrambe pred točo), bo izvedba programa odvisna od sredstev, ki jih bodo zagotavljali porabniki hrane in družbenopolitične skupnosti v obsegu, ki je dogovorjen z dogovorom o temeljnih družbenega plana SR Slovenije 1981—1985.

Razvoj živilske industrije bo na podlagi tržnih potreb usklajen z možnostmi dolgoročnega zagotavljanja surovin. Zato jo bo potrebno intenzivnejše povezovati s primarno kmetijsko proizvodnjo in trgovino, razviti velikoserijsko proizvodnjo na osnovi delitve dela in usklajenih programov pri Poslovni skupnosti za razvoj kmetijstva in živilske industrije Slovenije.

4.1.9. Upošteva se splošno koristne funkcije gozdov se bodo racionalneje izrabljali naravni gozdni potenciali, kar zahteva uskladitev posekov lesa z zmogljivostmi gozdov.

V ospredju bo izboljšanje gospodarjenja v zasebnih gozdovih s krepitvijo samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov v temeljnih organizacijah kooperantov. Posebno pozornost bo treba nameniti učinkovitejšemu varstvu gozdov pred požari.

Lovstvo bo ohranjalo in izboljševalo naravno okolje ter aktivno varovalo avtohtone vrste divjadi. V okviru lovskih območij bo intenziviralo gospodarjenje z divjadjo, vendar z upoštevanjem interesov drugih uporabnikov naravnega prostora, predvsem s kmetijstvom in gozdarstvom.

4.1.10. V turizmu in gostinstvu se bomo usmerili predvsem v doseganje večjega neto deviznega priliva

ter ustvarjanje boljših pogojev za rekreacijo in preventivno zdravljenje delavcev.

Organizacije združenega dela turizma in gostinstva bodo izboljšale organiziranost in poslovno sodelovanje. Izboljšale bodo kvaliteto gostinskih in turističnih storitev, uskladile in obogatile enotno ponudbo z vključitvijo trgovine, agroživilstva, servisne dejavnosti, domače in umetne obrti ter prometa. Za to bodo na temelju kooperacijskih odnosov združevali tudi zmogljivosti občanov in kmetov v okviru združnih organizacij ter skupno nastopale na domačem in zlasti na tujem tržišču. Redno in funkcionalno bodo izobraževale strokovne delavce, bolje organizirale delo in zmanjševale fluktuacijo.

Poleg smotrnejšega izkoriščanja zmogljivosti bodo dograjevale in kompletirale že obstoječe turistične centre, pri čemer bo poseben poudarek na turistični infrastrukturi in gradnji raznovrstnih manjših spremljajočih objektov.

V sodelovanju z drugimi dejavniki bo turistično gospodarstvo pospeševalo nekatere specifične oblike turizma, kot npr. mladinski in planinski ter kongresni turizem.

Poseben poudarek je treba nameniti razvoju zimskega turizma s hitrejšim urejanjem novih smučišč s pripadajočimi žičnicami in komplementiranjem obstoječih centrov.

Z uresničevanjem razvojnih usmeritev in v skladu z obveznostmi v dogovoru o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 se predvideva, da bo inozemski turistični promet naraščal poprečno 6% letno, devizni priliv 8% letno, domači turistični promet pa 3,5% letno.

4.1.11. Pri izboljšanju ponudbe blaga in organiziranosti trga bodo imele pomembno vlogo organizacije združenega dela trgovine, ki bodo nadaljevale z združevanjem dela in sredstev na trajni osnovi s proizvodnimi in drugimi organizacijami na enotnem jugoslovanskem trgu. Prednost bo imela modernizacija pretoka blaga od transporta do uskladiščenja ter gradnje drobnoprodajnih zmogljivosti za promet z živili in drugimi predmeti vsakodnevnne rabe. To še posebej velja za razširitev trgovinskega omrežja v novih naseljih.

Za naselja, kjer družbeni sektor ni zainteresiran za razvoj prodajne mreže z dobrinami vsakodnevnne rabe, bodo občine uresničile možnost, ki jo daje republiški zakon o blagovnem prometu glede opravljanja blagovnega prometa z osebnim delom in obrtni zakon.

4.2. Vključevanje v mednarodno menjavo

4.2.1. Izvoz blaga in storitev bo treba pospeševati ob zagotavljanju trajnejšega ekonomskega interesa organizacij združenega dela za izvoz. Izvoz je pogoj za razvoj sodobnega gospodarstva. V njem se mora povečati delež proizvodov višje stopnje predelave, zlasti tistih, ki v večji meri slonijo na lastnih tehnoloških rešitvah in na domačih surovinah.

V izvozu industrije se bo hitreje povečeval izvoz strojne, kovinsko-predelovalne in elektroindustrije, v okviru posameznih skupin in podskupin industrijskih proizvodov pa se bo povečal zlasti izvoz: raznih vrst strojev in opreme (za energetiko, promet, agroživilstvo, gradbeništvo itd.), elektronskih elementov,

sestavnih delov in naprav elektronike in elektroindustrije, telefonskih central, motornih vozil in delov, avtomobilskih prikolic, bele tehnike, nekaterih proizvodov baze in predelovalne industrije, farmacevtskih surovin in izgotovljenih zdravil, gumijevih izdelkov, končnih lesnih proizvodov, papirja, izdelkov iz papirja, izdelkov grafične industrije, tekstilnih izdelkov, obutve in usnjene konfekcije ter proizvodov živilske industrije (predvsem predelave mesa in rib).

Glede na komparativne prednosti, ki jih ima Slovenija zaradi svojega ugodnega geostrateškega položaja, se kažejo precejšnje možnosti za izvoz storitev, zato bo treba nameniti pozornost razvoju inozemskega turizma ter opravljanju storitev pri izvozu in uvozu blaga in v tranzitnem prometu.

Povečal se bo delež izvoza zdravstvenih storitev.

4.2.2. V skladu s skupno politiko razvoja v SFR Jugoslaviji bomo v naslednjem srednjeročnem obdobju težili za uravnoteženo regionalno strukturo mednarodne menjave, ki bo ustrezala političnim in ekonomskim ciljem SR Slovenije in SFR Jugoslavije, upoštevaše sklepe konferenc v Colombu in Havani, še posebej kar zadeva krepitev medsebojnega sodelovanja dežel v razvoju in uresničevanja nove mednarodne ekonomske ureditve.

Sodelovanje z deželami v razvoju in z nevrščeni deželami bomo pospeševali z bolj organiziranim nastopom, izvozom proizvodov višje stopnje predelave, prenosom tehnologije in izvajanjem investicijskih del v teh deželah, z dolgoročnimi proizvodnimi kooperacijami, skupnimi vlaganji in s skupnim nastopanjem na tretjih trgih. Zaradi pospeševanja našega izvoza in drugih oblik sodelovanja bomo leta 1985 podvojili blagovni izvoz iz teh dežel.

Težili bomo k enakopravnejšemu sodelovanju z razvitimi zahodnimi državami. Predvsem v večjim izvozom — tudi na podlagi dodatnih izvoznih možnosti v Evropsko gospodarsko skupnost — bomo ob postopnem zmanjševanju naše tehnološke odvisnosti dosegli boljše pokritje uvoza blaga z izvozom blaga.

S socialističnimi deželami bomo dosegli na osnovi dolgoročnih programov usklajeno menjavo na višjem nivoju in razvijali višje oblike gospodarskega sodelovanja.

Pospeševali bomo obmejno gospodarsko sodelovanje z višjimi oblikami gospodarskega sodelovanja in večanjem blagovne menjave. Sporazumi o obmejni blagovni menjavi naj prerastejo v sporazume o širšem gospodarskem sodelovanju na obmejnem območju.

4.3. Energija, promet in vodno gospodarstvo

Učinkovitejše gospodarjenje s tekočim in mineralnim delom, delno pa tudi spremembe v cenah, morajo postopoma omogočiti tak dohodek, ki bo zagotavljal enostavno in del razširjene reprodukcije v gospodarski infrastrukturi. To bo prispevalo k racionalnejši uporabi storitev in učinkovitejšemu gospodarjenju. V dejavnostih, kjer bo to neobhodno se bodo zainteresirani sporazumeli za povračila.

Postopoma se bodo povečevala lastna sredstva izvajalcev v skupnih virih sredstev za razširjeno reprodukcijo. Združevanje sredstev po enotnih osnovah, virih in merilih bo uveljavljeno za vlaganja, ki so skupnega interesa za SR Slovenijo, za naložbe, kjer bo opredeljen interes posameznih organizacij zdru-

ženega dela in skupnosti ter družbenopolitičnih skupnosti, pa se bodo sredstva združevala interesno, zato se bodo sredstva bank in združena sredstva po enotnih osnovah, virih in merilih sorazmerno zniževala.

4.3.1. Energetska politika SR Slovenije v letih 1981—1985 bo temeljila predvsem na:

— dolgoročnem in zaneslivejšem zadovoljevanju osnovnih potreb po energiji,

— zmanjševanju energetske odvisnosti od uvoza, večjem in boljšem izkoriščanju lastnih konvencionalnih in novih virov energije ter povečani nabavi in zakupu energije v drugih republikah in avtonomnih pokrajinah na načelih združevanja dela in sredstev,

— uresničevanje racionalnega pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije ter usmeritvi v proizvodnjo, ki rabi relativno manj energije, in v smotrno gradnjo,

— pospešenemu izvajanju geoloških raziskav domačih energetskih virov zlasti premoga, nafte, plina in urana, ter sovlaganju v geološke raziskave v drugih republikah in avtonomnih pokrajinah in v državah v razvoju,

— obveznem optimiranju razvojnih programov, smotrni pripravi in izgradnji energetskih objektov, varstvu okolja in smotrni rabi prostora,

— politiki cen za energijo, ki bo omogočila poleg pokrivanja stroškov enostavne reprodukcije tudi del stroškov razširjene reprodukcije in z upoštevanjem odnosov med posameznimi vrstami energije stimulirala varčno gospodarjenje in izkoriščanje lastne energetske osnove,

— razvoju samoupravne organiziranosti energetskega gospodarstva.

Poraba korišćene energije bo v tem petletju rasla poprečno letno z okoli 3,9%. Podatki, ki zadevajo proizvodnjo in porabo posameznih energetskih virov, bodo dokončno določeni z energetske bilanco SR Slovenije za obdobje 1981—1985. Poraba električne energije bo naraščala po stopnji 7,1%, premoga po 6,9%, zemeljskega plina 9,3%, medtem ko bo rast porabe tekočih goriv upočasnjena in bo 1,2% poprečno letno.

Neto poraba električne energije se bo povečala od 7.875 Gwh v letu 1980 na okoli 11.075 Gwh v letu 1985. V ta namen bo do leta 1985 zgrajenih za 700 MW novih elektroenergetskih zmogljivosti, od tega 250 MW v drugih republikah in avtonomnih pokrajinah ter 12 MW v tujini. Zgrajeni bodo tudi potrebni prenosni objekti 380, 220 in 110 kV, objekti distribucije 110 kV ter Rudnik urana Zirovski vrh. Za preskrbo z električno energijo po letu 1985 bomo že v tem srednjeročnem obdobju pričeli gradnjo proizvodnih objektov moči okoli 850 MW ter ustreznega prenosnega in razdelilnega omrežja.

V obdobju 1981—1985 bodo končane tudi priprave za izgradnjo jedrske elektrarne Prevlaka kot skupne naložbe združenega dela SR Hrvatske in SR Slovenije. Proučena bo možnost izgradnje naslednje jedrske elektrarne v SR Sloveniji. Boljša izraba domačih energetskih virov narekuje večje izkoriščanje hidropotencialov. Pri tem bo potrebno upoštevati družbeno-ekonomske in prostorske zahteve, opredeliti namembnost vodotokov ter pospešiti priprave za izgradnjo proizvodnih objektov na porečjih Save, Soče (Idrijca) in Mure. Da bi poenostavili in skrajšali investicijske postopke ter hitreje in ceneje pripravljali predinve-

sticijske študije, je potrebno dokončati ustrezne programe za cela porečja. Nadaljevali bomo tudi gradnjo elektrarn na manjših vodotokih in ustreznega omrežja za zanesljivo delovanje elektroenergetskega sistema v vseh razmerah.

Zaradi nižje rasti porabe tekočih goriv in nadaljevanja dosedanje rasti porabe električne energije bo poraba premoga v SR Sloveniji rasla hitreje od proizvodnje. Premog bo še naprej osnovno gorivo v termoelektrarnah in termoelektrarnah — toplarnah. V široki porabi, industriji in povsod tam, kjer to dovoljuje tehnološki postopki in ne povzroča prekomernega onesnaževanja okolja, se bo pospešeno nadaljevala zamenjava tekočih goriv s premogom. Petletna poraba premoga v tem obdobju bo v SR Sloveniji znašala okoli 49 milijonov ton. Proizvodnja domačega premoga bo 33 milijonov ton, v drugih republikah in avtonomnih pokrajinah bomo zakupili okoli 9 milijonov ton premoga za proizvodnjo električne energije ter na podlagi dolgoročnih aranžmajev nabavili 7 milijonov ton premoga za industrijo in ostalo porabo, za kar bo med porabniki in dobavitelji potrebno pravočasno skleniti ustrezne samoupravne sporazume, poleg tega pa bo za posebne potrebe industrije vloženo okoli 0,5 mio ton črnega premoga. Kolikor v drugih republikah in avtonomnih pokrajinah ne bo možno nabaviti zadostnih količin premoga, bomo uvozili kvalitetnejši premog v obsegu manjkajočih količin.

Delež porabe tekočih goriv bo v skupni porabi korišćene energije vse manjši. Še naprej bodo tekoča in plinasta goriva pokrivala energetska potrošnja v industriji z visoko-temperaturnimi procesi, v večjem delu prometa, v toplarnah za ogrevanje naselij z izrazito ogroženostjo čistosti okolja, v bazni in petrokemični industriji, kmetijstvu ter v manjši meri tudi na ostalih področjih porabe. Poraba naftnih derivatov bo rasla s povprečno letno stopnjo 2,5 %, pri tem v neenergetske namene hitreje kot v energetske.

4.3.2. Skladnejši in učinkovitejši razvoj prometa in zvez zahteva:

- oblikovanje funkcionalno enotnega prometnega sistema, v katerem se bo vsaka prometna panoga usmerila na področje dela, ki ji po njenih tehnično-tehnoloških značilnostih in stopnji gospodarnosti pripada. V tem okviru je zlasti pomembna delitev dela med cestnim in železniškim prometom;

- pospešeno racionalizacijo pretoka blaga z uvajanjem integralnega transporta;

- racionalnejšo uporabo energije v prometu;

- usposoditev domačih prevoznikov in prometnic za prevzemanje potrebnega obsega izvoza in uvoza domačega gospodarstva, za izkoriščanje komparativnih prednosti za tranzit, kot tudi za izvajanje prometnih storitev med tretjim deželami;

- dograditev sistema razširjene reprodukcije na področju infrastrukturnih dejavnosti z namenom, da se bolj izenačijo pogoji poslovanja prometnih panog;

- krepitev varnostne in obrambne sposobnosti in nadaljnji razvoj priprav za delovanje celotnega prometnega sistema v vseh pogojih;

- pravočasno zagotovitev potrebnih prostorskih in energetskih pogojev ob zmanjšanju negativnega vpliva prometa na človekovo okolje.

Razvoj integralnega transporta bo slonel na samoupravnem in dohodkovnem povezovanju tako med

prometnimi panogami kot tudi z zainteresiranimi uporabniki tovrstnih storitev.

Speditorske organizacije bodo smotrno usmerjale blagovne tokove in racionalen izbor prometnih sredstev, upošteva je primerjalne kalkulacije transportnih stroškov v sistemu »od vrat do vrat«.

Razvoj blagovno transportnih centrov bo slonel na tesnejših povezavah s proizvodnimi, trgovskimi, špeditorskimi in transportnimi organizacijami.

Na železnici bodo odpravljeni najbolj kritična ozka grla, predvsem z modernizacijo magistralnih prog, vozlišč in ranžirnih postaj, remontom zgornjega in spodnjega ustroja prog ter z vgrajevanjem signalno varnostnih in telekomunikacijskih naprav. Posodobljena in povečana bodo tudi osnovna sredstva prometne in vlečne dejavnosti. Z večjo stopnjo pokrivanja enostavne reprodukcije s cenami transportnih storitev in z namensko porabo združenih sredstev za razvoj dogovorjenih zmogljivosti bodo podane osnove za gospodarno poslovanje.

Pri gradnji in modernizaciji cestne infrastrukture bo poudarek na dokončanju začelih odsekov in obvoznic ter etapni gradnji prioritarnih odsekov na cesti Bratstva in enotnosti oziroma slovenskem cestnem križu.

Razvoj prevoznih zmogljivosti javnih režijskih in zasebnih cestnih prevoznikov bo medsebojno bolj usklajen, prednost bo dana razvoju javnega cestnega prometa. Režijski in zasebni cestni prevozniki se bodo usmerjali predvsem v dostavni promet v okviru posameznih gospodarskih središč in za potrebe večjih gradbišč. Zasebni prevozniki bodo svoje razvojne usmeritve usklajevali znotraj združenih avtoprevoznikov. Javni mestni, primestni in medkrajevni potniški promet bo nadomeščal individualne prevoze.

Na osnovi posebnih dogovorov zainteresiranih bodo rekonstruirane regionalne ceste strateškega pomena.

Razvoj luške dejavnosti bo usmerjen v: nadaljnjo specializacijo luke za integralni transport ter za pretovor sipkih tovorov; uvajanje sodobnih tehnoloških postopkov in opreme ter hitrejše obračanje transportnih sredstev (ladij in vagonov); funkcionalnejše pretovarjanje in skladiščenje blaga; odpravo ozkih grl ter povečanje tranzitnega prometa.

Trgovaška mornarica bo z izboljšano strukturo ladjevja, zlasti s specializiranimi ladjami, omogočila kvalitetnejše prevoze za domače gospodarstvo in večji devizni priliv.

Zračni prevoznik bo z boljšo poslovno povezanostjo in usklajenim povečanjem prevoznih zmogljivosti izboljšal redni in izredni potniški in blagovni promet in povečal devizni priliv.

Boljša samoupravna organiziranost in dohodkovna povezanost med letališči ter le-teh z zračnimi prevozniki in drugimi neposrednimi uporabniki bo omogočila večjo izkorišćenost zmogljivosti.

Funkcionalna enotnost PTT sistema ter zadovoljevanje potreb vseh uporabnikov PTT storitev terja hitrejši razvoj in gradnjo PTT zmogljivosti. V razvoju PTT prometa bo poudarek na izgradnji mednarodnih, magistralnih in tranzitnih TT zmogljivosti, zvez na obhodnih smereh, glavne ter vozliščnih in rajonskih avtomatskih telefonskih central, prerisnih sistemov med glavnimi, vozliščnimi in končnimi avtomatskimi telefonskimi centralami, glavnega poštnega

centra in poštних centrov, PTT informacijskega sistema javnega omrežja za prenos podatkov, kakor tudi objektov na manj razvitih območjih in manj razvitih mejnih področjih.

Funkcionalni enotnosti PTT sistema bo prispevala tudi izgradnja regionalnih PTT zmogljivosti, katerih financiranje bo pretežno slonelo na združenih sredstvih neposrednih uporabnikov.

4.3.3. Vodno gospodarstvo bo zagotavljalo zadosti pitne in tehnološke vode, varstvo pred škodljivim delovanjem voda, izboljšanje kakovosti vodotokov, urejanje glavnih odvodnikov na večjih melioracijskih območjih in sodelovalo pri ustvarjanju pogojev za čimvečjo izrabo hidroenergetskega potenciala za elektrogospodarstvo. Zato bo vodno gospodarstvo nadaljevalo z deli za varstvo pred 100-letnimi vodami v večjih centrih in industrijskih središčih, kjer to še ni zagotovljeno, postopoma pa pred 50-letnimi in 25-letnimi visokimi vodami v manjših naseljih in na kmetijskih zemljiščih, kjer se bo nadaljevalo z detaljno melioracijo in v njenem okviru usposobilo 15.000 ha zamočvirjenih zemljišč za kmetijsko proizvodnjo. Nadaljevalo se bo z izgradnjo objektov za stabilizacijo strug hudournikov in erozijskih območij ter zadrževalnikov.

Pri bogatenju in odkrivanju vodnih virov bo vodno gospodarstvo v sodelovanju z drugimi skupnostmi zagotavljalo izgradnjo vodooskrbnih objektov tako, da bodo vključena v organizirano vodooskrbo vsa naselja na manj razvitih, obmejnih in vododeficitarnih območjih.

Vodno gospodarstvo bo usmerjeno na izboljšanje kakovosti vodotokov in drugih naravnih sprejemnikov s poudarkom na odpravo najbolj onesnaženih vodotokov ali odsekov vodotokov, ki so v IV. in III/IV. kakovostnem razredu. Vodno gospodarstvo bo soudeleženo pri gradnji skupnih komunalnih, čistilnih in industrijskih naprav za zmanjšanje onesnaženja odpadnih voda.

4.4. Stanovanjsko-komunalna dejavnost

4.4.1. Gradnjo stanovanj bomo financirali iz čistejšega dohodka in še nadalje nudili solidarnostno pomoč iz dohodka, bolj bomo angažirali osebna sredstva občanov, postopno prešli na ekonomske stanarine in racionalizirali stanovanjsko gradnjo. Na teh osnovah bodo ustvarjeni pogoji za izgradnjo 65.000 stanovanj do leta 1985, od tega 60% v družbeni gradnji in 40% v individualnih hišah.

Temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti bodo za solidarnostne namene predvidene z zakonom, odvajale del dohodka.⁹

Usmerjena stanovanjska gradnja bo pretežna oblika gradnje. Pospeševanje zadrugištva bo pomembna naloga samoupravnih stanovanjskih skupnosti.

Racionalnejšo in cenejšo gradnjo bomo dosegli z boljšo organizacijo, pravočasnim in kvalitetnim projektiranjem, pravočasnim pridobivanjem in urejanjem zemljišč ter pripravo gradnje, dohodkovnim povežovanjem med izvajalci in vključevanjem pričakovalcev stanovanj v gradnjo. Zato mora potekati planiranje in gradnja stanovanj sočasno in usklajeno s planiranjem vseh potrebnih spremljajočih in drugih

dejavnosti. Pri tem se bo več pozornosti posvetilo zaščiti in varnosti.

Prostorsko se bo stanovanjska izgradnja usmerjala v skladu z usmeritvijo policentričnega razvoja SR Slovenije. Glede na predvideno prostorsko razporeditev novih stanovanj v občinah bo v prihodnjem planskem obdobju 80% vse stanovanjske graditve v območjih intenzivnega razvoja naselij in sicer vsa družbena blokovna gradnja in polovica vse individualne gradnje.

4.4.2. Temeljni cilji v usmeritvi razvoja komunalnega gospodarstva je uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov. Boljše samoupravno organiziranje in planiranje, sistem financiranja na osnovi svobodne menjave dela ter dohodkovnega povežovanja ter izboljšanje strukture kadrov bo prispevalo k boljšim komunalnim storitvam, odpravljanju primanjkljaja primarnih in sekundarnih komunalnih naprav ter pravočasnem opremljanju stavbnih zemljišč.

Za reševanje problemov hitre urbanizacije in gospodarskega razvoja bomo izgrajevali sistem komunalne oskrbe v celotni republiki. S tem težimo k preskrbi s komunalnimi dobrinami čim večjega števila prebivalstva, dosegli pa bomo tudi boljšo izkoriščenost komunalnih objektov in naprav ter boljše gospodarjenje z njimi.

Občine bodo pospešile ustanavljanje stavbnozemljiških skupnosti, ki bodo kot upravljalci sistemov zemljišč v družbeni lastnini s programi in samoupravnimi sporazumi z drugimi nosilci planiranja pravočasno zagotavljale urejena stavbna zemljišča za uresničevanje plana na območju občin. Izjemoma bodo v občinah, kjer je to smotno, upravljale stavbna zemljišča posebne samoupravne enote komunalnih skupnosti po enakih načelih kot stavbno zemljiške skupnosti. Komunalne skupnosti bodo zagotovile komunalno opremljanje zemljišč pretežno na zaokroženih površinah in s tako dinamiko, da bo nemoteno potekala gradnja stanovanj in drugih investicijskih objektov.

Komunalne skupnosti in komunalne organizacije bodo krepile svojo pripravljenost za izvajanje nalog v vseh razmerah zlasti za oskrbo s pitno in požarno vodo, komunalno oskrbo za evakuacijo ter oskrbo z rezervnimi agregati za električno energijo na objektih pomembnih za delovanje komunalnih oskrbovalnih sistemov.

4.5. Prestrukturiranje družbenih dejavnosti

4.5.1. Pri prestrukturiranju celotnega združenega dela bosta na področju družbenih dejavnosti prednostno obravnavana usmerjeno izobraževanje in raziskovalna dejavnost; v funkciji razvoja življenjskega standarda pa osnovno zdravstveno varstvo, širjenje celodnevne osnovne šole, z zmanjševanjem obsega večizmenskega pouka in povečanje racionalnosti in uspešnosti otroškega varstva.

Ob hitrejšem uveljavljanju neposredne menjave dela med organizacijami združenega dela uporabnikov in izvajalcev bo imela prednost aplikativna raziskovalna dejavnost, preventivno zdravstveno varstvo za zaposlenih ter izobraževanje ob delu in iz dela (prekvalifikacije in dokvalifikacije), predvsem tam, kjer gre za deficitarne poklice. V programih družbenih

⁹ Predvidoma 0,47% dohodka.

dejavnosti bodo imeli absolutno prednost zagotavljeni programi.

Dogovorjeni, znatno zoženi materialni okviri na področju družbenih dejavnosti zahtevajo varčevanje, skrbno gospodarjenje in racionaliziranje programov; razpoložljiva sredstva, nove zaposlitve in gibanje osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih skladno z osebnimi dohodki v gospodarstvu pa zmanjšanje deleža novih investicij od 6,3% na 4,9%, medtem ko se bo delež materialnih stroškov vključno z amortizacijo nekoliko povečal.¹⁰

Investicije v nove zmogljivosti bodo tudi po obsegu manjše kot v predhodnem petletnem obdobju. Za učinkovitost investiranja pa bodo upoštevana načela in kriteriji opredeljeni v dogovoru o temeljnih družbenega plana SR Slovenije.

4.5.2. Nosilke povezovanja raziskovalnih organizacij in organizacij združenega dela gospodarskih in drugih družbenih dejavnosti ter vključevanja raziskovalne dejavnosti in proces restrukturiranja gospodarstva bodo posebne raziskovalne skupnosti. Zato se bodo ustrezneje organizirale in konstituirale kot mesto za usklajevanje potreb združenega dela po raziskovalni dejavnosti in svoje raziskovalne programe razvijale usklajeno z dolgoročnimi usmeritvami razvoja SR Slovenije.

V skladu s tako usmeritvijo se bo povečalo število raziskovalcev v raziskovalnih enotah v organizacijah združenega dela, v samostojnih raziskovalnih organizacijah pa število raziskovalcev, ki bodo opravljali neposredno uporabne raziskave za gospodarstvo. V celotnem številu raziskovalcev se bo delež raziskovalcev, ki opravljajo raziskave za gospodarstvo, povečal od 63% v letu 1979 na 71% v letu 1985.

Raziskovalne skupnosti bodo pospešeno uveljavljale tak način dela in programe, ki bodo zagotavljali večjo učinkovitost raziskovalnega dela in presegli dosedanje programske, organizacijske in finančne razdrobljenosti ter povečali prenos znanih in novih rezultatov raziskovalnega dela k uporabnikom.

V organizacijah združenega dela se bo povečal vpliv nosilcev raziskovalno razvojnega dela, hkrati pa bodo organizacije združenega dela sistematično vključevale zunanje raziskovalce s pripravo svojih razvojnih programov. Pospešile bodo vlaganja v aplikativne raziskave tako, da bodo ta naraščala znatno hitreje od dohodka, kar velja zlasti za tehnološko prodorna področja. Organizacije združenega dela bodo povezovale svoje potrebe po raziskovalnem delu v posebnih raziskovalnih skupnosti in z neposredno svobodno menjavo dela, katere delež se bo povečal v skupnih sredstvih za raziskovalno delo.

To bo omogočilo boljše delitev dela in specializacijo v raziskovalnih organizacijah ter povezovanje manjših inštitutov v večjih raziskovalnih projektih. V raziskovalnih programih gospodarstva bodo imele prednost raziskave, ki povečujejo delež domačega znanja, odpravljajo tehnološko odvisnost od uvoženih licenc in zmanjšujejo delež uvoženih surovin in energije ter raziskave za uvajanje sistemskih tehnik in informatike v gospodarstvu in družbenih službah.

¹⁰S tem bi bila struktura sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb naslednja:

	1976—1980	1981—1985
— osebni prejemki	73,3 %	73,3 %
— materialni izdatki	20,4 %	21,8 %
— investicije	6,3 %	4,9 %

V občinskih raziskovalnih skupnostih bodo oblikovali programe in zagotavljali sredstva predvsem za raziskave pomembne za usmerjanje demografskega, socialnega in prostorskega razvoja v občinah.

V raziskovalni skupnosti Slovenije bodo uporabniki in izvajalci skrbeli za skladen razvoj raziskovalne dejavnosti. Oblikovali bodo programe in vzajemno zagotavljali sredstva

— za odkrivanje in raziskovanje surovin splošnega pomena, kjer bodo prioritete raziskave za odkrivanje energetskih in kovinskih mineralnih surovin;

— za raziskovalne programe, ki imajo poseben nacionalni pomen ali so posebnega pomena za skladen razvoj raziskovalne dejavnosti.

Skupna sredstva za raziskovalno delo bodo naraščala tako, da bo konec srednjeročnega obdobja znašal delež vlaganj v raziskovalno dejavnost v SR Sloveniji približno 2% družbenega proizvoda.

4.5.3. Zaradi postopnega izboljšanja strukture dela v gospodarstvu se bo od druge polovice tega srednjeročnega obdobja naprej povečala potreba po delavcih z višjo stopnjo strokovnosti.¹¹ Zato bo uvedba vzgojnoizobraževalnih programov, usklajenih s potrebami združenega dela, osrednja naloga v tem obdobju. Ker bodo v naslednjih letih v delo vstopali pretežno delavci, ki si bodo pridobili izobrazbo v obstoječem sistemu izobraževanja, bodo organizacije združenega dela pospeševale izobraževanje ob delu in iz dela predvsem v okviru proizvodnih poklicev s kritjem stroškov izobraževanja in zagotavljanjem ugodnejših delovnih pogojev za študij.

Da bi dosegli večjo usklajenost med izobraževanjem in potrebami združenega dela bodo organizacije združenega dela, z ustreznim vrednotenjem dela in tudi z diferenciranim uveljavljanjem pravic in obveznosti delavcev in študentov do izobraževanja ter z aktivnim pridobivanjem delavcev s kadrovskimi štipendijami, usmerjale v izobraževanje in zaposlitev delavce za deficitarne poklice.

Posebne izobraževalne skupnosti¹² bodo usmerjale vpis v vzgojnoizobraževalne programe tako, da bodo do konca tega obdobja povečale število vpisanih na tehniških smeréh. Pri tem bodo v okviru pristojnosti, sprejetih meril o sprejemanju študentov v študentske domove in drugih ukrepov usmerjale mladino k vpisu na področja strojogradnje, elektroindustrije, energetike, bazne kemije, agroživilstva in informatike. Temu ustrezno politiko bodo vodile tudi organizacije združenega dela na področju štipendiranja.

¹¹ Tako se bo do leta 1985 povečal delež delavcev s srednjo (vključno s poklicnimi šolami), višjo in visoko izobrazbo od 53,6% (leto 1978) na 61,0%.

Delež strokovnega kadra se bo povečal tako v gospodarstvu kot v negospodarstvu: v gospodarstvu iz 49,6% (leto 1978) na 58,0% (leto 1985), v negospodarstvu pa s 74,4% (leto 1978) na 78,0% (leto 1985). Delež ozkega profila pa se bo zmanjšal v gospodarstvu iz 50,4% (leto 1978) na 42,0%, v negospodarstvu pa iz 25,6% (leto 1978) na 22,0%.

¹² Posebne izobraževalne skupnosti bodo skladno z dogovorom o temeljnih družbenega plana v obdobju 1981—1985 na novo vpisale v programe srednjega izobraževanja skupaj okoli 194.000 učencev, od tega v izobraževanje pred vstopom v delo okoli 153.000 in v izobraževanje ob delu okoli 41.000 učencev. V programe višjega in visokega izobraževanja pa bodo na novo vpisale skupaj okoli 64.000 študentov, od tega v izobraževanje pred vstopom okoli 45.500 in v izobraževanje ob delu okoli 18.500 študentov.

Pri oblikovanju mreže usmerjenega izobraževanja bodo posebne izobraževalne skupnosti upoštevale, da bo število udeležencev v izobraževanju po posameznih vzgojnoizobraževalnih programih usklajeno s planiranimi potrebami po ustreznih kadrih na določenem območju, da se bodo udeleženci izobraževanja lahko vključevali v proizvodno prakso v stroki, za katero se izobražujejo, ter da bodo zagotovljene in usklajene nastanitvene zmogljivosti v domovih za učence in študente.

Visoke šole bodo v posebnih izobraževalnih skupnostih uskladile vsebino in število svojih vzgojnoizobraževalnih programov s potrebami združenega dela, tako da bodo uveljavile nove programe na podlagi zakona o usmerjenem izobraževanju v vse prve letnike najkasneje v letu 1984. Prednostno bodo upoštevale razvojne potrebe tistih področij združenega dela, ki bodo v svoje proizvodne in delovne procese intenzivno uvajale nove tehnološke dosežke. O usklajevanju razvoja in delitvi dela, posebej še o razvoju pedagoškega in raziskovalnega dela, se bodo visoke šole s sodelovanjem posebnih izobraževalnih in raziskovalnih skupnosti dogovarjale tudi v okviru univerze.

4.6. Življenjski standard in socialna varnost

Razvoj življenjskega standarda bo odvisen predvsem od uveljavljanja kvalitativnih elementov gospodarjenja, doseženega dohodka in produktivnosti dela, ter take politike socialnih pomoči, ki bo upoštevala interese delavcev za ustvarjanje in pridobivanje dohodka.

Predvideni materialni razvoj ter razmerja v delitvi družbenega proizvoda omogočajo, da bo v tem srednjeročnem obdobju rasel življenjski standard za okoli 2,7 % letno.

Aktiviranje investicij na področju družbenih dejavnosti iz preteklega petletnega obdobja bo vplivalo na hitrejšo rast tekočih izdatkov in s tem obsega storitev družbenih dejavnosti, sredstva za nove investicije na teh področjih pa bo manjša kot v preteklem petletnem obdobju, medtem ko bodo investicije v stanovanjsko gradnjo naraščale za okoli 1 % letno.

4.6.1. V strukturi osebne potrošnje bo delež za stanarino, kurjavo in storitve naraščal. Intenziteta rasti maloprodajnih cen lahko močneje vpliva na relativne odnose v strukturi osebne potrošnje.

Izboljšala se bo preskrba z blagom in storitvami na tistih področjih, ki so ključnega pomena za življenjski standard. Trgovinskim organizacijam, ki oskrbujejo občane z osnovnimi življenjskimi potrebščinami, bo z republiški predpisi določena minimalna obvezna založenost. Oblikovane bodo blagovne rezerve za intervencije v primerih motenj na trgu.

Zaradi kvalitetnejše prehrane občanov bodo občine dale pobudo za sprejem usklajenih programov za zagotovitev organizirane družbene prehrane delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, gojencev vzgojnovarstvenih organizacij, dijaških, študentskih in drugih domov ter učencev v šolah, zlasti v srednjih šolah ter ostalih občanov. V okviru teh programov bodo pospeševale organiziranje centralnih obratov in industrijsko pripravo hrane.

Prodajalne, javni obrati družbene prehrane in servisne obrtne delavnice bodo prilagajali svoj obratovalni čas potrebam občanov, pri čemer bodo te

odločitve sprejemali na pobudo in v soglasju s sveti potrošnikov v krajevnih skupnostih.

Zaostren bo sanitarni in tržni nadzor nad prehrano v obratih družbene prehrane, gostinskih lokalih in v trgovini z živili. Temu ustrezno bodo občinske skupščine usposobile inšpekcijske službe in zagotovile njihovo permanentno delovanje.

Krajevne skupnosti, občinske skupščine in banke bodo pospeševale razvoj storitvenih obrti, zlasti v novih stanovanjskih naseljih. Prednost bodo dajale storitvenim dejavnostim, ki se ukvarjajo s hišnimi popravili in storitvami v gospodinjstvu, hkrati s tem se bo krepila vloga krajevnih skupnosti, kot organizatorjev teh dejavnosti.

S prilagoditvijo delovnega časa družbenih dejavnosti in upravnih služb potrebam delavcev in delovnih ljudi bo zmanjšana izguba delovnega časa za te namene. Administrativne postopke v teh organizacijah in v upravnih službah bodo poenostavili, uskladili in zmanjšali tako, da bo občan naenkrat deležen celovite storitve.

4.6.2. Skrb za življenjske in delovne razmere delavcev bodo v večji meri prevzele neposredno OZD. Prednost bodo imeli tisti ukrepi in dejavnosti, ki neposredno izboljšujejo učinkovitost dela in zagotavljajo boljše izrabo delovnega časa. To bo možno zlasti z:

- zagotavljanjem kvalitetnega, časovno in finančno najcenejšega prevoza delavcev na delo in z dela z različnimi oblikami kolektivnega prevoza;

- racionalnejšim organiziranjem družbene prehrane in izboljšanjem higienske ravni in fiziološke ustreznosti toplih obrokov;

- analiziranjem vzrokov odsotnosti z dela po tipičnih skupinah delovnih mest glede na tehnologijo, organizacijo dela in sestav zaposlenih ter z zavzemanjem za odpravljanje vzrokov odsotnosti z dela;

- podpiranjem dejavnosti s področja tehnične kulture, kulture in telesne kulture v OZD,

- zagotavljanjem varnih, zdravih in humanih delovnih pogojev.

4.6.3. Na osnovi dela in medsebojne solidarnosti si bodo delavci zagotavljali socialno varnost.¹³ Višine socialnih dajatev se bodo letno usklajevale v skupnosti socialnega varstva z ekonomskimi gibanji.¹⁴

Na področju invalidskega varstva se bo število invalidskih upokojitev zniževalo s tem, da bodo imele prednost pred invalidskimi upokojitvami vse oblike preventivnega varstva, aktivnega usposabljanja in rehabilitacije, za kar so odgovorne predvsem OZD.

V letu 1981 bo Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja intenzivirala delo pri preverjanju seznama delovnih mest in poklicev, katerim se priznava zavarovalna doba s povečanjem.¹⁵

¹³ Socialne pravice, ki izhajajo iz dela in socialnovarstvene dajatve, so opredeljene v dogovoru o temeljnih družbenega plana v členih: 80, točka 1., 81., 82. in 83.

¹⁴ V skladu z načeli opredeljenimi v 83. členu dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981 do 1985.

¹⁵ Spričo stalnega tehnološkega razvoja se pogoji dela na takih delovnih mestih izboljšujejo in zato marsikje odprade potreba po taki ugodnosti.

Borcem NOV, vojaškim invalidom in drugim vojnim udeležencem bodo skladno z materialnimi možnostmi zagotovljene zakonske in druge dogovorjene pravice in ustrežnejši pogoji zlasti za njihovo zdravstveno varstvo, oskrbovanje z ortopedskimi pripomočki in za ureditev nerešenih stanovanjskih vprašanj.

4.6.4. V osnovnem šolstvu bo imel prednost zagotovljeni program, predpisan z zakonom o osnovni šoli. V občinah bodo dajali prednost razvijanju celodnevne osnovne šole zlasti tako, da bodo ob večjem uveljavljanju neposredne svobodne menjave dela v skladu s svojimi možnostmi v tem srednjeročnem obdobju povečali zajetje otrok v celodnevno šolo. Ob tem bodo v skladu s potrebami okolja razvijali nove, bolj prilagojene oblike dela, vključevali v vzgojno izobraževalno delo delavce iz organizacij združenega dela in občane v krajevnih skupnostih ter tako razvijali osnovno šolo kot izobraževalno kulturno in telesnokulturno središče v krajevni skupnosti. Izvajale se bodo tudi naloge dvojezičnega šolstva in šolstva narodnosti.

Občinske izobraževalne skupnosti bodo združile sredstva za pospeševanje razvoja celodnevne osnovne šole v obsegu dogovorjenim s samoupravnim sporazumom o usklajevanju planov izobraževalnih skupnosti. Kadrovske in materialne normativi, veljavni v preteklem planskem obdobju, se v prvih letih prihodnjega obdobja ne bodo spreminjali in se bodo šele v zadnjih dveh letih planskega obdobja postopoma približevali normativom, ki jih predvideva novi zakon o osnovni šoli.

4.6.5. Gradnja vzgojnovarstvenih organizacij bo potekala počasneje kot doslej, vendar po bolj racionalnih normativih; zato bo potrebno pridobiti več možnosti za izvajanje organizirane vzgoje in varstva predšolskih otrok z novimi in cenejšimi oblikami varstva, z organiziranjem varstva v varstvenih družinah, z razvijanjem programa varstva in vzgoje v enotah samoupravnih interesnih skupnosti otroškega varstva v okviru krajevnih skupnosti in TOZD.

4.6.6. Zdravstvene skupnosti bodo zagotovile hitrejši razvoj osnovne zdravstvene dejavnosti. Ob večjem poudarku na preventivi in neposrednem zdravstvenem varstvu bodo omogočile povečanje obsega in kvalitete storitev na področju epidemiologije in higiene, splošne medicine, medicine dela ter splošnega in mladinskega zobozdravstva. Delavci si bodo zagotavljali zdravstveno varstvo tudi z neposredno svobodno menjavo dela, zlasti na področju medicine dela in zobozdravstva.

Z doslednim izvajanjem že sklenjenega samoupravnega sporazuma o delitvi dela v zdravstvu bo zagotovljena učinkovitejša izraba obstoječe opreme in kapacitet v zdravstvenih ustanovah, racionalizacija posteljnega fonda v bolnišnicah in racionalno dokončanje investicij.

Izvajalci zdravstvenih storitev se bodo dogovorili za bolj enotne in strokovno utemeljene kriterije pri ocenjevanju začasnih nezmožnosti zaradi bolezni in skupno z uporabniki v temeljnih organizacijah združenega dela in drugod zaostriili odnos in odgovornost do primerov neopravičljene izostajanja z dela.

4.6.7. Izvajalske organizacije socialnega skrbstva se bodo postopno kadrovske krepile in usposobile, zlasti za ustrežnejšo pomoč družinam in za razvijanje pre-

ventivne in svetovalne dejavnosti. V tem smislu bo treba organizirati delo centrov za socialno delo in razvijati sodelovanje z organi krajevnih skupnosti ter spodbujati organizacije združenega dela k sanaciji socialnih problemov delavcev.

Splošni socialni zavodi se bodo organizirali tako, da bodo nudili učinkovitejše oblike pomoči ostarelim v svojem okolju (možnost prehrane, dnevno varstvo, različne interesne dejavnosti itd.). V povezavi s humanitarnimi organizacijami in krajevnimi skupnostmi bodo skupnosti socialnega skrbstva in zdravstva razvijale pomoč ostarelim (mobilna socialna in zdravstvena patronažna služba itd.).

4.6.8. Med kulturnimi dejavnostmi bodo imele prednost tiste, ki približujejo kulturne dobrine najširšemu krogu ljudi ali jim omogočajo njihovo aktivno udeležbo.

Pospeševali bomo razvoj in primernejše vrednotenje ustvarjalnega umetniškega dela in hkrati urejali družbenoekonomski položaj samostojnih umetnikov.

Z rednim delovanjem bo začel Cankarjev dom, ki bo z novimi tehničnimi in organizacijskimi možnostmi povzročil pomembne vsebinske in organizacijske premike v slovenski kulturi.

Ob omenjenih materialnih možnostih bomo namenili vso skrb razvoju raznih oblik sodelovanja med kulturnimi organizacijami in povezovanju poklicnih in ljubiteljskih kulturnih dejavnosti. Pospeševali bomo sodelovanje kulturnih organizacij s šolami, v vzgojnoizobraževalnem procesu in pri razvijanju kulturnih aktivnosti učencev in študentov. Takšno povezovanje in sodelovanje med vsemi nosilci kulturnih aktivnosti bo tudi v tem obdobju omogočilo nadaljnji razvoj kulture.

Kulturna skupnost Slovenije bo v svojem planu opredelila tudi naloge in skrbela za razvoj kulturnih dejavnosti italijanske in madžarske narodnosti v SR Sloveniji in sodelovanju pri razvoju kulturnih dejavnosti slovenske narodne skupnosti v zamejstvu.

Občinske kulturne skupnosti bodo prednostno obravnavale dejavnost splošno izobraževalnih knjižnic in tako povečale dostopnost knjižnega fonda in pospeševale usposabljanje kadrov za razvoj in vodenje ljubiteljskih kulturnih dejavnosti ter z ustreznimi programi gostovanj omogočale boljšo izrabo večnamenskih dvoran in prostorov.

Uporabniki in izvajalci v kulturnih skupnostih bodo pri uresničevanju zakona o svobodni menjavi dela na področju kulturnih dejavnosti namenili pozornost opredelitvi programov, ki jih bodo sprejemali in zagotavljali v okviru občinskih kulturnih skupnosti in v sodelovanju med njimi ter vsebini in obsegu kulturnih programov, za katere bodo uporabniki zagotavljali sredstva v Kulturni skupnosti Slovenije.

4.6.9. Na področju telesne kulture bo dana prednost množičnim športom, predvsem šolskim športnim društvom in društvom v organizacijah združenega dela. Razvijali bomo zlasti športne discipline, kjer so možnosti za doseganje vrhunskih rezultatov.

Samoupravne interesne skupnosti bodo proučile možnosti za racionalnejšo izrabo že obstoječih telesnokulturnih objektov, ki morajo biti dostopni predvsem množičnemu telesnokulturnemu udejstvovanju občanov. Pri novih naložbah bodo prvenstveno upo-

števale racionalnost in večnamembnost ter gradile predvsem cenene, funkcionalne objekte. Občine bodo v svojih prostorskih delih družbenega plana zagotovile opremljene terenske površine za bodoči razvoj telesno-kulturne dejavnosti, zlasti za aktivnosti v naravi.

4.6.10. SR Slovenija bo vzpodbujala nadaljnje uveljavljanje in krepitve družbene vloge časopisne dejavnosti pri obveščanju delovnih ljudi in občanov; iz republiškega proračuna bo nadomeščala razliko med proizvodno in prodajno ceno politično-informativnih dnevnikov »Delo« v celoti, »Dnevnika« in »Večera« pa v višini 50 %.

Zagotovljeno bo optimalno pokritje slovenskega nacionalnega prostora z osrednjimi radijskimi in televizijskimi programi. Del sredstev za vzdrževanje in modernizacijo prenosnih RTV naprav bodo zagotovile SR Slovenija, občine in posebne družbenopolitične skupnosti, in sicer na podlagi dogovorov v okviru Skupščine SR Slovenije.

Družbene dejavnosti se bodo organizacijsko, materialno in kadrovsko razvijale tako, da bodo uresničevale interese splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite v okviru svoje redne dejavnosti ter da bodo zadovoljevale osebne in skupne potrebe delovnim ljudem in občanom v vseh spremenjenih razmerah.

4.7. Družbeni sistem informiranja

V SR Sloveniji bo potrebno graditi in poenotiti obstoječi družbeni sistem informiranja; tako bo potrebno preseči večkratno zajemanje podatkov, določiti standardizirane kazalce in enotne metodologije za skupne večnamenske baze podatkov, ki naj bodo praviloma vodene kot registri. Tako bodo tudi statistične raziskave naslonjene bolj na registre, manj pa na globalne ankete.

Sodobna tehnika naj bi nosilec planiranja omogočala racionalno pridobivanje podatkov, sporočil in informacij. Ob normativnih in drugih ukrepih bo potrebno upoštevati tudi informacijske vidike. Iz obstoječih baz podatkov družbenega sistema informiranja bodo grajeni posebni informacijski sistemi (ekonomski odnosi s tujino, tehnologija, cene, planiranje, kadri, prostor in okolje, zdravstvo, komunala, stanovanja, gospodinjstva, investicije, vse oblike pridobivanja dohodkov občanov ter podobno).

Na ravni federacije se bomo zavzemali za prehanje izvajanja statističnih in drugih raziskav ter odgovornosti za baze podatkov z zvezne na ožje ravni, kar bo omogočilo, na podlagi registrov, do konca srednjeročnega obdobja 1981—1985 zagotoviti enkratno zajemanje podatkov za večino statističnih raziskav.

V tem okviru si bomo tudi prizadevali za oblikovanje skupnih osnov modernizacije zveznih, republiških oziroma pokrajinskih in občinskih upravnih organov s sodobnimi sredstvi informatike, kar naj bi bistveno pripomoglo k dvigu produktivnosti dela v upravi.

4.8. Pospeševanje skladnejšega regionalnega razvoja

4.8.1. Nadaljevali bomo s politiko skladnejšega regionalnega razvoja v SR Sloveniji. Nosilci planiranja bodo oblikovali splošne razmere in pogoje, ki bodo, ob upoštevanju specifičnosti posameznih območij,

omogočili aktiviranje razvojnih možnosti v skladu z razvojnimi interesi in usmeritvami SR Slovenije. Gradnja objektov gospodarske infrastrukture bo prispevala k ustrežnejši povezavi med posameznimi območji in znotraj njih, oziroma k njihovi boljši oskrbi z infrastrukturnimi storitvami. Skladnejši regionalni razvoj bo podpirala tudi gradnja objektov družbenega standarda. Z večjo mobilnostjo investicij bo hkrati z upoštevanjem kriterijev prestrukturiranja gospodarstva dosežena racionalnejša uporaba sredstev. Pri tem bodo upoštewane prednosti, ki jih imajo posamezna območja v zvezi s prebivalstvom in možnostmi zaposlitve, naravnimi bogastvi in drugimi viri, geografskim položajem ter prostorskimi in drugimi možnostmi.

Politiko policentričnega razvoja bo treba nadaljevati tako, da bi se izognili nekaterim težnjam tako pretirane koncentracije kot pretirane razpršenosti proizvodnih kapacitet in kapacitet oskrbe prebivalstva. Zasedujoč ekonomsko učinkovitost, enakopravnejše pogoje življenja in dela ter varstvo človekovega in naravnega okolja bo treba še naprej smotno usmerjati razvoj omrežja naselij v občinah, s težiščem na občinskem središču in izbranih krajevnih središčih v skladu z razvojnimi možnostmi in posebnimi krajevnimi pogoji.

Smotno bo treba usmerjati razvoj središč skupnega regionalnega pomena za več občin tako glede na njihovo vlogo zaposlitvenih središč kot glede na vlogo pri oskrbi prebivalstva. Upoštevajoč ustrezne raziskave, ki jih potrjuje praksa zadnjega desetletja, je v SR Sloveniji najmanj 14 takih središč (mest ali somestij) širšega skupnega regionalnega pomena, kjer bo treba tudi dolgoročneje nameniti pozornost usklajenemu razvoju oskrbnih in še posebej družbenih dejavnosti. To so zlasti središča, ki v svojih bolj ali manj zaokroženih zaledjih glede posameznih funkcij zajemajo nad 100.000 prebivalcev. Najpomembnejša med temi so poleg Ljubljane zlasti Maribor in dalje še Celje, Kranj, somestje Koper—Izola—Piran, Nova Gorica, Novo mesto in Murska Sobota. Spričo bolj oddaljene lege nekaterih območij od teh središč se uvrščajo med pomembnejša še nekatera druga središča, zlasti somestja Ravne—Slovenj Gradec—Dravograd, Brežice—Krško, Jesenice—Bled—Radovljica, Trbovlje—Zagorje—Hrastnik, Velenje in Postojna, zlasti delitve nekaterih funkcij z Mariborom pa tudi Ptuj.

4.8.2. V politiki skladnejšega regionalnega razvoja bo poudarek na nadaljnjem pospeševanju razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji.

Pospeševanje gospodarskega razvoja na manj razvitih območjih bo temeljilo na združevanju dela in sredstev organizacij združenega dela. V večji meri kot doslej bodo prisotna razvojno intenzivna vlaganja. Še vedno pa bo potrebno zagotoviti hitrejšo odpiranje novih delovnih mest glede na poprečje v SR Sloveniji, pri čemer bo osnova produktivno zaposlovanje.

Razvojna pospeševalna aktivnost in specializirana tržna proizvodnja v družbenem kmetijstvu in v kooperaciji predstavljata skupaj s širjenjem produktivnih delovnih mest v kmetijstvu pomembno osnovo za zadržanje delovno sposobnega prebivalstva v kmetijstvu, saj imajo manj razvita območja glede na ugodne prirodne pogoje pomembno vlogo v pre-

hrambeni bilanci Slovenije. Vzpodbuda za hitrejši razvoj kmetijske proizvodnje bodo melioracije in komasacije, katerih pretežni del bo izveden na manj razvitih območjih.

K hitrejšemu gospodarskemu razvoju manj razvitih območij bo prispeval tudi razvoj drobnega gospodarstva ter storitvenih dejavnosti, zlasti turizma, ki ga omogočajo ugodni prirodni pogoji in naravni viri.

Racionalnejša lokacija gospodarskih in družbenih aktivnosti ter smotrnejša raba prostora zahtevata, poleg prizadevanj nosilcev razvoja na manj razvitih območjih samih, tudi bolj organizirano in učinkovitejše sodelovanje sosednjih občin, zlasti pri večji dnevni migraciji delavcev. Občine bodo medsebojno sodelovale pri pospeševanju razvoja manj razvitih geografskih območij in usklajevale investicije v prometno, vodnogospodarsko in drugo infrastrukturo lokalnega pomena, usklajevale pospeševanje kmetijstva, drobnega gospodarstva in turizma ter socialno politiko.

Pri pospeševanju razvoja bodo deležna intenzivnejših pospeševalnih ukrepov manj razvita obmejna območja in občina Lenart. To bo omogočilo zaustavitev ali vsaj zmanjšanje dosedanjega odseljevanja prebivalstva iz teh območij, dolgoročneje pa tudi krepitev poselitve.¹⁶

Pospeševanje razvoja spominskega območja Žumberak-Gorjanci in Spominskega parka Trebče bo potekalo po družbenem dogovoru o ustanovitvi skupnosti spominskega območja Žumberak-Gorjanci in zakona o Spominskem parku Trebče ter v skladu s politiko skladnejšega regionalnega razvoja.

4.8.3. Politika regionalnega razvoja bo morala upoštevati tudi potrebo po reševanju določenih specifičnih vprašanj razvitih območij, ki se pojavljajo v vse bolj zaostreni obliki.

Ti problemi so predvsem v protislovju med ekstenzivnim konceptom gospodarskega razvoja in že doseženo polno zaposlenostjo prebivalstva na teh območjih, v zaostajanju obsega in kvalitete gospodarske infrastrukture in nekaterih družbenih dejavnosti, stanovanjske gradnje, storitvenih dejavnosti za potrebe gospodinjstev in industrije ter v slabšanju kvalitete bivalnega okolja. To zahteva dodatna sredstva in ukrepe, kar bo treba upoštevati v investicijskih programih in planih krajevnih skupnosti.

¹⁶ Konkretnejše naloge v zvezi s pospeševanjem manj razvitih območij in v tem okviru še zlasti manj razvitih obmejnih območij ter občine Lenart so opredeljene v samoupravnih sporazumih o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti, bank in drugih skupnosti ter v dogovoru o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985.

Interesna skupnost elektrogospodarstva SR Slovenije bo na manj razvita območja usmerila 21,5 % vseh sredstev za izboljšanje oskrbe z energijo. Republiška skupnost za ceste bo za manj razvita območja namenila 23 % sredstev za modernizacijo, ojačitve in rekonstrukcijo regionalnih in magistralnih cest. Zveza vodnih skupnosti Slovenije in območne vodne skupnosti bodo usmerile na manj razvita območja okoli 21 % vseh sredstev. Zveza stanovanjskih skupnosti Slovenije bo za sofinanciranje gradnje kadrovskega stanovanj na manj razvitih območjih združevala sredstva v višini 0,025 % bruto osebnih dohodkov iz čistega dohodka (navedene samoupravne interesne skupnosti na področju materialne proizvodnje v dogovoru o temeljnih družbenega plana SR Slovenije teh obveznosti nimajo kvantificiranih, zato so številke prevzete iz samoupravnih sporazumov o temeljnih njihovih planov).

4.9. Urejanje prostora in varstvo okolja

Na osnovi raziskanosti prostora in ovrednotenja družbenih potreb po namembnosti prostora bodo občine zavarovale naravne vire, pomembne za neposredno proizvodnjo, predvsem zemljišča trajno namenjena kmetijski proizvodnji, območja za predvideno pridobivanje surovin, zaloge najpomembnejših virov pitne vode, trase objektov osnovne prometne infrastrukture, območja pomembna za reprodukcijo narave (kot so ekosistemi, pomembni za naravno ravnotežje), območja naravne dediščine, površine, ki so pomembne za zmanjševanje negativnih učinkov človekovih dejavnosti v okolju, predvsem gozdovi s posebej izraženimi varovalnimi in splošno koristnimi funkcijami.

SR Slovenija bo zaradi nacionalnega pomena z normativnimi akti zavarovala pomembnejša krajinska območja, zlasti Triglavski narodni park ter druge naravne in kulturne spomenike v skladu z dogovorom o temeljnih družbenega plana SR Slovenije.

Za izvajanje in spremljanje varstva okolja bodo v skladu s stališči, sklepi in priporočili Skupščine SR Slovenije za reševanje problemov varstva dobrin splošnega pomena in vrednot človekovega okolja v SR Sloveniji, republika in občine zagotovile z zakoni določene pogoje, zlasti pa:

- vzpostavitev republiškega in dopolnilnega analitično nadzornega sistema za spremljanje kakovosti zraka in voda ter
- osnovno in dopolnilno mrežo merilnih postaj za varstvo zraka.

V prihodnjem obdobju bo dan poudarek nastavitvi in vzdrževanju katastra virov onesnaženja ter evidenc o opravljenih sanacijah virov onesnaženja zraka ter o uporabljenih finančnih sredstvih. Osnova za učinkovito ukrepanje ob kritičnih vrednostih onesnaženosti zraka bo tekoče spremljanje stanja onesnaženosti zraka in že predvideni ukrepi.

Zaradi zagotavljanja zdravega okolja bodo organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti in občine sklepale dogovore in sporazume ter sprejele sanacijske programe. S tem bo bistveno omejena onesnaženost zraka, voda in tal, predvsem pa odpravljena glavna žarišča IV. stopnje in III. do IV. stopnje onesnaženosti voda ter III. in IV. stopnje onesnaženosti zraka. Skrb bo namenjena omejevanju vpliva hrupa na bivalno okolje, zlasti pri novih posegih v prostor.

Upravni organi družbenopolitičnih skupnosti bodo izdajali ustrezna dovoljenja le za objekte oziroma posege v prostor, ki vključujejo ukrepe za varstvo okolja. Ob posegih v prostor, kjer ne bo moč zagotoviti varstva okolja s tehničnimi sredstvi, bo potrebno prek izbire mikro lokacije zmanjšati negativne učinke in hkrati predvideti ukrepe za sanacijo škode po opustitvi aktivnosti. To velja zlasti za pridobivanje in predelavo nekaterih rudnin in gradnje prometnega omrežja. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo pripravil kriterije za selekcijo proizvodnih tehnologij, ki lahko predstavljajo potencialne vire onesnaženja zraka in jih uveljavi v metodologiji izdelave investicijske dokumentacije.

Ohranjanje naravnih surovinskih in neobnovljivih energetskih virov ter njihovo nadomeščanje s sekundarnimi surovinami zahteva organizirano zbi-

ranje, sortiranje in predelavo uporabnih odpadkov. Večje pridobivanje sekundarnih surovin bo omogočila gradnja objektov in naprav za predelavo uporabnih odpadkov.

Nezadostne strokovne podlage otežujejo sprejemanje odločitev glede posameznih objektov, zlasti še njihove lokacije. Zato bo potrebno pospeševati raziskave, ki bodo olajšale usklajevanje vplivov posegov na okolje. Raziskovalna skupnost SR Slovenije bo pospeševala raziskovalno delo, ki bo omogočalo objektivne ocene in kriterije za urejanje prostora in varstvo okolja. Občinske raziskovalne skupnosti bodo med prednostnimi raziskavami obravnavale tiste, ki se nanašajo na razvoj naselij in na rabo prostora, ter v ta namen združevale sredstva za raziskave, ki se nanašajo na geografsko zaključena območja.

Za proučevanje potresnih značilnosti našega prostora in urejanje zemljišč v smislu potresne varnosti bodo uporabljani izhodiščni seizmološki podatki, ki jih bo v sodelovanju z ostalimi republikami in sosednjimi državami zbirala merilna mreža seizmoloških postaj, vključenih v osrednjem observatoriju, ki jo bo treba vzpostaviti v prihodnjem obdobju.

Republika in občine bodo pospeševale nastavitve in združevanje osnovnih evidenc o stanju in spremembah v prostoru s tem, da bodo za vsako področje določile nosilce družbenega sistema informiranja. SR Slovenija in občine bodo zagotovile s skupnim programom geodetskih del minimalni standard obveznih skupnih evidenc v celotnem območju Slovenije, z dodatnim programom geodetskih del v SR Sloveniji in občinah pa posebne teritorialno prerejene evidencje.

Samoupravne interesne skupnosti, zlasti s področja gospodarskih dejavnosti, bodo pri pripravi projektov upoštevale varstvo naravnih virov in vrednost ter širše prostorske zasnove s stališča razvoja drugih dejavnosti.

SR Slovenija bo v sodelovanju z drugimi republikami in sosednjimi deželami usklajevala elemente prostorskega urejanja, ki so pomembni za skupen razvoj.

4.10. Sodelovanje SR Slovenije z drugimi republikami in avtonomnimi pokrajinama

SR Slovenija bo spodbujala in pospeševala vsestransko sodelovanje samoupravnih organizacij in skupnosti ter družbenopolitičnih skupnosti na političnem, kulturnem, raziskovalnem, znanstveno-tehničnem, gospodarskem in drugih področjih s samoupravnimi organizacijami in skupnostmi ter družbenopolitičnimi skupnostmi na območju drugih republik in avtonomnih pokrajin.

Organizacije združenega dela bodo na območju drugih republik in avtonomnih pokrajin povečevale zlasti dolgoročne plasmane na osnovi samoupravnega združevanja sredstev in dela na dohodkovnih osnovah, zmanjševal na se bo delež dolgoročnih plasmajev na osnovi kreditnega odnosa. V ta namen bodo organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije zlasti vlagale v geološke raziskave, proizvodnjo energije v hidroelektrarnah in termoelektrarnah, transportu energije, rudnike premoga, primarno proizvodnjo hrane, objekte skladiščenja kmetijskih proizvodov, pridobivanje in proizvodnjo rudnin, kovin, nekovin in proizvodnjo bazne kemije.

V skladu z razvojno usmeritvijo SR Slovenije na proizvodne usmeritve višjega tehnično tehnološkega nivoja ter v skladu z manjšim zaposlovanjem na območju SR Slovenije bodo organizacije združenega dela sovlagale v delovno intenzivno proizvodnjo v drugih republikah in avtonomnih pokrajinah.

V okviru izpolnjevanja obveznosti SR Slovenije za hitrejši gospodarski razvoj manj razvitih republik in SAP Kosovo bodo organizacije združenega dela iz SR Slovenije najmanj 50% teh sredstev usmerile na podlagi samoupravnega združevanja dela in sredstev na dohodkovnih osnovah ob upoštevanju razvojnih usmeritev SR Slovenije in manj razvitih republik in SAP Kosovo.

4.11. Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita

4.11.1. Razvoj splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite kot oblike in vsebine obrambne organiziranosti naše socialistične samoupravne družbene skupnosti se bo nadalje uveljavljal kot sestavina socialističnega samoupravnega razvoja in kot neločljiv del samoupravnih pravic, odgovornosti in družbenopolitične aktivnosti delovnih ljudi in občanov. Temeljne naloge na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite so:

— posodabljanje in razvoj teritorialne obrambe, zagotavljanje sodobne oborožitve in opreme s poudarkom na protizračni in protiklepnih obrambi, zadostne količine streliva in minsko-eksplozivnih sredstev z ustreznim skladiščnim prostorom, izvajanje vzgoje in urejanja enot in štabov teritorialne obrambe;

— organiziranje, usposabljanje in opremljanje narodne zaščite v krajevnih skupnostih in OZD kot najširše oblike organiziranja delovnih ljudi in občanov za opravljanje določenih nalog družbene samozaščite in za vključevanje v splošni ljudski oboroženi odpor;

— organiziranje, opremljanje in usposabljanje enot in štabov civilne zaščite, povečevanja števila v civilno zaščito vključenih delovnih ljudi in občanov in krepitev preventivnega delovanja civilne zaščite;

— izpolnjevanje avtonomnega sistema vojnih zvez za organe in organizacije družbenopolitičnih skupnosti ter nadaljnji razvoj sistema za opazovanje, obveščanje in alarmiranje, opremljanje in usposabljanje za to potrebnih kadrov;

— opremljanje, oboroževanje in usposabljanje organov in organizacij družbenopolitičnih skupnosti za delovanje v izrednih in vojnih razmerah in

— vzgoja in izobraževanje delovnih ljudi, občanov in izvenšolske mladine za obrambo in zaščito v skladu s potrebami okolja kjer delujejo in živijo, pridobivanjem mladih za vojaške šole in obrambne poklice ter dodatno usposabljanje delavcev, ki delajo na obrambnih in samozaščitnih nalogah v organizacijah in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

4.11.2. Nadaljnji razvoj varnostne kulture delovnih ljudi in občanov, oblikovanje samozaščitnih kriterijev pri ocenjevanju varnostnih razmer, pri izdelavi varnostnih načrtov in njihovem uresničevanju ter razvijanju novih oblik dela v TOZD in krajevnih skup-

nostih mora izhajati iz aktualnih družbenopolitičnih, ekonomskih in varnostno-obrambnih potreb naše družbe. Ob tem sta varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in občanov ter varstvo družbenega premoženja pred vsemi oblikami zlorab in odtujevanja temeljna naloga vseh uporabnikov družbenih sredstev, samoupravnih, poslovnih in državnih organov ter strokovnih služb, ki se morajo usposobiti za učinkovitejše delo na tem področju, se ustrezno organizirati, medsebojno sodelovati in se delovno povezovati.

Družbeni dejavniki, ki jim je družbeno premoženje zaupano v upravljanje, bodo izpopolnjevali fizično in tehnično varovanje družbenega premoženja, skupnosti za varstvo pred požarom pa imajo posebne naloge pri kadrovske in tehničnem izpopolnjevanju gasilskih enot, organiziranju centrov za odstranjevanje posledic razlitja nevarnih snovi in dvigu požarnovarnostne kulture občanov.

Organi za notranje zadeve bodo v okviru zakonskih pooblastil in odgovornosti izvajali naloge v sistemu ljudske obrambe in družbene samozaščite, pri čemer bodo zlasti učinkovito spremljali varnostne razmere in pravočasno odkrivali in onemogočali ogrožanje naše socialistične samoupravne družbe, izpopolnjevali sistem sprotnega informiranja o aktualnih varnostnih problemih; pomagali pri usposabljanju ljudi za delovanje v družbeni samozaščiti in pri usposabljanju narodne zaščite; razvijali preprečevanje kriminalitete, kršitev predpisov o državni meji, javnega reda in miru, požarov in drugih škod na družbenem in zasebnem premoženju; izpopolnjevali svojo organizacijo in opremo; kadrovske izpopolnjevali operativne službe in intenzivne strokovno izobraževali na srednji in visoki stopnji v izobraževalnem centru organov za notranje zadeve, ter v povezavi z univerzo in drugimi organizacijami vzgoje in izobraževanja.

4.12. Naloge splošne porabe na ravni republike in v občinah

Poudarek bo na racionalnejšem poslovanju, uvažanju sodobnih metod dela in tehničnih sredstev. Višina sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, ki jih bodo kot dohodek pridobivali delavci delovnih skupnosti državnih organov, in sredstev za delo teh organov bo odvisna od pravočasnega in smotrnega opravljanja programiranih del.

Za financiranje družbenopolitičnih organizacij bodo zagotovljena sredstva v skladu z njihovim delovnim programom.

Pri družbenih dejavnostih bo republika financirala obveznosti, ki izhajajo iz že sprejetih zakonov oziroma sklenjenih dogovorov; sofinancirala bo raziskave za upravne organe in organizacije ter za pravosodne organe na podlagi letnih programov in srednjeročnih planov.

Za varstvo borcev NOV in socialno varstvo se bodo zagotavljala sredstva v skladu s pravicami, ki izhajajo iz ustave in zakonskih predpisov za naslednje namene: razlike v pokojninah borcev NOV, dodatek zaposlenim udeležencem NOV, zdravstveno varstvo borcev NOV, dopolnilno varstvo vojaških invalidov, varstvo civilnih invalidov vojne, varstvo borcev za severno mejo in slovenskih vojnih dobrovoljcev, stroške dela komisije po 82. členu zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, vzdrževanje pokopališč in

grobov pripadnikov zavezniških in drugih tujih armad, republiške priznavalnine, pokojnine in varstveni dodatek kmetom - borcem NOV, izjemne pokojnine rudarjev in preživnine dimnikarjev.

Za krepitev varnosti, družbene samozaščite in obrambne pripravljenosti bo SR Slovenija skupno z občinami, posebnimi družbenopolitičnimi skupnostmi, organizacijami združenega dela in drugimi nosilci nalog in obveznosti zagotovila sredstva za naloge teritorialne obrambe, civilne zaščite, obrambne vzgoje, vojnih zvez, za nekatere posebne naloge gospodarskih in družbenih dejavnosti, ki se nanašajo na ravnanje ljudi in njihovo obrambno sposobnost, ter za blagovne rezerve in gradnjo skladišč za naftne derivate.

V zvezi z dopolnjevanjem občin bodo zagotovljena dopolnilna sredstva občinam, ki bodo na podlagi novih kriterijev, ki jih bo pripravil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, opredeljene kot dopolnjevana občine.

SR Slovenija bo zagotavljala sredstva za pokrivanje obveznosti dvojezičnega poslovanja, ki sodijo v pristojnost republike.

Za ureditev položaja slovenske narodne skupnosti v zamejstvu bo SR Slovenija še nadalje zagotavljala sredstva.

Za financiranje zveznih obveznosti, prenešenih na republiki in avtonomni pokrajini, bo SR Slovenija še naprej zagotavljala sredstva za odplačilo inozemskih kreditov Narodni banki Jugoslavije, Jugoslovanski investicijski banki, Skladu solidarnosti z nevrščenimi državami in državami v razvoju ter za vse tiste obveznosti, ki so posledica teh prenosov.

V naslednjem srednjeročnem obdobju bo ločeno obravnavana poraba proračuna za potrebe na nivoju republike in za obveznosti do financiranja federacije. SR Slovenija se bo zavzemala, da se bo rast splošne porabe na ravni federacije gibala v skladu z možnostmi rasti celotne splošne porabe po posameznih letih naslednjega srednjeročnega obdobja.

Z družbenimi dogovori in programi bodo sredstva splošne porabe v občinah usmerjena po enotnih osnovah in merilih za izvajanje nalog organov družbenopolitičnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij, ljudske obrambe in družbene samozaščite, za zagotavljanje občinskih priznavalnin borcev NOV, delovanja delegatskega sistema v krajevnih skupnostih, drugih v skladu z ustavo in zakoni določenih splošnih družbenih potreb v občinah ter s tem planom opredeljenih nujnih intervencij v gospodarstvu.

Med intervencijami v gospodarstvu se v občinah zagotavljajo sredstva splošne porabe za oblikovanje občinskih blagovnih rezerv, za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane in občinskih kompenzacij.

Občine bodo med letom zagotavljale skladnost gibanja splošne porabe z družbenimi usmeritvami. Pri tem bodo upošteevane potrebe po nekoliko hitrejši rasti splošne porabe v Mariboru zaradi preoblikovanja občine. Če bodo ob enotnem izvajanju davčne politike ustvarjena sredstva od davkov, taks in drugih davščin presešla dogovorjeno raven, bodo občine zagotovile, da bodo presežki povrnjeni gospodarstvu v obliki nujnih gospodarskih intervencij, opredeljenih s tem planom, ali za izvajanje skupnih nalog splošne porabe v okviru medobčinskega sodelovanja v tistih občinah, ki imajo visoko rast dohodka gospodarstva in nizko rast sredstev splošne porabe.

5.0. SMERI IN OKVIRI ZA SPREJEMANJE UKREPOV RAZVOJNE POLITIKE

S tem družbenim planom so opredeljene smernice in okviri za sprejemanje ukrepov za izpolnjevanje nalog skupnega pomena za razvojno politiko SR Slovenije. Ukrepi temeljijo na pravicah, obveznostih in odgovornostih, ki so jih sprejele samoupravne organizacije in skupnosti ter družbenopolitične skupnosti v samoupravnih sporazumih in dogovorih o temeljnih planov, ter na pristojnostih republike za ukrepe, ki jih sprejema sama ali v neposrednem sodelovanju z drugimi republikami oziroma v okviru dogovarjanja o temeljnih družbenega plana Jugoslavije.

5.1. Pri ukrepih za uresničevanje proizvodne orientacije opredeljene v tem družbenem planu, bo poudarek na uveljavljanju kriterijev prestrukturiranja gospodarstva, sprejetih v dogovoru o temeljnih družbenega plana SR Slovenije 1981—1985 ter podrobneje razčlenjenih v samoupravnih sporazumih o temeljnih planov bank, sestavljenih organizacij združenega dela in drugih asociacij združenega dela.

Ti kriteriji so:

- izvozna usmerjenost (neposredna in posredna, proizvodnje blaga in storitev na trajnejših osnovah, ki zagotavlja znaten pozitivni plačilnobilančni učinek;
- razvojno-tehnološka intenzivnost proizvodnje blaga in storitev, za katere je značilna visoka stopnja avtomatizacije proizvodnih procesov in visoka udeležba visokokvalificiranega ustvarjalnega dela;
- gospodarska raba energije in surovin;
- produktivnost in racionalizacija zaposlovanja;
- varovanje okolja, racionalna raba prostora in razporeditev proizvodnje v skladu s policentrično zasnovano regionalnega razvoja SR Slovenije, upoštevaje specifične razvojne možnosti posameznih območij.

Za usmerjanje proizvodnje in porabe energije ter zagotavljanje stabilne in kvalitetne oskrbe z energijo bodo na podlagi srednjeročnih energetskih bilanc Slovenije in Jugoslavije v skladu z dogovorom o temeljnih družbenega plana SFRJ, najkasneje do 20. decembra vsako leto opredeljene letne energetske bilance za naslednje leto, v republikah pa bo leta izdelana v septembru za vsako leto.

Samoupravne organizacije in skupnosti, občine in republike bodo ukrepale za racionalno porabo in varčevanje z energetskimi surovinami, zlasti z naftnimi derivati in zemeljskim plinom. V ta okvir sodi tudi nadomestitev porabe tekočih goriv s premogom in drugimi domačimi energetskimi viri, kjer je to tehnološko izvedljivo, narodno gospodarsko upravičeno in ekološko dopustno.

Novih termoelektrarn na tekoča goriva ne bomo gradili, obstoječe zmogljivosti pa bomo koristili le, če potrebe po električni in toplotni energiji ne bo možno zadovoljiti iz drugih zmogljivosti. Do izgradnje novih ter nadomeščanja dotrajanih agregatov za pokrivanje potreb po toploti v industriji in široki potrošnji bo prišlo le, če bo to družbenoekonomsko in ekološko upravičeno.

Zainteresirane organizacije združenega dela ter samoupravne interesne skupnosti s področja energetike in raziskovalnega dela bodo sklenile z ustreznimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi v dru-

gih republikah samoupravni sporazum o financiranju in izvajanju raziskav energetskih virov doma in v tujini ter uporabe novih virov energije.

Sklenjena bosta medrepubliška dogovora o razvoju energetike v Jugoslaviji do leta 2000 in o razvoju in uporabi nuklearne energije do leta 2000.

Dogovor o uresničevanju družbenega plana SR Slovenije na področju kmetijstva, živilstva in ribištva bo podrobno uskladil proizvodnjo hrane, posebno glede investicij in zagotavljanja mineralnih gnojil ter zaščitnih sredstev.

Upošteva se plan samoupravnih organizacij in skupnosti bosta z ustreznim samoupravnim sporazumom srednjeročno bilančno opredeljeni tržna proizvodnja in poraba osnovnih prehrabnih proizvodov ter oskrba z nekaterim reprodukcijskim materialom za kmetijstvo. Najpozneje do septembra vsakega leta bodo oblikovane letne bilance, ki bodo analitična osnova za pravočasno dogovarjanje o proizvodnji in dobavah za domače potrebe in izvoz ter tudi analitična podlaga za opredeljevanje interventnih ukrepov v kmetijstvu v republike in občinah.

Občine bodo sprejele predpise, s katerimi bodo najpozneje do konca leta 1981 zagotovile izdelavo bilanc primarne rabe zemljišč. Pri tem bodo upoštevale kriterije racionalne rabe površin in druge elemente rabe prostora iz dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije 1981—1985. V tem okviru bodo oblikovane tudi bilance kmetijskih površin.

Zemljišča, ki so z dogovori o temeljnih družbenega plana občin namenjena za trajno kmetijsko proizvodnjo, bodo občine zavarovale s predpisi do konca leta 1981. Za druga zemljišča bodo občine in kmetijske zemljiške skupnosti opredelile začasno namembnost in njihove koristnike.

SR Slovenija in občine bodo prilagajale ukrepe varstva kmetijskih zemljišč tako, da bodo z usposobitvijo novih kmetijskih zemljišč postopoma popolno nadomeščena uničena kmetijska zemljišča.

Gospodarska zbornica Slovenije bo organizirala zbiranje in uporabo sekundarnih surovin iz koristnih industrijskih in komunalnih odpadkov. Predlagala bo gradnjo objektov tovrstne predelave in zbiralnega omrežja ter zagotovila tekoče obveščanje o razpoložljivih tovrstnih surovinah. Poraba stranskih proizvodov in odpadkov v kmetijstvu, živilski in drugi industriji bo potekala po programu predelave teh odpadkov v živinsko krmo.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo še naprej aktivno sodeloval pri reševanju nadaljnje izgradnje INA Nafta Lendava in se vključeval v medrepubliško dogovarjanje, predvsem z Izvršnim svetom Sabora SR Hrvatske in SOZD INA Zagreb, pri naložbah v preusmeritev in vključitev novega programa v širši jugoslovanski prostor, tako glede naložb v nov program, zagotovitev potrebnih surovin, kakor tudi plasmajev izdelkov.

V prometu in zvezah bo poudarek na izvajanju sprejetih samoupravnih sporazumov, družbenih dogovorov, stališč in ukrepov na ravni republike in federacije, ki urejajo racionalizacijo pretoka blaga, delitev dela med prometnimi panogami, razvoj in uporabo sredstev integralnega transporta, tranzit blaga in razvoj telekomunikacijskih sistemov zvez.

Za nove sporazume si bo potrebno prizadevati pri sodelovanju jugoslovanskih luk in letalskih prevoznikov ter pri nakupu in gradnji ladij, kjer se bo SR Slovenija zavzela, da se domačim ladjarjem omogoči nabava ladij iz domačih ladjedelnic ob ekonomsko sprejemljivih pogojih in zamenjava dolgotrajnega ladjevja tudi z uvozom ladij.

V federaciji si bomo prizadevali za standardizacijo sredstev in opreme za integralni transport ter za dogovor o tipizaciji in unifikaciji transportnih sredstev in opreme v okviru Gospodarske zbornice Jugoslavije. Za pospeševanje integralnega transporta bo ustanovljena poslovna skupnost za integralni transport.

Organizacije združenega dela bodo uveljavile enotno metodologijo za prikazovanje transportnih stroškov v temeljnih organizacijah združenega dela, ki jo bo pripravila Gospodarska zbornica Slovenije. Za štednjo goriva v prometu bodo izdelani normativi porabe goriva, ki jih bodo morali upoštevati domači proizvajalci motornih vozil.

5.2. Ukrepom za vzpodbujanje tehnološkega napredka bo namenjena osrednja pozornost. Sem sodijo aktivnosti samoupravnih organizacij in skupnosti, zlasti pri organizaciji dela, usmerjanju in izobraževanju kadrov, združevanju dela in sredstev, investicijah, razporejanju dohodka, delitvi osebnih dohodkov in kreditni politiki bank, ter davčni zunanjetrgovinski in devizni ukrepi družbenopolitičnih skupnosti. Ti ukrepi raznih dejavnikov morajo biti stabilni in dolgoročno zasnovani.

Na podlagi samoupravnih sporazumov o temeljnih planov, predvsem delovnih organizacij in sestavljenih organizacij združenega dela, bodo temeljne organizacije združenega dela združevale delo in sredstva za uresničevanje skupnih programov razvojnih raziskav. Temeljne organizacije bodo v svojih splošnih aktih o delitvi sredstev za osebne dohodke vzpodbujale razvojno delo, kar bo prispevalo k temu, da bo to delo postalo privlačnejše za ustvarjalne kadre.

S samoupravnim sporazumom o temeljnih plana Ljubljanske banke — Združene banke bodo temeljne banke z območja SRS usmerjale del svojega kreditnega potenciala za dolgoročne naložbe za aplikativno razvojno in raziskovalno delo ter uvajanje njegovih dosežkov.

Predpisi, ki v republiki urejajo investicije, bodo dopolnjeni tako, da bo investicijska dokumentacija ocenjevana tudi z vidika alternativnih tehnologij glede na narodnogospodarske cilje in kriterije ter z vidika njihove sodobnosti in perspektivnega razvoja. To presojo bo opravljala posebna institucija, ki bo pritegnila k sodelovanju tudi ustrezne strokovnjake z univerz in raziskovalnih organizacij ter druge.

SR Slovenija se bo zavzemala za takšne dopolnitve predpisov, ki bodo omogočale prednostni nakup tuje tehnologije le, če organizacije združenega dela zagotavljajo tudi razvijanje uvožene tehnologije z lastnimi ali drugimi domačimi razvojnoraziskovalnimi kapacitetami. Takšne kriterije bo ob večji konkretizaciji na podlagi samoupravnega sporazuma o temeljnih svojega plana izvajala tudi Samoupravna interesna skupnost SRS za ekonomske odnose s tujino.

V Gospodarski zbornici Slovenije bo ustanovljena služba za pravno pomoč, ki bo organizirala tudi uspo-

sabljanje kadrov v zvezi s proizvodno-tehničnim sodelovanjem organizacij združenega dela s tujimi partnerji.

V SR Sloveniji bo Raziskovalna skupnost Slovenije v sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije in v povezavi s podobnimi prizadevanji v drugih republikah vzpostavila informacijski sistem za spremljanje razvoja znanosti in tehnologije doma in v svetu.

Z medrepubliškimi dogovorom o strategiji tehnološkega razvoja bodo določeni kriteriji in pogoji za transfer tehnologij iz tujine, za njihovo izpopolnjevanje in prilagajanje domačim potrebam zaradi ustvarjanja večjih možnosti za domače tehnološke inovacije.

V okviru politike vzpodbujanja tehnološkega napredka bo uvoz opreme za raziskave, ki je pri nas ne proizvajamo, še naprej deležen carinskih olajšav.

Za uvoz licenc, patentov in drugih tehnoloških znanj bo treba proučiti možnost uvedbe posebne davjatve republik, pri čemer bo treba ugodneje obravnavati proizvodne programe, ki so podlaga za dvig tehnološke ravni vsega združenega dela.

Olajšave organizacijam združenega dela pri davku na dohodek bodo spodbujale vlaganja v raziskovalno in razvojno delo, vlaganja v raziskovalno opremo in v pridobitev materialnih pravic domačega izvora.

Temeljne organizacije združenega dela bodo za proizvodnjo, ki sodi v proizvodne skupine oziroma podskupine in razvojno-tehnološko intenzivne proizvodnje opredeljene v dogovoru o temeljnih družbenega plana SR Slovenije 1981—1985, v prvih petih letih proizvodnje deležne olajšav pri davku na dohodek.

Da bi dosegli bolj organizirano in strokovno skrb za širjenje lastnih tehnoloških znanj bo potrebno, da gospodarske zbornice in sindikati vzpodbujajo ustrezno organiziranje skupnih strokovnih služb in poslovnih funkcij v organizacijah združenega dela. Oblikovana bodo samoupravna telesa, ki bodo zbiralala inovacijske pobude ter skrbela za materialno in moralno priznanje zaslug delavcev.

Izobraževalna skupnost Slovenije, posebne izobraževalne skupnosti in drugi bodo zagotavljali denarna sredstva za organizacije tehnične kulture kot pomembnega dejavnika poklicnega usmerjanja. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo izvajanje koordinirane politike na področju tehnološkega napredka poveril ustreznemu medresorskemu telesu.

5.3. V zvezi z oblikovanjem sredstev za razširitev materialne osnove dela v gospodarstvu je treba z vsakoletnimi dogovori o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka opredeljevati počasnejšo realno rast sredstev za tekočo porabo od rasti dohodka tako, da bo združen delo vsako leto zagotovo v poprečju vsaj za 1 odstotno točko večjo udeležbo sredstev za razširjeno reprodukcijo v doseženem dohodku. Organizacije združenega dela bodo na podlagi samoupravnih sporazumov o temeljnih svojih planov oblikovale samoupravno dogovorjeno minimalno akumulacijo, ki je potrebna za njihov trajnejši razvoj. Organizacije združenega dela, ki imajo v virih sredstev velik delež bančnih kreditov, bodo pri razporejanju dohodka namenjale sorazmerno več sredstev za krepitev materialne osnove dela.

SR Slovenija se bo zavzemala za spremembe zveznih predpisov, s katerimi bi zagotovili hitrejšo realno

rast minimalne amortizacije v gospodarstvu od dohodka, predvsem za hitrejšo obnavljanje opreme, upoštevaje tehnološko raven in opremljenost dela.

5.4. Organizacije združenega dela bodo na podlagi samoupravnih sporazumov o temeljnih svojih planov uresničevale skupne naloge z združevanjem dela in sredstev. Opredeljevale bodo konkretne pravice in obveznosti glede razporejanja skupnega dohodka ter vzdrževanja realne vrednosti vloženi sredstev udeležencev skupnih vlaganj.

Za izvajanje zakona o združenem delu in da se uveljavi učinkovitejša planiranje, bodo asociacije združenega dela, zlasti delovne organizacije in sestavljene organizacije, pregledale in izpopolnile svoje samoupravne sporazume o združitvi in druge splošne akte glede pogojev za uresničevanje skupnih razvojnih interesov in v zvezi s tem zlasti določila o združevanju sredstev.

Na podlagi samoupravnih sporazumov o temeljnih svojih planov bodo banke še naprej dajale ugodnosti pri financiranju investicij, za katere več organizacij združenega dela združuje svoja sredstva s tem, da bodo pri skupnih vlaganjih zagotavljale dopolnilna sredstva, organizirale ustrezne oblike povezovanja med organizacijami združenega dela (konzorcije itd.) in uvajale še druge oblike vzpodbujanja skupnih vlaganj.

Pospeševati bo treba uporabo obveznic kot instrumenta za koncentracijo sredstev za posamezne projekte, ki so v interesu ene ali več organizacij združenega dela.

Za pospeševanje skupnih vlaganj, zlasti na novih lokacijah, bo potrebno dopustiti možnost, da partnerji za potrebne kadre skupno zagotovijo stimulatивnejše pogoje pridobivanja osebnih dohodkov.

Na podlagi samoupravnih sporazumov o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti za družbene dejavnosti je treba zagotoviti, da bodo temeljne organizacije združenega dela združevale svoja sredstva amortizacije za učinkovitejšo skupno urejanje investicijskega vzdrževanja in zamenjave.

5.5. Smotrnejše gospodarjenje z denarnimi sredstvi terja hitrejšo organiziranje internih bank in posebnih finančnih služb povsod, kjer medsebojno povezanost temeljne organizacije združenega dela tako lahko racionalizirajo svoje poslovanje z denarnimi sredstvi.

S samoupravnimi sporazumi v delovnih in sestavljenih organizacijah združenega dela ter temeljnih bankah bo treba določiti normative gospodarjenja z vsemi vrstami obratnih sredstev ter enotna merila za ugotavljanje kreditne in investicijske sposobnosti.

Potrebno bo oblikovati predloge za spremembo predpisov, ki urejajo plačilni promet, tako da bo odpravljeno neracionalno kroženje denarnih sredstev.

Kreditno-depozitne odnose bodo temeljne banke na podlagi zveznih predpisov uravnale tako, da bo dosežena večja skladnost med viri sredstev in naložbami.

Za krepitev denarnega varčevanja prebivalstva je potrebno, da banke postopno razvijajo sistem elastičnih obrestnih mer in nadomestil za ohranjanje realne vrednosti varčevalnih vlog in glavnice posojil ter da z diferenciranimi obrestnimi merami izpopolnijo namensko varčevanje. Za to se bo treba zavzemati v medbančnih odnosih v Jugoslaviji.

5.6. Možnosti za zadolževanje organizacij združenega dela v tujini bodo v globalu zmanjšane in pogojene s sposobnostjo oziroma odgovornostjo posojiljemalcev za devizno odplačilo kreditov. SR Slovenija se bo pri dogovarjanju o globalnih možnostih zadolževanja po republikah in avtonomnih pokrajinah v okviru posebnega dogovora o kriterijih, razporedu pravic in obsegu zadolževanja republik in avtonomnih pokrajin zavzemala za take rešitve, ki bi zagotovile postopno znižanje stopnje zadolženosti v primerih, ko znatnega presega jugoslovansko stopnjo tako, da se bodo po tem nosilci zadolževanja v vseh republikah in pokrajinah lahko v prihodnje zadolževali le do dogovorjene jugoslovanske stopnje.

Organizacije združenega dela bodo na podlagi samoupravnega sporazuma o merilih in postopkih za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino v okviru Samoupravne interesne skupnosti SRS za ekonomske odnose s tujino, usmerjale najemanje kreditov za naložbe tako, da bodo prispevale k povečanju neto deviznega priliva.

Predlagati bo treba ustrezne ukrepe za odpravo vzrokov upadanja interesa za skupna vlaganja tujih in domačih partnerjev.

5.7. Ukrepi samoupravnih organizacij in skupnosti ter družbenopolitičnih skupnosti, ki direktno ali posredno zadevajo investicijsko politiko, bodo izhajali iz kriterijev prestrukturiranja gospodarstva v asociacijah združenega dela in pri usmerjanju kreditne politike bank. Temu bo podrejena tudi uporaba inozemskih sredstev. V tem okviru bo treba najprej dokončati začete gospodarske investicijske objekte.

Zagotovili bomo zmanjšanje deleža neproizvodnih investicij v celotnih investicijah, razen v stanovanjsko gradnjo.

Pri finančnih konstrukcijah naložb bo udeležba bank omejena na največ 30 odstotkov, razen v primerih, ki so v skladu s temeljnimi razvojnimi usmeritvami SR Slovenije posebej določeni v samoupravnih sporazumih o temeljnih planov bank. Pri infrastrukturi bo zaradi njenega značaja udeležba bank pri dolgoročnih kreditih postopno zmanjšana na premoščitvene kredite, banke pa bodo še naprej dajale garancije za investicije v infrastrukturo.

Združevanje sredstev v samoupravnih interesnih skupnostih za gospodarsko infrastrukturo po enotnih osnovah, virih in merilih bo namenjeno izključno vlaganjem, ki so skupnega pomena za SR Slovenijo, in to po namenih in obsegu, ki so podrobneje opredeljeni v dogovoru o temeljnih družbenega plana SR Slovenije.

Z dogovorom o uresničevanju plana razvoja kmetijstva, živilske industrije in ribištva v obdobju 1981 do 1985 bodo določeni kriteriji in pogoji vlaganj ter način združevanja sredstev za razvoj proizvodnje hrane. Prek samoupravnih skladov za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane v občinah in republikah zagotavljamo 2,1 mlrd din za izvedbo tistih nalog v razširjeni reprodukciji, ki imajo značaj kmetijske infrastrukture (nakup in melioracije kmetijskih zemljišč, pospeševanje skupnih naložb v združenih organizacijah).

Prek samoupravnih sporazumov o temeljnih planov Ljubljanske banke — Združene banke in drugih bank bodo zagotovljeni ugodni kreditni pogoji za in-

vesticije v turistične in gostinske objekte, ki so namenjeni predvsem tujskemu turizmu.

Banke bodo sodelovale pri realizaciji sanacijskih programov za III. in IV. območje onesnaženosti zraka ter dajale ugodnejše kreditne pogoje pri vlaganjih v opremo za varstvo okolja.

Investicije v izobraževalne zmogljivosti se bodo izvajale v skladu z normativi in mrežo šol, opredeljenimi v samoupravnih sporazumih o temeljih planov samoupravnih interesnih skupnosti izobraževanja.

Na podlagi posebnega medrepubliškega dogovora bo vpeljano enotno evidentiranje in spremljanje investicijskih namer.

Pri razvoju metodologije planiranja bo treba nameniti posebno pozornost nadaljnjemu razvijanju sistema vrednotenja družbenih koristi in stroškov investicij ter povezovanju planskih odločitev o investicijah na projektni, sektorski in družbeni ravni.

5.8. Na področju kreditno-monetarne politike si bo SR Slovenija prizadevala za dosledno uveljavljanje ustavnih načel denarne politike tako, da se emisijska politika omeji na njene temeljne naloge, to je na odgovornost za dogovorjen obseg denarja v obtoku za likvidnost bančnega sistema ter za nemoten plačilni promet doma in s tujino. Denarno kreditna politika mora biti usklajena z usmeritvami na drugih ekonomskih področjih, ki posredno ali neposredno vplivajo na denarno-kreditna razmerja. Z denarno-kreditno politiko bo treba zagotoviti dinamično spremljanje blagovnih tokov z monetizacijo vrednostnih papirjev združenega dela.

SR Slovenija se bo zavzemala, da se v naslednjem srednjeročnem obdobju postopno, vendar v celoti prenesejo naloge selektivnega kreditiranja iz Narodne banke na poslovne banke, ki morajo prek usklajevanja planov na ravni republik in avtonomnih pokrajin zagotoviti nemoten potek financiranja selektivnih namer.

SR Slovenija se bo zavzemala za politiko postopne uvedbe takih obrestnih mer, ki bodo upoštevale ohranjanje realne vrednosti depozitov in plasmajev in ki bo prispevala k uresničevanju temeljnih ciljev razvoja.

SR Slovenija se bo še naprej zavzemala proti financiranju deficita zveznega proračuna in drugih oblik končne porabe s primarno emisijo. Primarna emisija se bo lahko uporabljala za odpravo posledic elementarnih nesreč, vendar le z vračilnim rokom največ do enega leta.

Z medbančnim sporazumom in ob upoštevanju dohodkovnih interesov članic bodo banke zagotavljale sredstva za kreditiranje izvoza opreme in za izvajanje investicijskih del v tujini. Poleg tega bodo poslovne banke v SR Sloveniji združevale sredstva za kreditiranje prodaje opreme na domačem trgu. V ta namen bo uporabljen tudi del sredstev Poštne hranilnice.

Denarna sredstva družbenopolitičnih skupnosti v SR Sloveniji, ki so v depozitu pri Narodni banki Slovenije, bodo, uporabljena za kritje že sprejetih obveznosti, za kratkoročno brezobrestno kreditiranje republiških rezerv, za kratkoročno kreditiranje z družbenim planom SR Slovenije določenih prednostnih nalog, zlasti izvoza in zalog kmetijskih proizvodov, nuj-

nih za oskrbo. O razmerjih usmerjanja teh sredstev se bodo sporazumevale temeljne banke oziroma bodo določena z odlokom Skupščine SR Slovenije, če do sporazuma ne bo prišlo.

5.9. Poleg z dogovorom o temeljih družbenega plana Jugoslavije o usklajevanju in usmerjanju tokov družbene reprodukcije opredeljenih nalog na področju trga in cen bo treba tudi z drugimi ukrepi ekonomske politike prispevati k stabilizaciji ter odpravljanju avtarkičnih in monopolnih tendenc.

Pomembno je uveljavljanje dohodkovnih povezav na enotnem jugoslovanskem trgu tako med sosednjimi proizvajalci kot med proizvodnjo in trgovino. Gospodarska zbornica Slovenije in pristojni republiški upravni organi bodo morali vzpodbujati aktivnosti tako, da bo do konca leta 1983 večina odnosov med proizvodnjo in trgovino temeljila na trajnejših poslovnih odnosih ter usklajenih oziroma skupnih planih.

Za gospodarsko infrastrukturo, za katero prek samoupravnih interesnih skupnosti teče združevanje sredstev po enotnih virih, osnovah in merilih, bomo na podlagi dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije postopno zagotovili, da bodo učinkovitejša gospodarjenja in cene omogočili pokrivanje stroškov enostavne reprodukcije. Pokrivanje stroškov enostavne reprodukcije v železniškem gospodarstvu pa bo poleg tega uresničeno s povračili na osnovi združevanja sredstev temeljnih organizacij združenega dela.

Občine in stanovanjske skupnosti bodo skladno z vsakoletno politiko cen v republici postopno uresničevale politiko ekonomskih stanarin v mejah predvidevane deleža stanarin v osebni porabi.

Na ravni republike se bodo oblikovale zaščitne cene, po potrebi pa tudi proizvajalčeve prodajne cene, za pomembnejše kmetijske proizvode, kjer tega ne bo storila federacija. To velja predvsem za mleko in krompir.

Za stabilnost proizvodnje in trga bodo določene zaščitne cene za osnovne kmetijske proizvode, za katere je opredeljen skupen interes v dogovoru o temeljih družbenega plana Jugoslavije o usklajevanju in usmerjanju tokov družbene reprodukcije, in to za vsako leto do 1. septembra za naslednje leto. Organi, odgovorni za blagovne rezerve, bodo po teh cenah odkupili vse količine vnaprej pogodbeno dogovorjenih kmetijskih proizvodov, ki so v režimu zaščitnih cen, če se po teh cenah ne morejo prodati.

Za uresničevanje povečanja družbeno organizirane kmetijske proizvodnje do ravni, ki je dogovorjena z dogovorom o temeljih družbenega plana SRS 1981 do 1985, bo prek samoupravnih skladov za intervencije v kmetijstvu, in porabi hrane — razen za naloge, ki imajo značaj kmetijske infrastrukture — zagotovljeno 4,9 mlrd din. Sredstva se bodo v skladu z letnimi programi skladov uporabljala za stimuliranje živinoreje na domači krmni osnovi, ulov rib, za intenziviranje poljedelske proizvodnje, za delovanje kmetijske pospeševalne službe, za nadomestilo dela obresti, pri kreditih hranilno-kreditnih služb, za kritje tečajnih razlik pri kreditih iz sredstev Mednarodne banke za obnovo in razvoj v združenih organizacijah, za obrambo pred točo in za stimulacijo proizvodnje hrane v hribovskih območjih Slovenije.

Za izboljšanje oskrbe občanov z osnovnimi živili, predvsem s kmetijskimi pridelki, bodo republika in

občine vzpodbujale organiziranje interesnih in poslovnih skupnosti za preskrbo.

V tem srednjeročnem obdobju bomo zagotavljali sredstva za oblikovanje republiških in občinskih blagovnih rezerv ter za izgradnjo skladiščnih prostorov v skladu s programom oblikovanja republiških in občinskih blagovnih rezerv. Za izboljšanje oskrbe z naftnimi derivati bo poleg v planskih aktih interesne skupnosti za nafto in plin predvidenih sredstev za oblikovanje rezerv naftnih derivatov in za zagotovitev ustrežnejših skladiščnih zmogljivosti potrebno zagotoviti dodatna sredstva z interesnim združevanjem in iz drugih virov. Občine, ki v preteklem srednjeročnem obdobju niso realizirale svojih blagovnih rezerv, jih bodo pospešeno oblikovale.

S posebnim dogovorom federacije, republik in avtonomnih pokrajin bodo določeni trajni in stabilni viri financiranja rezerv in izgradnje skladišč iz davka na promet, združevanje sredstev organizacij združenega dela in sredstev rezervnega sklada organizacij združenega dela. Ob zaključku srednjeročnega obdobja bo v republiki treba doseči približno enako udeležbo obveznosti zagotavljanja sredstev iz vseh teh virov.

5.10. Ukrepi politike regionalnega razvoja bodo usmerjeni v celovito reševanje problema manj razvitih območij in v reševanje določenih specifičnih vprašanj razvitih območij.

SR Slovenija bo sodelovala pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij: z zmanjšano davčno osnovo za plačilo davka na dohodek temeljnih organizacij združenega dela, ki vlagajo na manj razvitih območjih; davčna osnova bo v večji meri znižana pri investicijah na manj razvitih območjih in v občini Lenart; z znižanjem obveznosti plačila davka na dohodek temeljnih organizacij združenega dela, ki imajo sedež na manj razvitih območjih in so pričele z dejavnostjo na podlagi novih vlaganj; v proračunu SR Slovenije bodo zagotovljena sredstva za sofinanciranje izdelave razvojnih programov in projektov, pomembnih za hitrejši razvoj manj razvitih območij; z refundiranjem dela stroškov izdelave projektne dokumentacije za naložbe na manj razvitih, obmejnih območjih in v občini Lenart in za sofinanciranje komasacij kmetijskih zemljišč na teh območjih; z dopolnilnimi proračunskimi sredstvi za izenačevanje pogojev na področju splošne porabe.

Na ravni repulike bo sklenjen družbeni dogovor o mladinskih delovnih akcijah v obdobju 1981—1985, vsako leto pa ustrezni samoupravni sporazumi, na podlagi katerih bodo mladinske delovne akcije zveznega in republiškega pomena, ki bodo organizirane na območju SR Slovenije, potekale predvsem na manj razvitih območjih.

Banke bodo v skladu s samoupravnimi sporazumi o temeljnih svojih planov: uveljavile ugodnejšo obrestno mero in dajale druge kreditne olajšave investitorjem na manj razvitih območjih, pri čemer bodo obrestne mere in druge kreditne olajšave ugodnejše za investicije na manj razvitih območjih in v občini Lenart; pri tem bodo imela prednost skupna vlaganja; obvezno usmerjale sredstva za kreditiranje naložb na manj razvitih območjih, pri čemer bodo banke z aneksom k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana določile del razpoložljivega potenciala za

naložbe v osnovna in trajna obratna sredstva za te namene; dajale kreditne olajšave za investicije za komunalno opremljanje stavbnih zemljišč, ki so neposredno povezana z uresničevanjem predvidenih gospodarskih vlaganj.

Občine na manj razvitih območjih bodo: opredelile manj razvita območja na svojem teritoriju in v okviru medobčinskega povezovanja (poleg območij, ki izpolnjujejo kriterije republiškega zakona), z davčnimi olajšavami pospeševale razvoj kmetijstva in drobnega gospodarstva, opredelile cone za razvoj industrije in vzpodbujale druga vlaganja z urbanistično in lokacijsko politiko ter z drugimi ukrepi.

Na gospodarsko razvitejših območjih, kjer se zaradi močne koncentracije prebivalstva in gospodarskih aktivnosti, omejenih prostorskih možnosti in ekoloških problemov, povečujejo stroški za razvoj gospodarske in družbene infrastrukture, bodo občine predpisale pogoje, ki jih morajo izpolnjevati investitorji na teh območjih, zlasti glede strukture vlaganj in glede prevzemanja obveznosti v zvezi z izgradnjo dela infrastrukture v gospodarstvu in družbenih dejavnostih.

5.11. SR Slovenija bo z zakonom razporedila obveznost organizacij združenega dela na svojem območju do Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in SAP Kosovo v višini 1,83 % družbenega proizvoda združenega dela SR Slovenije. Pri določanju obveznosti organizacij združenega dela bodo upošteevane razvojne usmeritve in problemi, s katerimi se bo srečevalo gospodarstvo SR Slovenije v obdobju 1981—1985.

Glede na to, da bo možno 50 odstotkov obveznosti do Sklada federacije usmeriti za skupna vlaganja, bo SR Slovenija z zakonom opredelila način izpolnjevanja teh obveznosti.

SR Slovenija bo samoupravno združevanje dela in sredstev iz stalnih sredstev sklada federacije in drugih sredstev za skupna vlaganja v manj razvitih republikah in SAP Kosovo še naprej pospeševala z davčnimi olajšavami in sicer z znižano osnovo od davka na dohodek temeljnih organizacij združenega dela, pri čemer je davčna olajšava za skupna vlaganja za SAP Kosovo ugodnejša.

Banke bodo pospeševale skupna vlaganja v manj razvitih republikah in SAP Kosovo z ugodnejšimi kreditnimi pogoji, pri čemer bodo pogoji za SAP Kosovo ugodnejši.

5.12. Glede življenjskega standarda bodo ukrepi, ki jih nalaga razvojna in predvsem stabilizacijska politika, zlasti naslednji: pri razporejanju čistega dohodka bomo zagotavljali razmerja, po katerih bi realna rast sredstev za osebne dohodke, skupno in splošno porabo v globalu za 10 odstotkov zaostajala za realno rastjo dohodka.

Zakon o zajamčenem osebnem dohodku bo določal višino zajamčenega minimalnega osebnega dohodka, ki bo zaposlenim zagotavljala materialno in socialno varnost upošteva rešitve, za katere se bomo dogovorili v medrepubliškem dogovoru o skupnih osnovah za oblikovanje zajamčenih osebnih dohodkov, obsega drugih zajamčenih pravic in načina njihovega reševanja.

Vsako leto bomo sprejeli dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka, pri katerem sodelujejo izvršni sveti skupščin občin, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in s katerim bomo realizirali srednjeročne proporce, upoštevaje konkretne vsakoletne pogoje in možnosti, opredeljene v resolucijah o uresničevanju družbenega plana SR Slovenije.

V tem srednjeročnem obdobju bomo uresničevali tudi družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, ki bo vzpodbujal k odpravljanju uravnilovskih tendenc in usmerjal k večji materialni vzpodbudi na podlagi produktivnosti, ustvarjalnosti in kvalitete dela.

Treba bo sproti ukrepati, da se ne poslabša socialna varnost delovnih ljudi, zlasti tistih z minimalnimi osebnimi dohodki, štipendistov in tistih, ki prejemajo socialne prejemke, hkrati pa vse to uravnjavati v obsegu, ki upošteva dejstvo, da je mogoče uresničevati učinkovito socialno politiko le z večanjem dohodka na podlagi rasti produktivnosti dela. Obenem pa bo v prihodnjem obdobju potrebno preveriti vse socialne pravice tako, da ne bodo destimulativno vplivale na produktivnost.

Socialne pravice se v tem srednjeročnem obdobju ne bodo širile, pri čemer bo obseg pravic iz starostnega zavarovanja kmetov urejen z novim zakonom. Občinske skupnosti socialnega skrbstva, zdravstvenega varstva, stanovanjske skupnosti in skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja se bodo dogovorile o prerazporeditvi stroškov oskrbe v splošnih socialnih zavodih.

SR Slovenija se bo zavzela, da bo na zvezni ravni čimprej sklenjen družbeni dogovor o oblikovanju cen zdravil in sanitetnega materiala, v katerem bodo sodelovale tudi zdravstvene skupnosti. Le-te, zlasti pa lekarne in druge zdravstvene organizacije bodo v sodelovanju s proizvajalci in z dogovarjanjem v Samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino zagotavljale minimalne zaloge zdravil in materiala potrebnih za zdravljenje in za varstvo zdravja. Seznam in količino zdravil, ki morajo biti obvezno na zalogi, bo predpisal Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo.

Uskladili bomo družbeni dogovor in samoupravne sporazume na področju štipendijske politike z načeli usmerjenega izobraževanja in upoštevali tudi socialni položaj učencev in študentov.

5.13. V okviru politike zaposlovanja bo združeno delo usklajevalo svoje potrebe po novih zaposlitvah, z dejanskimi kadrovskimi možnostmi občin in širšega območja ter dohodkovnimi možnostmi za pokrivanje celotnih družbenih stroškov zaposlovanja. V ta namen bodo temeljne organizacije združenega dela v okviru skupnosti za zaposlovanje na ravni občin in med občinami ter v zvezi skupnosti na ravni republike sprejemali letne načrte zaposlovanja, upoštevaje družbene plane in smernice iz resolucij, v katerih bodo konkretizirali usmeritve za zaposlovanje ter sprejemali obveznosti in ukrepe.

V obdobjih in na območjih, kjer se bodo v ostrejši obliki kazala nesorazmerja med prilivom kadrov iz šol in možnostmi za zaposlovanje, bodo skupnosti za zaposlovanje ob pomoči skupščin občin, ob-

činskih svetov Zveze sindikatov Slovenije in posebnih izobraževalnih skupnosti ukrepale za reševanje nastalega položaja, predvsem z izpopolnjevanjem znanj in usposabljanjem brezposelnih delavcev in njihovo ponovno vključitvijo v delo. Prednost pri zaposlovanju bodo imele za delo usposobljene invalidne osebe, pripravniki, štipendisti in mladi strokovni delavci, ki se bodo po potrebi pripravljali dodatno izobraževati in prekvalificirati za prosta dela. Nezaposlene delavce in mladino, ki išče prvo zaposlitev bo potrebno usmerjati tudi v začasno zaposlitev na prosta dela in opravila, ki terjajo nižjo raven izobrazbe.

Organizacije združenega dela bodo pravočasno urejale vprašanje presežka delavcev tako, da bodo v sodelovanju z ustreznimi vzgojno-izobraževalnimi skupnostmi in skupnostmi za zaposlovanje pripravljale in izvajale programe za prekvalifikacijo v skladu s potrebami drugih temeljnih organizacij združenega dela v občini in na širšem območju.

Z izvajanjem družbeno dogovorjenih minimalnih standardov pri zaposlovanju delavcev bodo organizacije združenega dela izboljševale socialni položaj svojih delavcev. Sredstva za pokrivanje stroškov družbenega standarda delavcev morajo biti zagotovljena vsaj v obsegu, kot ga predvideva družbeni dogovor o minimalnih standardih oziroma ustrezni samoupravni sporazumi.

Posebna pozornost bo v tem srednjeročnem obdobju namenjena organiziranemu vračanju in zaposlovanju naših delavcev na začasnem delu v tujini. Za to bodo skupščine občin in skupnosti za zaposlovanje organizirale skupne informativne službe, da bodo ti delavci lahko urejali vprašanja, povezana z njihovo vrnitvijo in zaposlitvijo.

5.14. Projekcija plačilno-bilančnega in devizno-bilančnega položaja SR Slovenije bo vsako leto opredeljena tako, da se z njenim izvajanjem ne zagotavlja le potrebna likvidnost in izboljšanje pokritja uvoza z izvozom, temveč v skladu s cilji in nalogami družbenega plana na področju ekonomskih odnosov s tujino tudi intenzivna preorientacija gospodarstva na izvoz. Temeljni pogoj za to so ukrepi za izboljšanje konkurenčne sposobnosti za nastopanje v tujini, začenši s tistimi v organizacijah združenega dela samih, do tistih, ki jih v okviru prizadevanj za stabilizacijo sprejemamo v federaciji, vključno z izvajanjem politike realnega tečaja dinarja.

Organizacije združenega dela bodo v okviru asociacij združenega dela razvijale notranje sisteme za vzpodbujanje izvoza, razvijale dohodkovno povezavo ustvarjalcev in porabnikov deviz oziroma udeležbo temeljnih organizacij združenega dela pri skupno ustvarjenem deviznem prilivu, skupnem riziku in odgovornosti.

S Samoupravnim sporazumom o temeljih plana ekonomskih odnosov s tujino za obdobje 1981—1985 bodo organizacije združenega dela na podlagi materialnih razmerij, določenih v tem planu, v okviru Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino opredelile srednjeročne plane izvoza in uvoza, prilivov in odlivov ter kreditnih odnosov s tujino in z vsakoletnim aneksom najpozneje do 31. 3. tekočega leta na podlagi usklajenih planov sprejele svoje konkretne izvozne obveznosti in opredelile možnosti za uvoz.

V obdobju 1981—1985 bodo člani Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino v skladu s samoupravnim sporazumom o temeljih plana ekonomskih odnosov s tujino združevali devizna sredstva za nekatere namene skupnega pomena, opredeljene z dogovorom o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985.

S samoupravnim sporazumevanjem in dohodkovnim povezovanjem bodo člani samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino usmerjali razpoložljive devize za potrebe proizvodnih in drugih dejavnosti, ki so skupnega pomena za uresničevanje prednostnih nalog družbenega plana SR Slovenije, da bi zagotovili nemoten proizvodnjo v teh dejavnostih in s tem gospodarstva kot celote. Združevali bodo tudi devizna sredstva za delno pokritje zapadlih deviznih obveznosti za potrebe družbenih in gospodarskih dejavnosti skupnega pomena. V okviru Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino bodo za odplačilo obveznosti v zvezi s krediti za nakup opreme za drobno gospodarstvo na dohodkovnih osnovah zagotovljene potrebne devize.

Samoupravna interesna skupnost SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino si bo prizadevala, da bo v okviru Interesne skupnosti Jugoslavije za ekonomske odnose s tujino zagotovljeno pospeševanje izvoza blaga višje stopnje predelave in blaga, pri katerem je moč doseči večje devizne učinke ob večji uporabi domačih surovin, domačega znanja in tehnologije.

Samoupravna interesna skupnost SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino si bo na zvezni ravni prizadevala za zadostna sredstva, ki naj zagotove ažurno izplačevanje izvoznih stimulacij.

Banke bodo kot za dinarska sredstva zahtevale tudi dokumentacijo o zagotovitvi deviznih sredstev. V okviru Interesne skupnosti Jugoslavije za ekonomske odnose s tujino bo potrebno določiti skupne kriterije in oceno investicijskih programov, ki se financirajo iz inozemskih kreditov, in za oceno sposobnosti organizacij združenega dela za odplačevanje tujih kreditov. V okviru Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino bo zagotovljeno, da bodo pomembnejše nabave uvozne opreme in tehnologije pogojene s trajnejšim izvozom.

Osnovni kriterij za oceno upravičenosti skupnih vlaganj s tujimi partnerji bo razvoj proizvodnje in napredek domače tehnologije na podlagi specializacije zaradi trajnejšega povečevanja izvoza in krepitve konkurenčne sposobnosti s tem, da so skupna vlaganja v montažo in sestavljanje proizvodov iz uvoženih delov in sklopov možna le, če se zagotovi izvoz najmanj v vrednosti celotnega potrebnega uvoza in odplačil obveznosti iz skupnih vlaganj v konvertibilnih valutah. To bo veljalo tudi za dolgoročne proizvodne kooperacije in poslovno-tehnično sodelovanje.

Na podlagi samoupravnih sporazumov o temeljih svojih planov bodo poslovne banke z uporabo kriterijev za prestrukturiranje gospodarstva iz dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije zagotavljale prednost investicijskim programom za izvoz usmerjeno proizvodnjo blaga in storitev, usmerjale del sredstev za financiranje investicij v pretežno izvozne zmogljivosti, nudile ugodnejše kredite za naložbe, ki pospešujejo sodelovanje z deželami v razvoju

in z obmejnimi območji, v kratkoročni kreditni politiki dajale prednost kreditiranju priprave proizvodnje za izvoz in izvoza ter za to dajale ugodnejše kreditne pogoje.

Poslovne banke bodo določile najnižje meje likvidnih deviznih sredstev, ki jih morajo imeti na svojih računih v tujini, izboljšale menjalniško službo in sprejele še druge ukrepe za pospeševanje deviznega priliva. Učinkovitost menjalniške službe bodo povečale tudi organizacije združenega dela turizma, gostinstva in trgovine.

SR Slovenija bo še naprej zagotovila vzpodbujanje izvoza tako, da bodo organizacije združenega dela deležne olajšav iz davkov na dohodek temeljnih organizacij združenega dela po progresivni lestvici v skladu s svojo izvozno usmerjenostjo.

Temeljne organizacije združenega dela, ki so pomembnejši izvozniki, bodo združevale relativno manj za razširjeno reprodukcijo gospodarske infrastrukture, od drugih organizacij združenega dela. V samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti se bodo dogovorili za naloge pri pospeševanju celovite izvozne usmerjenosti SR Slovenije.

SR Slovenija bo v sodelovanju z drugimi republikami, avtonomnimi pokrajinama in federacijo ukrepala za uresničevanje Osimskih sporazumov.

V Gospodarski zbornici Slovenije bo v sodelovanju z Republiškim komitejem za mednarodno sodelovanje pripravljen program srednjeročnih ukrepov za učinkovito uresničevanje pravic in obveznosti iz sporazumov z Evropsko gospodarsko skupnostjo.

Pospeševali bomo koncentracijo in specializacijo zunanje trgovine z združevanjem dela in sredstev trgovskih organizacij s proizvodnimi organizacijami združenega dela, večjo racionalizacijo zunanjetrgovinske mreže v tujini s preverjanjem njene izvozne usmerjenosti in stroškov poslovanja. Posebna skrb bo namenjena izobraževanju za zunanjetrgovinsko poslovanje.

Takoj bo potrebno začeti z izvajanjem družbenega dogovora o vzpostavitvi in delovanju informacijskega sistema za ekonomske odnose s tujino, ki so ga sklenili Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, Samoupravna interesna skupnost SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino, Gospodarska zbornica Slovenije in Narodna banka Slovenije.

5.15. Ukrepi davčne politike bodo podpirali cilje in naloge tega družbenega plana, predvsem njegovo stabilizacijsko naravnost. To velja zlasti za davke iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela in republiški prometni davek, medtem ko bodo davčni ukrepi občin podpirali cilje in naloge iz družbenih planov občin. Z medrepubliškim dogovorom bo zagotovljeno nadaljnje usklajevanje sistema in politike davkov iz pristojnosti republik in pokrajin.

Pri republiškem davku iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela bodo olajšave dosledno izhajale iz ciljev prestrukturiranja gospodarstva in drugih ciljev razvoja SR Slovenije. Olajšave iz davkov na dohodek bodo odobrene za pospeševanje izvoza blaga in storitev, za uvajanje programov razvojno-tehnološko intenzivne proizvodnje, za proizvodnjo izolacijskih materialov ter za pospeševanje skupnih vlaganj na manj razvitih območjih in v deželah v

razvoju. Davčnih olajšav iz tega oziroma iz drugih republiških in občinskih davkov bodo deležna še vlaganja v opremo za varstvo okolja, v razvoj drobnega gospodarstva, vlaganja občanov v gostinske in turistične objekte ter v gradnjo stanovanjskih in komunalnih objektov, združevanje kmetov v razne skupne oblike proizvodnje ter razvoj kmetijske proizvodnje na hribovitih in obmejnih območjih. Postopno bo izpeljan prehod na obdavčenje po dejanskem dohodku, v tem okviru tudi po dejanskem dohodku kmetov, vendar tako, da bo davčna politika pospeševala boljše koriščenje naravnih virov.

Občine bodo v sodelovanju z republiko pročitale možnost udeležbe temeljnih organizacij združenega dela v sredstvih, ki se ustvarjajo s prometnim davkom pri prodaji alkoholnih in brezalkoholnih pijač, na podlagi ustvarjenega deleža deviznega prihodka v celotnem prihodu. Tako pridobljena sredstva morajo služiti širitvi dejavnosti turističnih organizacij za povečanje deviznega priliva.

S politiko republiškega prometnega davka bomo stimulirali proizvodnjo, ki je zasnovana na domačih surovinah, in proizvodnjo, ki ima pomen za stabilizacijo trga. S politiko davka na promet nepremičnin bomo vzpodbujali zasebno stanovanjsko gradnjo, zlasti združeno, in olajšali promet s stanovanji pod določenimi pogoji.

5.16. Ukrepi za urejanje prostora in varstvo okolja bodo zajemali zlasti: celovito rabo prostora, s katero bodo usklajene potrebe družbenega razvoja v prostoru, upoštevanje dolgoročno varstvo neobnovljivih in racionalno izkoriščanje obnovljivih naravnih virov; sanacijo večjih žarišč onesnaženja okolja ter preurejanje obstoječe in uvajanje nove tehnologije, ki bo zagotavljalo ohranitev ustreznega okolja.

Občine bodo pri določanju pogojev za opredeljevanje in razvoj industrijskih con upoštevale širše interese in potrebe zlasti glede proizvodnje in porabe energije in glede prometne infrastrukture ter v okviru posebnih družbenopolitičnih skupnosti in medobčinskega sodelovanja pospeševale združevanje dela in sredstev za učinkovit razvoj teh con.

V okviru teh ukrepov, ki temeljijo na odločitvah o prostoru, prikazanih v priloženih kartah, ki so sestavni del tega plana, bodo realizirane naslednje naloge: večja žarišča onesnaževanja okolja bomo sanirali z dogovori, ki jih bodo sklepali onesnaževalci, prizadeti in ogroženi, družbenopolitične skupnosti in drugi nosilci planiranja.

Dogovori bodo sklenjeni o sanaciji kakovosti vode reke Save na odsekih Jesenice—HE Moste, Trbovlje—Radeče in Krško—republiška meja, za sanacijo kakovosti vode v Savinji na odseku Celje—Laško—izliv, v Muri na odseku Šentilj—Gornja Radgona, v Soči na odseku Kanal — državna meja in sanacijo Blejskega jezera.

Izvršena bo dopolnitev že obstoječega samoupravnega sporazuma za sanacijo vode reke Reke. Z republiški predpisi bo določena obveznost sanacijskih programov za vse večje onesnaževalce.

Na podlagi dogovorov o skupnih temeljnih svojih planov bodo občine izdale odloke o zavarovanju vodozbirnih območij, zlasti naslednjih, za oskrbo s pitno vodo posebej pomembnih območij: podtalnice Murškega, Dravskega, Ptuiškega, Krško-Brežiškega, Men-

geškega in Sorškega polja, podtalnica v Celjski kotlini, večji kraski izviri, območja Savinjske, Dolenjske, Notranjske in Primorske.

Občine bodo z odloki razvrstile območja onesnaženosti zraka v I., II., III. in IV. območje. Sprejele bodo odloke o varstvu zraka in o izvajanju izrednih ukrepov v primerih, če se prekoračene kritične vrednosti onesnaženosti zraka. Začasno bodo prepovedale gradnjo stanovanj, šol, bolnišnic in drugih objektov družbenega standarda ter industrijskih objektov na območjih IV. stopnje onesnaženosti zraka, ki so pogosto ali trajneje onesnažena nad kritično mejo, dokler ne bodo sprejeti sanacijski programi. Kjer tega še niso storili, bodo v občinah ustanovili samoupravne interesne skupnosti za varstvo zraka.

Občine bodo sprejele posebne ukrepe za preprečevanje in omejevanje hrupa na območjih, ki so jih namenile za stanovanja, zdravilišča, vzgojnoizobraževalne, socialnovarstvene in raziskovalne ustanove, rekreacijo in turizem, narodne in krajinske parke ter naravne rezervate.

Gospodarska zbornica Slovenije bo konec leta 1981 predložila potencialnim udeležencem osnutek dogovora o ravnanju s posebnimi odpadki.

Občine bodo začasno zavarovale površine za morebitne akumulacije na naslednjih območjih: Trebuša, Planina, Cerkniško jezero, Radovljica, Padež, Bolehničiči in Vrba. Namembnost teh območij bo opredeljena do konca leta 1985.

Občine bodo na podlagi planov s posebnimi predpisi zavarovale območja in objekte naravne dediščine.

Republika ter občine Jesenice, Radovljica in Tolmin bodo zavarovale kot narodni park osrednji del Julijskih Alp s pripadajočimi alpskimi dolinami.

Republika in občine bodo na podlagi dogovorov o skupnih temeljnih družbenih planov s predpisi zavarovale območja, posamezne objekte ali skupine objektov, ki zaradi kulturnega in zgodovinskega pomena predstavljajo nepremično kulturno dediščino.

Občine, kulturne skupnosti in medobčinske gospodarske zbornice bodo sklenile dogovor o vzdrževanju, sanaciji in aktiviranju kulturnih in gospodarskih dobrin, zlasti tistih tipičnih ali ključnih objektov, ki so na osnovi strokovnega vrednotenja ali družbenega interesa v prostoru SR Slovenije nenadomestljivi in najvišji dosežki ali najznačilnejši primeri arheološke, umetnostne, arhitekturne, etnološke, zgodovinske in tehnične dejavnosti ter objekti ali kraji zgodovinskih dogodkov. Pospeševanje razvoja spominskega območja partizanskega Roga z Bazo 20 in območje Črmošnjic bo potekalo v skladu z družbenim dogovorom o zaščiti, urejanju, vzdrževanju in oskrbi spomenikov NOB na Rogu ter družbenim dogovorom o urejanju širšega območja Črmošnjic.

Na zavarovanih območjih in objektih bodo občine omejile ali onemogočile razvoj dejavnosti in posege, ki vplivajo na spreminjanje njihovih naravnih in kulturnih značilnosti. Omejile bodo zlasti pozidavo, spremembe v rabi tal, ki pomembneje spreminjajo naravne značilnosti, in emisije.

Občine bodo omogočile hitrejše sprejemanje urbanističnih, zazidalnih in drugih načrtov, ki so osnova za pripravo dokumentacije za posege v prostor. Da bi poenostavili in pospešili pridobivanje soglasij in dovoljenj zlasti za organizirano gradnjo, bodo soglas-

ja dana v okviru sprejemanja prostorskih izvedbenih aktov.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo z izvršnimi sveti skupščin občin, Zvezo vodnih skupnosti Slovenije, Republiško skupnostjo za ceste, Interesno skupnostjo elektrogospodarstva SR Slovenije in geodetskimi organizacijami združenega dela v roku treh mesecev od sprejema družbenega plana sklenil dogovor o uresničevanju srednjeročnega programa geodetskih del za obdobje 1981—1985.

5.17. Nadrobnejši ukrepi na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite so opredeljeni v prilogi družbenega plana SRS oziroma so te naloge vključene v vsa področja razvoja, opredeljena v tem planu.

Sredstva za izvajanje nalog splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite se bodo oblikovala v višini do 0,5 % narodnega dohodka SR Slovenije ustvarjenega v obdobju 1981—1985. S tem bo zagotovljen razvoj teritorialne obrambe, civilne zaščite, vojnih zvez in sistema za opazovanje, obveščanje in alarmanje, oboroževanje, opremljanje in usposabljanje organov in organizacij družbenopolitičnih skupnosti, obrambnega usposabljanja in za druge naloge. V okviru sredstev za splošno ljudsko obrambo se bodo občine po načelu vzajemnosti dogovorile za izvajanje obrambnih priprav skupnega pomena. Se naprej bodo veljale stopnje prispevkov za financiranje zaklonišč. V te namene bodo tudi banke zagotovile ustrezna kreditna sredstva.

Občine in republike bodo iz proračunov zagotavljale sredstva za dograditev informacijskega sistema organov za notranje zadeve, ki bo — povezan s pravosodnim informacijskim sistemom — tvoril samostojni podsistem v okviru družbenega informacijskega sistema, za funkcionalne prostore organov za notranje zadeve, za izpopolnjevanje in modernizacijo tehnične opreme, oborožitve in sredstev zvez, za izgradnjo in modernizacijo mednarodnih in meddržavnih mejnih prehodov, za dograditev izobraževalnega centra, za izvajanje obrambnih priprav in za sofinanciranje izgradnje stanovanj za delavce organov za notranje zadeve.

5.18. V tem srednjeročnem obdobju bodo sprejeti še nekateri sistemski zakoni razvojnega pomena.

Na ravni federacije bodo sprejeti zakon o razširjeni reprodukciji, zakon o temeljih družbenega sistema informiranja in zakon o industrijski lastnini.

V republiki so z razvojnega vidika pomembni predvsem naslednji zakoni, ki urejajo osnove za uveljavljanje družbenoekonomskih odnosov na določenih področjih materialne proizvodnje in načela za samoupravno organiziranje samoupravnih interesnih skupnosti na naslednjih področjih: energija, javne ceste, PTT zveze, komunalne dejavnosti posebnega družbenega pomena, gozdovi in vode.

Z razvojnega vidika so pomembni tudi sprejem oziroma spremembe in dopolnitve zakonov, ki bodo urejali zaposlovanje, družbeni sistem informiranja, urejanje prostora, stanovanjska razmerja, turistično dejavnost in investicijsko graditev.

5.19. Nujne potrebe družbene reprodukcije, od katerih je odvisno uresničevanje temeljnih ciljev tega družbenega plana, so:

a) družbene usmeritve glede temeljnih razmerij delitve dohodka za tekočo porabo in razširitev materialne osnove združenega dela;

b) likvidnost v plačevanju s tujino ter izboljšanje plačilno-bilančne in deviznobilančne pozicije republike;

c) oskrba z energijo;

d) zagotavljanje hrane, zdravil in rezerv;

e) zaščita vodnih virov;

f) infrastruktura v prometu;

g) zagotavljanje z zakonom določenih pravic na področju skupne in splošne porabe;

h) temeljne naloge ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Če s samoupravnimi sporazumi med organizacijami združenega dela ter drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi ne bo moč zagotoviti sredstev in drugih potrebnih pogojev za izvrševanje nalog na navedenih področjih družbene reprodukcije, bo SR Slovenija v skladu s 25. in 89. členom ustave SR Slovenije z zakonom začasno omejila razpolaganje z delom sredstev družbene reprodukcije, določila obvezno združevanje sredstev v ta namen in določila druge ukrepe za izvršitev teh nalog.

Na področju infrastrukture v energetiki in prometu bo SR Slovenija na gornji način ukrepala v obsegu in za namene,¹⁷ kot je to na osnovi združevanja sredstev po enotnih osnovah, virih in merilih predvideno z dogovorom o temeljih družbenega plana SRS 1981—1985.

• • •

Samoupravne organizacije in skupnosti ter družbenopolitične skupnosti bodo redno spremljale uresničevanje svojih srednjeročnih planskih aktov. Z letnimi planskimi akti bodo razdelale naloge za uresničitev srednjeročnih usmeritev, s tega vidika pa bodo preverjale tudi svoje tekoče ukrepanje. V primerih, ko svojih planskih aktov še nišo medsebojno uskladile, bodo to storile v prvem polletju 1981 in jih do konca leta 1981 ustrezno dopolnile.

Izvršni svet Skupščine SRS bo na podlagi analiz o uresničevanju družbenega plana SRS 1981—1985 Skupščini SRS vsako leto do 15. junija predložil poročilo o uresničevanju družbenega plana SRS, ki bo vsebovalo predvsem ocene in stališča izvršnega sveta o uresničevanju družbenega plana SRS in dogovorih o njegovih temeljih v preteklem obdobju, ocene možnosti in smeri uresničevanja družbenega plana SRS in dogovora o njegovih temeljih v naslednjem letu ter smeri ukrepov razvojne politike, ki jih bo treba sprejeti za uresničevanje družbenega plana SRS v naslednjem letu.

Št. 30-34/81

Ljubljana, dne 25. marca 1981.

Skupščina
Socialistične republike Slovenije

Predsednik
Milan Kučan l. r.

¹⁷ Zagotovitev potrebne električne energije, vlaganja v naftno-plinsko gospodarstvo ter v železniško, luško in cestno infrastrukturo.

730.

Ustavno sodišče Socialistične republike Slovenije je v postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti sklepa sveta Krajevne skupnosti Mengeš o prispevku za komunalne vode, na seji dne 31. marca 1981

odločilo:

Razveljavi se sklep sveta Krajevne skupnosti Mengeš z dne 19. septembra 1979 o prispevku za obstoječe komunalne vode.

Obrazložitev:

1) Ustavno sodišče je na pobudo občanke, ki je morala v zvezi s pridobitvijo soglasja za nameravano gradnjo na območju Mengša plačati 30.000 din kot prispevek za obstoječe komunalne vode, začelo s sklepom z dne 15. januarja 1981 postopek za oceno ustavnosti in zakonitosti v izreku te odločbe navedenega splošnega akta. Z njim je določeno, da znaša za Mengeš prispevek za obstoječe komunalne vode 30.000 din, za Loko in Topble 15.000 din in da se tako določeni prispevek vsako leto poviša za % podražitve od 12. septembra 1979 dalje.

Po pojasnilih Krajevne skupnosti Mengeš vključuje uvedena obveznost valorizirani znesek enkratnega samoprispevka za sofinanciranje izgradnje kanalizacije in asfaltiranja nekaterih cest, ki je bil izglasovan v letu 1978, nadalje valorizirani prispevek za gradnjo trafopostaje ter prispevek k stroškom napeljave vodovoda in javne razsvetljave v kraju, kar vse je bilo zgrajeno že pred leti tudi s prispevki krajanov.

2) Prispevek investitorjev k stroškom za ureditev stavbnega zemljišča, med katere spadajo tudi stroški za graditev omrežja komunalnih objektov in naprav, ureja zakon o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem (Uradni list SRS, št. 7/77 in 8/78). Za investitorje, ki grade na območju občine Domžale pa veljajo glede določanja teh obveznosti tudi določbe odloka Skupščine občine Domžale o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem v občini Domžale (Uradni vestnik občine Domžale, št. 11/79).

Ustavno sodišče je ugotovilo, da zakon o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem in že navedeni odlok Skupščine občine Domžale ne dajeta podlage za uvedbo obveznosti kot je določena z obravnavanim sklepom sveta krajevne skupnosti. Po določbi 26. člena omenjenega zakona je investitor dolžan povrniti upravljalcu stavbnega zemljišča stroške za pripravo stavbnega zemljišča ter sorazmeren del stroškov za opremljanje stavbnega zemljišča z omrežjem komunalnih objektov in naprav primarnega in sekundarnega pomena. Sorazmerni del stroškov se določi na podlagi poprečnih stroškov za graditev omrežja komunalnih objektov in naprav glede na njihov pomen in vrsto rabe na določenem območju. Poprečni stroški se ugotovijo tako, da se vsi dejanski stroški za graditev objektov in naprav na območju, ki ga določa zazidalni načrt ali na območju, ki je z odlokom občinske skupščine namenjeno za kompleksno graditev, preračunajo na m² skupne florisne uporabne površine stavbe. Od tako določenega poprečnega stroška za urejanje stavbnega zemljišča so investitorji dolžni plačati delež, ki ga določi občina oziroma komunalna skupnost ali stavbna zemljiška skupnost

s soglasjem občinske skupščine (27. člen zakona). Opredelitev navedenih obveznosti je vsebinsko enako urejena tudi v občinskem odloku o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem (20. in 21. člen). Na drugačen način določene obveznosti investitorjem, kakor tudi v pavšalnem znesku predpisani prispevki, zato niso v skladu z zakonom.

Glede na vse navedeno je ustavno sodišče na podlagi 413. člena ustave SR Slovenije in po 25. členu zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 39/74 in 28/76) odločilo, kot je razvidno iz izreka te odločbe.

Ustavno sodišče Socialistične republike Slovenije je sprejelo to odločbo v sestavi: sodnik, ki nadomešča predsednika dr. Josip Globevnik in sodniki Marjan Jenko, Riko Kolenc, Tine Remškar, Franc Simonič, dr. Majda Strobl in Olga Vrabič.

Št. U I 97/80-15

Ljubljana, dne 31. marca 1981.

Sodnik
ki nadomešča predsednika
Ustavnega sodišča
SR Slovenije

dr. Josip Globevnik l. r.

731.

Ustavno sodišče Socialistične republike Slovenije je v postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti pravilnika o reševanju stanovanjskih potreb delavcev, ki združujejo stanovanjska sredstva pri Občinski izobraževalni skupnosti Ajdovščina, na seji dne 31. marca 1981

odločilo:

Razveljavi se pravilnik o reševanju stanovanjskih potreb delavcev, ki združujejo stanovanjska sredstva pri Občinski izobraževalni skupnosti Ajdovščina in ki je bil sprejet oktobra 1979.

Obrazložitev:

1) Sodišče združenega dela v Novi Gorici je s predlogom začelo postopek za oceno ustavnosti in zakonitosti določb 1. alineje prvega odstavka 32. člena v izreku te odločbe navedenega pravilnika, s katerimi je določeno, da se stanovanjsko posojilo lahko dodeli delavcu, ki je v delovnem razmerju v temeljni organizaciji za nedoločen čas ali za določen čas, najmanj pa 5 let. Po mnenju predlagatelja so te določbe v neskladju s 13. in 21. členom ustave SR Slovenije. V zvezi s predlogom Sodišča združenega dela v Novi Gorici pa je ustavno sodišče s sklepom št. U I 84/80 dne 29. januarja 1981 začelo postopek za oceno ustavnosti in zakonitosti obravnavanega pravilnika o reševanju stanovanjskih potreb delavcev v celoti.

2) V skladu s temeljnim ustavnim načelom si delovni ljudje in občani s svojimi sredstvi ter z združevanjem dela in sredstev drugih, na temelju vzajemnosti in solidarnosti ustvarjajo možnosti, da si zagotovijo primerno stanovanje za sebe in člane svoje družine (VII. temeljnih načel ustave SR Slovenije). Delavci lahko združujejo sredstva za skupno porabo, ki jih upravljajo delavci v drugih temeljnih organizaci-

jah, kot tudi s sredstvi, ki jih upravljajo delovni ljudje v krajevnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, da bi zadovoljevali potrebe skupne porabe (118. in 235. člen zakona o združenem delu — Uradni list SFRJ, št. 53/76). Glede na takšno ustavno in zakonsko ureditev se delavci v temeljni oziroma delovni organizaciji združenega dela lahko dogovorijo za združitev dela sredstev skupne porabe, namenjenega za reševanje stanovanjskih potreb delavcev in določijo način upravljanja s temi sredstvi. V zvezi s tem delavci temeljnih organizacij združujejo delo, s samoupravnim sporazumom o združitvi v delovno organizacijo ali drugim samoupravnim splošnim aktom, ki ga sprejmejo z referendumom v skladu z zakonom, lahko določijo tudi skupne osnove in merila za urejanje posameznih pravic, obveznosti in odgovornosti, ki izvirajo iz skupnih interesov oziroma interesov, ki so pomembni za skupno delo, na področju zadovoljevanja stanovanjskih potreb delavcev. Določanje osnov in meril za neposredno delitev sredstev skupne porabe, všteti pri tem tudi sredstva za stanovanjsko graditev, spada po 16. členu ustave SR Slovenije med neodtujljive pravice, o katerih samostojno odločajo delavci v temeljni organizaciji združenega dela z referendumom (463. člen zakona o združenem delu). Ko te odnose delavci urejajo v svojih splošnih aktih s tega področja, morajo upoštevati že sprejete skupne osnove in merila.

Ustavno sodišče je ugotovilo, da so se delavci desetih organizacij združenega dela s področja vzgoje in izobraževanja z obravnavanim pravilnikom dogovorili o planiranju in financiranju stanovanjske izgradnje, določili pogoje in način uresničevanja pravice do stanovanja oziroma do stanovanjskega posojila ter določili, da razpolaga s sredstvi stanovanjskega sklada skupna komisija, ki sestavlja in potrjuje dokončno prioriteto listo ter odloča tudi o pritožbah delavcev zoper sklep o dodelitvi stanovanjskega posojila. Obravnavani pravilnik se ne omejuje na določitev skupnih osnov in meril za urejanje posameznih pravic, obveznosti in odgovornosti, izvirajočih iz skupnih interesov. Za dodelitev stanovanj oziroma stanovanjskih posojil omenjeni pravilnik enotno in v celoti sam določa osnove in merila za neposredno delitev sredstev sklada skupne porabe, namenjenih za stanovanjske potrebe delavcev. Tak skupni splošni akt, ki so ga sicer sprejeli delavci v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela, tudi ni mogoče šteti hkrati za akt posamezne temeljne organizacije, saj ga delavci v tej organizaciji ne morejo prilagajati svojim dejanskim potrebam oziroma ga spreminjati, ne da bi s spremembami soglašali tudi delavci drugih temeljnih organizacij. S takšno ureditvijo je delavcem v posamezni temeljni organizaciji onemogočeno, da v smislu 16. člena ustave SR Slovenije in 13. člena zakona o združenem delu s svojim lastnim samoupravnim splošnim aktom samostojno določijo osnove in merila za delitev sredstev za skupno porabo ter v skladu s 181. členom istega zakona delavskemu svetu temeljne organizacije omogočijo, da odloča o uresničevanju posamičnih pravic, obveznosti in odgovornosti.

Glede že navedenih določb 1. alineje prvega odstavka 32. člena obravnavanega pravilnika ustavno sodišče ugotavlja, da niso v skladu z ustavno in zakonsko ureditvijo, po kateri pri uresničevanju pravice dela z družbenimi sredstvi delavci v temeljni

organizaciji združenega dela skupaj in enakopravno ter na način, ki ga določa zakon, odločajo tudi o osnovah in merilih za delitev sredstev za svojo osebno in skupno porabo. Pri tem pa pravice delavcev do reševanja stanovanjskih potreb ne morejo pogojevati s takšnim ali drugačnim številom let delovne dobe. Ta doba mora biti uvrščena med kriterije, od katerih je odvisno število točk oziroma delavčeva uvrstitev na prednostni listi, ne more pa biti od nje odvisna delavčeva pravica do reševanja stanovanjskega vprašanja, sama.

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti obravnavanega pravilnika iz vseh zgoraj navedenih razlogov na podlagi 413. člena ustave SR Slovenije in na podlagi 2. alineje tretjega odstavka 25. člena zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 39/74 in 28/76) odločilo tako, kot je razvidno iz izreka te odločbe.

Ustavno sodišče Socialistične republike Slovenije je to odločbo sprejelo v sestavi: sodnica, ki nadomešča predsednika Olga Vrabič in sodniki dr. Josip Globovnik, Marjan Jenko, Riko Kolenc, Tine Remškar, Franc Simonič in dr. Majda Strobl.

St. U I 84/80-24

Ljubljana, dne 31. marca 1981.

Sodnica,
ki nadomešča predsednika
Ustavnega sodišča
SR Slovenije
Olga Vrabič l. r.

732.

Ustavno sodišče Socialistične republike Slovenije je v postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti določb samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter druge osebne prejemke DO Gozdno gospodarstvo Kočevje na seji dne 31. marca 1981

odločilo:

Razveljavita se določbi 54. in 66. člena samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter druge osebne prejemke DO Gozdno gospodarstvo Kočevje z dne 13. aprila 1979.

Obrazložitev:

1) Ustavno sodišče je v zvezi s pobudo občana s sklepom U I 56/80 z dne 22. januarja 1981 začelo postopek za oceno ustavnosti in zakonitosti določb 54. in 66. člena samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter druge osebne prejemke DO Gozdno gospodarstvo Kočevje z dne 13. aprila 1979. Navedeni določbi samoupravnega sporazuma pooblaščata delavski svet delovne organizacije, da v skladu z družbenim dogovorom ali stališči sindikata v začetku vsakega leta določi višino mesečne akontacije osebnega dohodka pripravnikov, višino regresa za prebrano, regresa za letni dopust in jubilejnih nagrad (54. člen) in višino izplačil stroškov delavcev, ki so jih

imeli na delu ali v zvezi z delom, kot so dnevnice za službena potovanja, stroški prenočevanja, terenski dodatek, nadomestilo za ločeno življenje in nadomestilo za uporabo osebnih vozil (66. člen).

2) Ustavno sodišče je ugotovilo, da izpodbijani določbi samoupravnega sporazuma pooblašata delavski svet delovne organizacije, da za vso delovno organizacijo ureja posamezna vprašanja s področij delitve sredstev za osebne dohodke, uporabe sredstev za skupno porabo in povračila stroškov, ki so jih imeli delavci na delu ali v zvezi z delom. S tem se neodtujljiva pravica delavcev v temeljni organizaciji, da odločajo o delitvi sredstev za svojo osebno in skupno porabo in urejajo medsebojna razmerja pri delu (13. člen ZZD), prenaša izven temeljne organizacije združenega dela na delovno organizacijo. To ni v skladu z ustavnim načelom, da je temeljna organizacija združenega dela osnovna oblika združenega dela, v kateri delavci neposredno in enakopravno uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice in odločajo o drugih vprašanih svojega družbenoekonomskega položaja (2. odstavek 16. člena ustave).

Zakon o združenem delu izrečno določa, da o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo odločajo delavci v temeljni organizaciji z referendumom (1. odstavek 463. člena ZZD). Izpodbijana določba 54. člena samoupravnega sporazuma, ki pooblašča delavski svet delovne organizacije, da odloča o teh vprašanih, je zato v nasprotju tudi z navedeno določbo zakona o združenem delu.

Ustavno sodišče je zato na podlagi 413. člena ustave SR Slovenije in 2. alineje tretjega odstavka 25. člena zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 39/74 in 28/76) odločilo na seji tako, kot je razvidno iz izreka odločbe.

Ustavno sodišče Socialistične republike Slovenije je odločilo o zadevi v sestavi: sodnica Olga Vrabič, ki nadomešča predsednika in sodniki dr. Josip Globovnik, Marjan Jenko, Riko Kolenc, Tine Remškar, Franc Simonič in dr. Majda Strobl.

St. U I 56/80-17

Ljubljana, dne 31. marca 1981.

Sodnica,
ki nadomešča predsednika
Ustavnega sodišča
SR Slovenije
Olga Vrabič l. r.

733.

Ustavno sodišče Socialistične republike Slovenije je v postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti odlokov Skupščine občine Kamnik o prostorskem načrtu za potrebe kmetijstva občine Kamnik in o zazidalnem načrtu območja obrtne cone Kamnik z označbo del BM-3 in del BP-3 na seji dne 2. aprila 1981

odločilo:

Razveljavita se:

a) odlok o prostorskem načrtu za potrebe kmetijstva občine Kamnik (Uradni list SRS, št. 5/78) in

b) odlok o zazidalnem načrtu območja obrtne cone Kamnik z označbo del BM-3 in del BP-3 (Uradni list SRS, št. 8/79).

Obrazložitev:

1) Ustavno sodišče je s sklepom z dne 12. februarja 1981 sprejelo pobudo Krajevne skupnosti Podgorje ter začelo postopek za oceno ustavnosti in zakonitosti v izreku te odločbe navedenih odlokov Skupščine občine Kamnik. Krajevna skupnost navaja, da prostorski plani in urbanizacija močno ogrožajo zemljo in kmetijstvo na njihovem območju, ker del najboljših njiv spreminjajo v zazidljive površine. Pri sprejemanju teh aktov ni sodelovala skupščina kmetijske zemljiške skupnosti, ampak le njen izvršilni odbor, na tak način pa so drugi interesi z lahkoto prevladali nad kmetijskimi.

2) Ustava SRS v 102. in 103. členu določa, da so zemljišča dobrine splošnega pomena pod posebnim varstvom in se uporabljajo pod pogoji in na način kot to določa zakon. Vsako zemljišče je treba izkoriščati v skladu s splošnimi v zakonu določenimi pogoji, s katerimi se zagotavlja njihovo smotrno izkoriščanje in drugi splošni interesi.

Varstvo kmetijskih zemljišč je predpisal zakon o kmetijskih zemljiščih iz leta 1973 (Uradni list SRS, št. 26/73, 24/75 in 23/77). V 10. členu je bilo določeno, da se v skladu z regionalnim prostorskim planom za območje SR Slovenije in v skladu z naravnimi razmerami ter družbenimi potrebami v občini, z občinskim prostorskim planom namenijo zemljišča za potrebe kmetijstva. Po določbi 3. odstavka 10. člena navedenega zakona se pri izdelavi osnutka občinskega prostorskega plana in pri njegovem sprejemanju upoštevajo določbe 2. alineje 1. odstavka 6. člena tega zakona, v katerih je bilo določeno, da kmetijska zemljiška skupnost sodeluje pri izdelavi osnutkov občinskih prostorskih planov in drugih prostorskih načrtov ter po svojih delegatih pri njihovem sprejemanju.

Iz zbranih podatkov izhaja, da skupščina kmetijske zemljiške skupnosti kot nosilec kmetijske zemljiške politike v občini (6. člen zakona) ni sodelovala pri izdelavi in sprejemanju prostorskega načrta za potrebe kmetijstva v občini Kamnik. Obravnaval ga je le izvršilni odbor kmetijske zemljiške skupnosti na seji dne 7. julija 1977 ter k njemu sprejel pozitivno mnenje. Sprejem prostorskega plana kmetijskih zemljišč kot osnovnega dokumenta za vodenje kmetijske zemljiške politike v občini, brez sodelovanja skupščine kmetijske zemljiške skupnosti ni v skladu z navedenimi zakonskimi določbami. Samoupravno interesno skupnost upravlja skupščina. Skupščina lahko poveri le določene izvršilne funkcije svojim izvršilnim organom, ki so ji za svoje delo odgovorni (136. člen ustave).

3) Novelirani zakon o kmetijskih zemljiščih (Uradni list SRS, št. 1/79 in 4/79) v 141. členu določa, da morajo biti občinski prostorski plani, ki so bili sprejeti po določbah zakona iz leta 1973, usklajeni z noveliranim zakonom v roku, ki ga določajo predpisi o prostorskem planiranju. Do sprejetja prostorskih planov kot sestavnih delov družbenih planov, ni dopustna sprememba namembnosti kmetijskega zemljišča ali gozda, razen v primeru, ko gre za gradnjo

objektov regionalnega pomena in za organizirano stanovanjsko gradnjo, če ta ni predvidena na njijskih površinah ali na večjih že arondiranih, komasiranih in melioriranih površinah ali za gradnjo objektov, ki so zajeti v že sprejetih družbenih planih. V tem primeru se lahko spremeni namembnost kmetijskega zemljišča le, če da kmetijska zemljiška skupnost k temu posebno soglasje. Po določbi 2. člena navedenega zakona so kmetijska zemljišča vsa zemljišča, ki so v skladu z 10. členom tega zakona ali z urbanističnimi dokumenti določena za kmetijsko proizvodnjo, ter tudi zemljišča, ki so z dolgoročnimi prostorskimi plani sicer namenjena za zazidavo, dokler se na njih ne začne graditi.

Izpodbijani odlok o zazidalnem načrtu območja obrtne cone Kamnik z označbo del BM-3 in del BP-3 je bil sprejet v času veljavnosti navedenih noveliranih določb zakona o kmetijskih zemljiščih. Območje, ki ga zajema zazidalni načrt, je Skupščina občine Kamnik z odlokom o novelaciji urbanističnega načrta za območje Kamnik (Uradni list SRS, št. 5/78) in z odlokom o prostorskem načrtu za potrebe kmetijstva občine Kamnik (oba odloka je sprejela občinska skupščina na seji zborov dne 6. marca 1978) določila kot zazidljive površine. Za določanje namembnosti zemljišč je občina v 6. členu odloka o prostorskem načrtu za potrebe kmetijstva določila, da se v primeru neskladja drugih odlokov z navedenim odlokom uporabljajo določbe odloka o prostorskem načrtu za potrebe kmetijstva.

Glede na ugotovitev, da zemljišča za potrebe kmetijstva, ki so bila opredeljena z odlokom o prostorskem načrtu za potrebe kmetijstva niso bila določena v skladu z zakonom, sprejem zazidalnega načrta pred predhodno z zakonom določeno opredelitvijo zemljišč za potrebe kmetijstva, ni v skladu z zakonom.

Ne glede na to pa k zazidalnemu načrtu tudi ni bilo dano soglasje kmetijske zemljiške skupnosti, ki bi bilo v tem primeru potrebno po določbi 2. odstavka 141. člena zakona o kmetijskih zemljiščih.

Ustavno sodišče je po navedenih ugotovitvah na podlagi 413. člena ustave SR Slovenije in na podlagi 25. člena zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 39/74 in 28/76) odločilo, kot je navedeno v izreku te odločbe.

Ustavno sodišče Socialistične republike Slovenije je to odločbo sprejelo v sestavi: sodnik dr. Josip Globevnik, ki nadomešča predsednika in sodniki Marjan Jenko, Riko Kolenc, Tine Remškar, Franc Simončič, dr. Majda Strobl in Olga Vrabič.

St. U I 94/80-14

Ljubljana, dne 31. marca 1981.

Sodnik,
ki nadomešča predsednika
Ustavnega sodišča
SR Slovenije
dr. Josip Globevnik l. r.

734.

Na podlagi tretjega odstavka 69. člena zakona o varstvu živali pred kužnimi boleznimi (Uradni list SRS, št. 18-1146/77 in 2-43/78) in drugega odstavka 272. člena zakona o sistemu državne uprave in o Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije ter o republiških uprav-

nih organih izdaja Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v soglasju z Republiškim komitejem za varstvo okolja in urejanje prostora

PRAVILNIK

o ravnanju z živalskimi odpadki in o minimalnih higiensko-tehničnih pogojih za ureditev objekta za obdukcijo ter za zbiranje, transport in predelavo odpadkov živalskega izvora

I. SPLOSNE DOLOČBE

1. člen

Zaradi preprečevanja zdravju škodljivih posledic, ki nastajajo v proizvodnji, porabi in prometu živali, živalskih surovin, proizvodov, krmil in odpadkov, so dolžni posestniki živali in objektov za klanje živali ter za obdelavo, predelavo in promet živalskih surovin in proizvodov, veterinarske organizacije, obrati za predelavo živalskih odpadkov, lovske in ribiške organizacije, druge organizacije združenega dela ter drugi delovni ljudje in občani izvajati ukrepe, ki jih določa ta pravilnik.

Prostori za obdukcijo in zbiranje živalskih odpadkov, vozila, orodje ter posode, v katerih se živalski odpadki prevažajo in skladiščijo, ter obrati za predelavo živalskih odpadkov in delov živalskih trupel, morajo ustrezati minimalnim higienskim in tehničnim pogojem, ki jih določa ta pravilnik.

V prostorih in obratih iz prejšnjega odstavka je treba zagotoviti veterinarsko-sanitarni red in strokovno nadzorstvo, ki ga določa ta pravilnik.

2. člen

Za živalske odpadke se štejejo po tem pravilniku sestavni deli živalskega telesa, ki niso namenjeni za hrano ljudi, in sicer: živalska trupla, deli živalskih trupel in drugi živalski odpadki.

Za živalska trupla se štejejo: poginule, mrtvorjene ali zvržene živali ter trupla zaklanih, ubitih in odstreljenih živali, katerih meso ni uporabno za prehrano ljudi.

Za dele živalskega trupla se štejejo po tem pravilniku:

— konfiskati in stranski proizvodi pridobljeni pri klanju parkljarjev, kopitarjev in kuncev ter obdelavi oziroma predelavi njihovega mesa in kož, in to: kri, kože in odpadki od kož, dlake, ščetine, neužitno maščobno in beljakovinsko podkožno tkivo, konfiskati in klavnični odpadki, kosti, parklji, rogovi in kopita ter odpadki od rogov, parkljev in kopit, bezgavke, odpadki črev, epiderm, odpadki pri topljenju maščob, želodci mladih telet in krzno;

— konfiskati in stranski proizvodi pridobljeni pri klanju perutnine in obdelavi ter predelavi njihovega mesa, in to: kri, glave, noge, perje, konfiskati in klavnični odpadki (požiralniki, traheje, golše, kloake, burze Fabrici, ovariji in jajcevodi ter čreva z vsebino), ostanki kosti ter odpadki iz valilnic (jajca, jajčne lupine);

— konfiskati in odpadki z obratov za proizvodnjo, obdelavo in predelavo mleka, in to: mleko okuženih živali, ki je neuporabno za prehrano ljudi, mleko, ki vsebuje patogene mikroorganizme, higiensko oporečne surovine, skorja sira in sediment iz centrifuge;

— konfiskati in odpadki iz obratov za proizvodnjo, ulov, obdelavo in predelavo rib, školjk, rakov, žab, mehkužcev in divjačine;

— drugi deli živali, ki niso uporabni za prehrano ljudi ali so pri veterinarsko-sanitarnem pregledu zaplenjeni kot neuporabni za prehrano ljudi.

Za druge živalske odpadke se štejejo po tem pravilniku živalski proizvodi in surovine, ki so pri veterinarsko-sanitarnem pregledu in pri zdravstvenem nadzorstvu nad živili ocenjene kot neuporabne za prehrano ljudi ali kot higiensko oporečne in je zaradi tega izdana prepoved uporabe in prometa za prehrano ljudi oziroma je lastnik sam ugotovil, da so higiensko oporečne in jih mora oziroma želi uničiti, onesposobiti za prehrano ali predelati v kakšen drug namen.

Živalski iztrebki ne veljajo za druge živalske odpadke po tem pravilniku.

Obrati za predelavo živalskih odpadkov so obrati, v katerih se živalska trupla, deli živalskih trupel in drugi živalski odpadki z ustreznimi postopki sterilizacije napravijo neškodljivi za življenje in zdravje ljudi in živali ter predelajo v zdravstveno neoporečna beljakovinska krmila in druge proizvode, ki niso za prehrano ljudi.

Zbiralnice so obrati, v katerih živalska trupla, dele živalskih trupel in druge živalske odpadke zbirajo in sproti odpremljajo v obrate za predelavo živalskih odpadkov. Če ima obrat za predelavo živalskih odpadkov ali zbiralnica tudi prostor za obdukcijo, se opravlja v tem obratu tudi raztelesenje živalskih trupel.

Prostori za odpadke in konfiskate so prostori za zbiranje in sprejemanje stranskih produktov pri klanju živali in obdelavi mesa, mleka, rib, školjk, rakov, žab, mehkužcev, divjačine in kož ter konfiskatov v obratih živilske in usnjarske industrije.

Z neškodljivim odstranjevanjem so po tem pravilniku mišljeni oddaja, odnašanje, pobiranje, zbiranje, nakladanje in razkladanje, prevažanje, sortiranje, skladiščenje, zakopavanje, sežiganje, strokovno opravljena obdelava in predelava živalskih trupel, delov živalskih trupel in drugih živalskih odpadkov.

3. člen

Določbe tega pravilnika ne veljajo za odpadke pri predelavi kož, ki so že kemično obdelani, za živalske odpadke, ki so kontaminirani z radioaktivnimi snovmi ali je sevanje, kateremu so bila izpostavljena, presežala meje, ki jih določajo posebni predpisi. Ravnanje s takšnimi odpadki se izvaja po določbah posebnega predpisa.

4. člen

Z živalskimi odpadki in pri neškodljivem odstranjevanju živalskih odpadkov je treba ravnati tako:

— da s povzročitelji kužnih ter zajedavskih bolezni in s toksičnimi snovmi ni ogroženo zdravje ljudi in živali,

— da s povzročitelji kužnih ter zajedavskih bolezni in s toksičnimi snovmi ne pride do onečiščenja tal, vode, zraka in krmil,

— da ni ogrožena, prizadeta ali motena higiena ter javni red in mir,

— da ni ogroženo, prizadeto ali moteno izvajanje določb zakona o ravnanju z odpadki in drugih predpisov o varstvu okolja,

— da se vsi živalski odpadki, razen v izjemnih primerih, ki jih določa ta pravilnik, obvezno predelajo v beljakovinske in rudninske koncentrate za prehrano živali oziroma v tehnično mast.

II. RAVNANJE Z ŽIVALSKIMI ODPADKI

5. člen

Posestnik živali je dolžan takoj prijaviti pooblaščenim veterinarski organizaciji pogin živali in sicer vsako

— truplo kopitarja in parkljarja,

— truplo živali iz živalskega vrta, cirkusa ali iz drugega prostora za razstavljanje ali promet živali.

Posestnik živali je dolžan takoj prijaviti pooblaščenim veterinarski organizaciji tudi trupla psov, mačk, perutnine, kuncev, ptic in drugih malih živali ter prašičev, ovc in koz do 4 tednov starosti v primeru, ko pogineta dve ali več živali oziroma če pogine v aglomeraciji nadpovprečno število živali in če obstojajo drugi znaki suma kužne bolezni, ali če za posamezna trupla teh živali ni pogojev za izvajanje določbe tretjega odstavka 9. člena tega pravilnika.

Prav tako je dolžan vsakdo, ki se ukvarja s proizvodnjo ali drugo dejavnostjo, pri kateri v procesu proizvodnje občasno ali stalno ostajajo trupla (farme prašičev, telet, vsi obrati, v katerih se v eni izmeni proizvede več kot 1000 brojlerjev), deli živalskih trupel in drugi živalski odpadki, to takoj prijaviti pristojnemu organu veterinarske inšpekcije, ki opravi pregled in odredi preventivne ukrepe in postopek odstranjevanja živalskih odpadkov (obvezno redno zbiranje in odpremo živalskih odpadkov v zbiralnico oziroma obrat za predelavo).

Vsako živalsko truplo neznanega posestnika živali je dolžan prijaviti pooblaščenim veterinarski organizaciji:

— posestnik zemljišča pogin živali na njegovem zemljišču,

— voznik, ki je povzročil pogin živali, upravljalcu cest in organi za notranje zadeve: vsako truplo na javnih cestah,

— upravjalci vod: vsako truplo v reki, jezeru, obalnem območju morja in drugih vodah oziroma na obalnem območju vode.

Prijavitelj je dolžan živalske odpadke predati pooblaščenim veterinarski organizaciji.

6. člen

Prijavitelj iz prejšnjega člena je dolžan spraviti in zavarovati živalsko truplo do prihoda delavca pooblaščenim veterinarske organizacije ter preprečiti drugim osebam in živalim pristop do trupla.

Posestnik živali oziroma prijavitelj ne sme truplo odreti, odpreti ali razsekati. Ta prepoved ne velja za raztelesbo živali, ki jo opravi delavec pooblaščenim veterinarske organizacije in v primeru, če je bilo izdano dovoljenje, da se lahko uporabi za hrano živali.

Posestnik delov živalskega trupla in drugih živalskih odpadkov je dolžan le-te spraviti do odpreme v zbiralnico oziroma v obrat za predelavo živalskih odpadkov v posebne posode, ki morajo biti iz materiala, ki ne rjavi in urejene tako, da jih je lahko čistiti in razkuževati. Na posodah mora biti viden napis »Živalski odpadki«. Posode morajo biti spravljene

v zračnem in higiensko urejenem prostoru tako, da je preprečeno kakršnokoli raznašanje teh odpadkov. Trupla malih živali ali manjše količine drugih živalskih odpadkov lahko spravi v neprepustne plastične vreče.

Posestnik živalskih odpadkov je dolžan dopremiti živalske odpadke do najbližje prevozne ceste v primeru, če so le-ti na nedostopnem terenu. Posestnik živalskih odpadkov je dolžan pomagati oziroma zagotoviti pomoč pri nakladanju živalskih odpadkov.

V krajih, kjer ni organizirano redno odvažanje delov živalskih trupel in drugih živalskih odpadkov, so dolžni tisti, pri katerih nastajajo, odpeljati do dogovorjenega zbirnega mesta oziroma v najbližjo zbirnico ali v obrat za predelavo živalskih odpadkov po odobritvi oziroma navodilu pristojnega občinskega organa veterinarske inšpekcije.

7. člen

Neškodljivo odstranjevanje živalskih odpadkov (izvemši obveznost prijave in oddaje odpadkov) opravljajo pooblaščen veterinarske organizacije združenega dela in organizacije združenega dela, ki predelujejo živalske odpadke.

Veterinarska organizacija združenega dela, ki je pooblaščen za opravljanje veterinarsko-higienske službe in za ugotavljanje vzroka pogina, je dolžna opravljati naslednje naloge:

— zagotoviti službo za sprejemanje prijav pogina živali,

— zagotoviti prevoz živalskih trupel s kraja pogina do zbiralnice ali secirnice in razkuževanje prostora oziroma mesta, kjer je truplo ležalo,

— zagotoviti prevoz vseh trupel velikih živali od klavnice do zbiralnice oziroma obrata za predelavo odpadkov,

— zagotoviti prevoz živalskih trupel, za katere se sumi na kužno bolezen, od klavnice do secirnice,

— zagotoviti zbiranje in prevoz živalskih odpadkov iz prodajaln mesa, manjših predelovalnic, farm in drugih obratov, kjer ni urejena zbirnica in organiziran stalen transport v obrat za predelavo,

— opravljati obdukcijo poginjenih živali, organizirati in opravljati službo za dezinfekcijo, dezinfekcijo in deratizacijo in zagotoviti higiensko-tehnično vzdrževanje zbirnic, secirnic in vozil za prevoz živalskih trupel in odpadkov.

Organizacija združenega dela, ki predeluje odpadke, je dolžna opravljati naslednje naloge:

— zagotoviti redno odvažanje vseh živalskih odpadkov iz prostorov za odpadke in konfiskate v živilskih obratih do obrata za predelavo živalskih odpadkov,

— zagotoviti redno odvažanje živalskih odpadkov iz zbirnic in secirnic v obrat za predelavo živalskih odpadkov (ta obveza pa ne velja za obrate zaprtega tipa),

— opravljati sterilizacijo oziroma predelavo živalskih odpadkov v obratu za predelavo živalskih odpadkov in zagotoviti sanitarno deponiranje neuporabnih odpadkov, ki ostajajo po predelavi odpadkov,

— zagotoviti vzdrževanje veterinarsko-sanitarnege reda v času prevoza in v obratu za predelavo živalskih odpadkov.

Organizacije združenega dela, ki imajo prostor za odpadke in konfiskate, so dolžne opravljati naloge:

— zagotoviti nemoten dostop vozil za prevoz odpadkov do prostora ob vsakem času,

— zagotoviti vzdrževanje veterinarsko-sanitarnege reda v prostoru in okolici,

— zagotoviti pranje in dezinfekcijo vozil in opreme za odpadke.

8. člen

Transport živalskih odpadkov s kraja pogina oziroma nastanka do zbiralnice ali do obrata za predelavo mora biti opravljen v naslednjem času:

— truplo živali z železniške postaje, s ceste oziroma iz naselja je treba odpeljati takoj po prijavi pogina;

— truplo živali je treba odpeljati iz drugih mest najkasneje v 24 urah po prijavi pogina;

— v primeru suma kužne bolezni je treba truplo živali odpeljati v secirnico takoj po prijavi pogina živali,

— živalske odpadke je treba odpeljati iz secirnic, zbiralic oziroma prostorov v klavnicah, predelovalnicah in v drugih obratih najkasneje v 24 urah iz deponij, v obratih usnjarske industrije pa najkasneje v 48 urah.

Takoj po nakladanju živalskih odpadkov se mora opraviti dezinfekcija mesta, kjer so bili živalski odpadki.

Če ni mogoče organizirati prevoza živalskih odpadkov v določenem roku po končanem klanju oziroma dopremi v zbiralnice ali posode, je treba zagotoviti hlajenje prostora za skladiščenje živalskih odpadkov na temperaturo od 0 do +4°C.

Organizacija, ki predeluje odpadke, je dolžna zagotoviti kontinuiran odvoz in predelavo vseh živalskih odpadkov, ki se zberejo na surovinskem območju obrata.

9. člen

Živalska trupla je treba sterilizirati v obratu za predelavo živalskih odpadkov tako, da so po predelavi neškodljiva za zdravje ljudi in živali ter za okolje.

Zaradi tega je treba v roku iz prejšnjega člena odpeljati v zbirnico ali v obrat za predelavo živalskih odpadkov naslednja trupla:

1. trupla kopitarjev, parkljarjev, psov, mačk, perutnine, kuncev in kožuharjev, divjadi in zveri, ki so v hlevih in drugih objektih za proizvodnjo živali, v hišah, ali v drugačni posesti ljudi;

2. trupla živali v živalskih vrtovih, cirkuških in v objektih za razstavljanje in promet živali;

3. trupla živali iz prve točke, ki so brez lastnika;

4. trupla vseh živali, če to v primeru epizootije odredi pristojni občinski organ veterinarske inšpekcije.

Pristojni občinski organ veterinarske inšpekcije ali pooblaščen veterinarska organizacija lahko dovoli, da se truplo zaradi preiskave pošlje v veterinarsko organizacijo, ki je pooblaščen za ugotavljanje vzroka pogina.

Določilo prvega odstavka tega člena ne velja za posamezna trupla psov, mačk, kuncev, perutnine, ptic in drugih malih živali (do teže 10 kg) ter prašičev, ovc in koz do štirih tednov starosti. Posamezna trupla navedenih živali so lahko zakopana na živalskem grobišču ali na zemljišču posestnika živali, oziroma sežgana v napravi za sežiganje v primerih, ko ne gre za sum kužne bolezni.

10. člen

Dele živalskih trupel je treba napraviti neškodljive za zdravje ljudi in živali ter za okolje v obratu za predelavo živalskih odpadkov.

Dele živalskih trupel je treba v določenem roku iz 8. člena odpeljati v zbiralnico ali v obrat za predelavo živalskih odpadkov.

Določilo prvega odstavka ne velja za:

1. meso in dele živalskega trupla, ki so v klavnici termično ali kemično tako obdelani, da ni nevarnost za zdravje ljudi in živali;

2. kri, ščetine, perje, maščobe, ribe, kože, žleze, notranje organe, dlake, rogove, parklje, kosti ali volno, ki so od zdravih živali in so namenjeni za tehnično obdelavo ali predelavo v industrijah ali v farmacevtski industriji, če je v teh industrijah zagotovljeno izvajanje določila 4. člena tega pravilnika. Obrat in industrija morata izvajati vse preventivne ukrepe glede zavarovanja in transporta živalskih odpadkov.

Pristojni organ veterinarske inšpekcije prepove nadaljnjo uporabo navedenih surovin v druge namene, če ugotovi, da ni zagotovljeno izvajanje preventivnih ukrepov;

3. manjše količine delov živalskega trupla iz gostinskih obratov, obratov družbene prehrane in privatnih gospodinjstev;

4. klavnice in druge obrate, ki imajo urejen obrat za predelavo odpadkov in konfiskatov zaprtega tipa.

11. člen

Druge živalske odpadke je treba napraviti neškodljive za zdravje ljudi in živali ter za okolje v obratu za predelavo živalskih odpadkov. Druge živalske odpadke je treba odpeljati v zbiralnico ali v obrat za predelavo živalskih odpadkov takoj oziroma v roku, ki ga določi pristojni organ veterinarske inšpekcije.

Pristojni organ veterinarske inšpekcije lahko dovoli zakopavanje nekaterih odpadkov (ki so v embalaži ipd.) na odobrenem smetišču, če ugotovi, da bi prišlo pri predelavi le-teh do prevelikih stroškov (zaradi odpiranja embalaže ipd.) in če ugotovi, da ni nevarnosti za izvajanje določbe 4. člena.

Določba prvega odstavka tega člena ne velja za manjše količine drugih živalskih odpadkov iz gostinskih obratov, obratov družbene prehrane in iz privatnih gospodinjstev.

12. člen

Pristojni organ veterinarske inšpekcije lahko izjemoma dovoli uporabo živalskih odpadkov za krmljenje živali, če je zagotovljeno izvajanje določb 4. člena tega pravilnika in če živalski odpadki ne izvirajo od okuženih, sumljivih ali zastrupljenih živali oziroma od živali, ki so okužene s povzročitelji kužnih bolezni, z zastrupljevalci mesa ali z zajedavci, v naslednjih primerih:

— če je živalsko truplo od klavnih živali, katerih meso je bilo namenjeno za krmljenje živali v živalskih vrtovih, farmah mesojedov in podobnih organizacijah;

— če je živalsko truplo iz lastne vzreje živali v živalskih vrtovih, farmah mesojedov in podobnih organizacijah;

— če so bili klavnični konfiskati in odpadki v posebnem oddelku nečistega dela živalskega obrata razkosani, denaturirani, termično ali kemično obdelani in ustrezno deklarirani,

— če gre za odpadke hrane iz gostinskih obratov in obratov družbene prehrane, ti odpadki pa vsebujejo tudi dele živalskega trupla ali druge živalske odpadke.

13. člen

Pristojni organ veterinarske inšpekcije ali pooblaščen veterinarska organizacija lahko izjemoma dovoli zakopavanje ali sežiganje živalskih odpadkov v naslednjih primerih:

— zakopavanje delov živalskega trupla, ki izvirajo od živali zaklanih v sili ali od živali zaklanih za domačo porabo na domu posestnika živali, če se ugotovi, da niso primerni za ljudsko hrano,

— zakopavanje posteljice,

— zakopavanje ali sežiganje živalskega trupla, če je truplo na nedostopnem kraju, če je onemogočen transport zaradi izjemnih vremenskih razmer in podobnih izjemnih primerih, če je pri tem zagotovljeno izvajanje 4. člena tega pravilnika,

— v primeru prenehanja obratovanja obrata za predelavo odpadkov (okvara ali tehnično vzdrževanje)

— v času do izgradnje drugega obrata za predelavo živalskih odpadkov.

14. člen

Pristojni organ veterinarske inšpekcije ali pooblaščen veterinarska organizacija lahko dovoli, da se živalsko truplo, deli živalskega trupla ali drugi živalski odpadki odpremijo v raziskovalne ali diagnostične veterinarske organizacije, če je zagotovljeno izvajanje 4. člena pravilnika.

Živalski odpadki in drugi odpadki, ki nastanejo pri preiskavah oziroma raziskavah, morajo biti takoj po opravljeni preiskavi oziroma raziskavi neškodljivo odstranjeni in sicer s sežiganjem v napravi za sežiganje ali pa odpredelani v zbiralnico ali v obrat za predelavo živalskih odpadkov.

15. člen

Če pristojni organ veterinarske inšpekcije ugotovi, da ni zagotovljeno izvajanje 4. člena tega pravilnika, je dolžan takoj odvzeti dovoljenje, ki je bilo izdano v skladu z določbami 12., 13. in 14. člena tega pravilnika.

III. HIGIENSKO TEHNIČNA UREDITEV OBJEKTOV, PROSTOROV, OPREME IN PRIBORA ZA OBDUKCIJO, ZBIRANJE, TRANSPORT IN PREDELAVO ŽIVALSKIH ODPADKOV

16. člen

K objektu spadajo zgradbe z ustreznim zemljiščem, cesta za odvoz in dovoz živalskih odpadkov in surovin ter ceste za delavce, dvorišče z zelenicami ter naprave, ki jih obrat uporablja.

Objekt mora biti ograjen. Dvorišče in ceste objekta morajo biti asfaltirane, druge površine pa morajo biti posajene s travo in zasajene z listnatim drevjem.

Vse ceste in poti objekta morajo biti speljane tako, da se ceste oziroma poti, po katerih prevažajo živalske odpadke oziroma poti, katere uporabljajo osebe, ki prihajajo v stik z morebitnim okuženim materialom, ne križajo s cestami, po katerih vozijo razkuženi kamioni oziroma prevažajo sterilizirane surovine, in ne križajo s potmi v čistem delu obrata.

17. člen

Vsi delovni in pomožni prostori morajo biti higien-
sko urejeni in morajo ustrezati naslednjim pogojem:

— stene, tla in stropi vseh prostorov morajo biti urejeni tako, da se lahko vzdržujejo v higienskem stanju (vsa tla morajo biti gladka in nepropustna, vendar ne spolzka, proti izlivu pa morajo imeti ustrezen padec najmanj 2‰). Stiki med stenami in tlemi morajo biti zaobljeni. Stene secirnice morajo biti gladke in svetle, do stropa pa obložene z gladkim materialom, ki ne prepušča tekočin in ki omogoča čiščenje in razkuževanje sten;

— da so vsi prostori ustrezno dnevno in umetno osvetljeni (na mestu seciranja 550 luxov, na mestu delovnega procesa 300 luxov, v ostalih prostorih pa 110 luxov);

— vsa oprema mora biti iz materiala, ki ne rjavi, ki se lahko čisti in razkužuje;

— okna morajo biti zamrežena z mrežo zoper insekte (1 mm),

— vsi prostori morajo biti zavarovani pred glodalci;

— objekt mora biti preskrbljen z zadostno količino hladne in tople vode;

— v bližini vseh delovnih mest in v predprostoru stranišč mora biti umivalnik s tekočo toplo in hladno vodo z urejenim izlivom ter s priborom za umivanje (ščetka, tekoče milo in dezinficiens, papirnate brisače in posoda za odpadke);

— vsi prostori in dvorišče morajo biti kanalizirani in preko sifoniziranih odtokov priključeni na kanalizacijo;

— pri vhodu v obrat morata biti urejeni razkuževalni preprogi za vozila in za osebe,

— vsak obrat mora imeti garderobo za delovno in garderobo za osebno obleko delavcev ter umivalnice. Umivalnica mora biti urejena tako, da je po končanem delu obvezen prehod skozi umivalnico. V garderobi za delovno obleko morajo biti obešalniki ter delovna obleka in obutev za vsakega delavca (delovna obleka in kapa, gumijasti škornji, gumijaste rokavice, gumijast ali plastični predpasnik). Temperatura zraka v garderobi in umivalnici naj bo najmanj 18° C.

Objekt za obdukcijo in zbiranje živalskih odpadkov

18. člen

Objekt za obdukcijo in zbiranje živalskih odpadkov mora biti postavljen na ustreznem zemljišču, ki je od naselij in živilskih obratov primerno oddaljeno (vsaj 500 m) tako, da objekt ne onesnažuje ozračja naselij in ne ogroža zdravja ljudi in živali. Najbolj pogosti veter ne sme pihati z objekta proti naseljem. Območje objekta mora biti ograjeno na način, da ni možen pristop živalim in ljudem in zasejano z vsaj 50-metrskim pasom gostega zimzelenega gozdnega ali okrasnega drevja — kot biološko bariero.

19. člen

Objekt za obdukcije mora imeti naslednje higien-
sko urejene prostore in naprave:

— prostor za obdukcijo,

— prostor za dezinfekcijo in sterilizacijo opreme in pribora,

— garderobo z omaricami za dnevno obleko, umivalnico, prho, stranišče in garderobo za delovno obleko in obutev,

— prostor za shranjevanje živalskih odpadkov (z ustrezno hladilno napravo — če ni zagotovljen reden odvoz odpadkov v določenem času),

— shrambo za dezinfekcijsko opremo,

— ploščad za dezinfekcijo vozil,

— jamo za zbiranje in dezinfekcijo odplak.

V objektu za obdukcijo mora biti naslednja oprema in pribor za delo: miza za sekcijo malih živali, dva kompleta instrumentov za raztelesbo živali, hladilnik ali zmrzovalnik za hranjenje patološkega in drugega materiala, namenjenega za preiskavo v diagnostičnem zavodu, oprema za sterilizacijo obleke, obutve, instrumentov in rokavic, laboratorijska omarica za sekcijski pribor in steklovino, garderobne omarice, posoda z razkužilom na nožni pritisk, kovinska miza za odlaganje vzorcev, naprava za čiščenje in razkuževanje prostorov in opreme, razkužila in plastične posode ter dozator za pripravo ustreznih raztopin razkužil.

20. člen

Če se opravlja raztelesba poginjenih živali v kafiteriji ali v drugem prostoru za obdukcijo in se zato nahaja na določenem območju le zbiralnica, mora imeti le-ta naslednje prostore in naprave:

— umivalnico in garderobo,

— prostor za začasno shranjevanje živalskih odpadkov (z ustrezno hladilno napravo, če ni zagotovljen reden odvoz odpadkov v določenem času),

— shrambo za razkuževalno opremo in razkužila,

— prostor za garažiranje vozila,

— ploščad za razkuževanje vozil,

— jamo za zbiranje in dezinfekcijo odplak.

V prostoru za spravljanje odpadkov mora biti zadostno število nepropustnih posod (iz materiala, ki ne rjavi) za spravljanje odpadkov.

Za zbiranje trupel malih živali pred odvozom v zbiralnico oziroma obrat za predelavo živalskih odpadkov je lahko na ustrezni lokaciji nameščen samo hladilnik (temperatura 0° do +5° C). Prostor, v katerem je nameščen hladilnik, mora ustrezati splošnim pogojem, ki so določeni v 16. členu tega pravilnika.

Prostor za odpadke in konfiskate (stranski produkti klanja, konfiskat, odpadki mlekarn in podobno) v živilskem obratu mora biti popolnoma ločen od proizvodnih prostorov in na takem mestu, da se pri transportu poti za užitne izdelke ne križajo s potmi za odpadke in konfiskat ter dostopen za transportna vozila. Prostor za odpadke in konfiskat mora biti konstruiran tako, da ustreza splošnim pogojem, ki jih določa ta pravilnik glede oskrbe z vodo, kanalizacije in opreme (posode za sprejem in prenos odpadkov, oprema za umivanje rok itd.). Prostor za konfiskat mora imeti tudi priključek za toplo vodo s temperaturo najmanj 83° C. Ta prostor mora biti zaklenjen.

Če živalskih odpadkov ni mogoče odvažati v določenem roku iz zbiralnice oziroma prostora za odpadke in konfiskat, morajo imeti v prostoru za shranjevanje živalskih odpadkov hladilno napravo, ki zagotavlja, da dosežemo in ohranimo temperaturo od 0° do najmanj +4° C.

21. člen

V nečistem delu dvorišča objekta za raztelesbo oziroma zbiranje živalskih odpadkov mora biti posebna tlakovana plošča za čiščenje in razkuževanje vo-

zila s površino najmanj 30 m², urejeno kanalizacijo, ki je speljana v aseptično greznico in s priključki vode.

Plošča za razkuževanje mora biti ograjena z robnikom, tako da se odplake ne morejo zlivati čez ploščad.

Vozilo za prevoz odpadkov

22. člen

Vozilo za prevoz živalskih trupel mora biti zaprto. Tla vozila za prevoz živalskih trupel morajo biti nepropustna s padcem k mestu zbiranja tekočin (rezervoar za tekočine). Vrata morajo biti med vožnjo nepropustno zaprta, tako da se na noben način ne more zgoditi, da bi odpadki izpadli oziroma da bi se iz vozila izlivala tekočina. Notranjost vozila mora biti obložena z nerjavečim materialom.

Vozilo za prevoz živalskih trupel mora imeti posebno omarico za delovno obleko in obutev veterinarskega higienika, omarico za dezinfekcijsko opremo, rampo ter napravo za nakladanje trupel.

Vozilo za prevoz klavničnih odpadkov in konfiskatov mora biti med vožnjo nepropustno zaprto in iz takega materiala, da se lahko čisti in razkužuje.

Vozila za prevoz trupel in odpadkov ni dovoljeno uporabljati v druge namene.

Obrat za predelavo živalskih odpadkov

23. člen

V SR Sloveniji lahko obratujejo:

1. obrati za predelavo živalskih odpadkov (obrat odprtega tipa),

2. obrati za predelavo delov živalskih trupel (obrat zaprtega tipa).

Obrati iz prvega odstavka morajo imeti tako tehnološko zasnovo obdelave in predelave odpadkov:

— da je zagotovljena sprotna predelava živalskih odpadkov,

— da je preprečeno širjenje smradu (urejena naprava za nevtralizacijo smrdljivih plinov),

— da so upoštevana določila odloka o normativih za skupno dovoljeno in za kritično koncentracijo škodljivih primesi v zraku (Uradni list SRS, št. 12/76),

— da so upoštevana določila odloka o normativih za količine in koncentracije škodljivih snovi, ki se smejo izpuščati v zrak iz posameznih virov onesnaževanja (emisija) (Uradni list SRS, št. 3/77).

24. člen

Obrat za predelavo živalskih odpadkov mora biti najmanj 500 m od najbližjega naselja ali živinorejskega oziroma živilskega obrata. Območje obrata mora biti ograjeno na način, da ni možen pristop živalim in ljudem in zasajeno z vsaj 50 metrov širokim gozdnim pasom, katerega naj sestavljajo predvsem iglasto drevje s podrastjo grmovnic (biološka emisijska bariera).

Obrat za predelavo živalskih odpadkov mora biti sezidan na takem kraju, da se morebitni smrad z obrata ne more raznašati z vetrom do naselij ter da ne more priti do kakršnekoli druge onesnaženosti naselij in živilskih obratov.

Obrat za predelavo delov živalskih trupel mora biti v nečistem delu klavnice. Zgraditi ga je treba na takem mestu, da najbolj pogosti veter ne piha z obrata za predelavo odpadkov proti živilskemu obratu in da ne more priti do druge onesnaženosti živilskega obrata.

25. člen

Obrati iz 23. člena tega pravilnika morajo biti zgrajeni tako, da sta čisti in nečisti del obrata popolnoma ločena in tako, da med njima ni prehoda. Vsak del mora imeti poseben vhod ter svoje dvorišče.

26. člen

Nečisti del obrata za predelavo živalskih odpadkov mora imeti naslednje posebne prostore in naprave:

1. rampo za sprejem živalskih odpadkov, prostor za obdukcijo,

2. skladišče za kože,

3. prostor za polnjenje destruktora,

4. garderobo za osebno obleko in garderobo za delovno obleko, umivalnico in sanitarne prostore za delavce nečistega dela,

5. pokrit prostor za razkuževanje vozil in kontejnerjev ter shrambo za čistila in razkuževalno opremo.

Vse odplake nečistega dela obrata za predelavo živalskih odpadkov se morajo sterilizirati (pri temperaturi nad 100°C najmanj 30 minut s pritiskom 0,5 atm). Šele po tem postopku jih smejo spuščati v kanalizacijo. Zagotovljena mora biti stalna dvojna kontrola termične obdelave odplak (živosrebrni termometer in termograf). Sterilizacija odplak ni potrebna, če se odplake sterilizirajo skupaj s surovinami.

V odplakah, ki se spuščajo v kanalizacijo, ne sme biti patogenih klic. Odplake morajo izpolnjevati tudi druge predpisane pogoje dovoljenih koncentracij nevarnih in škodljivih snovi ter o dopustnih temperaturah vode v naravnih odvodnikih in v odpadnih vodah.

Čisti del obrata za predelavo živalskih odpadkov mora imeti naslednje posebne in ustrezno opremljene prostore:

1. prostor za predelavo odpadkov s posebnimi stroji,

2. prostor za predelavo proteinskih krmil in tehničnih maščob,

3. skladišče za proteinska krmila in za tehnične maščobe,

4. garderobo za delovno in garderobo za osebno obleko, umivalnico in sanitarne prostore za delavce čistega dela.

Obrat za predelavo živalskih odpadkov mora imeti tudi upravne prostore, poseben prostor za osebje veterinarske inšpekcije ter laboratorij.

Pisarna obratovodje in prostor za osebje veterinarske inšpekcije morata biti razporejena tako, da je le iz teh dveh prostorov skozi poseben prostor za dekontaminacijo možen dostop do obeh delov obrata.

27. člen

Obrat za predelavo živalskih odpadkov mora imeti:

— sterilizator, ki zagotavlja vsaj 20-minutno sterilizacijo pri temperaturi najmanj 133°C. Zagotovljeno mora biti stalno mešanje materiala v času obdelave in dvojna kontrola termične obdelave (živosrebrni termometer in termograf) in

— napravo za čiščenje in razkuževanje obrata, opreme in vozil.

Republiška veterinarska uprava lahko dovoli tudi druge postopke sterilizacije, če se z raziskavami v organizaciji, ki je pooblaščen za epizootiologijo, ugotovi, da so končni proizvodi sterilni in primerni za prehrano živali oziroma za tehnične namene.

28. člen

Obrat za predelavo odpadkov in konfiskatov pri klavnici oziroma pri drugih živalskih obratih lahko gradijo za svoje potrebe posamezni živilski in drugi obrati. V teh obratih se smejo predelovati izključno le odpadki in konfiskati z območja živilskega obrata (klavnični odpadki, odpadki pridobljeni pri proizvodnji živil, obdelavi surovin, konfiskati).

29. člen

Obrat za predelavo delov živalskih trupel pri klavnici oziroma pri drugih živalskih obratih mora imeti naslednje prostore in naprave:

- prostor za prejem in pripravo surovin ter za polnjenje destruktorja,
- prostor s stroji za pridobivanje in za mletje proteinskih krmil,
- skladišče za proteinska krmila,
- garderobo, umivalnico in sanitarne prostore za delavce v čistem delu,
- garderobo, umivalnico in sanitarne prostore za delavce v nečistem delu obrata,
- sterilizator, ki zagotavlja vsaj 20-minutno sterilizacijo pri temperaturi najmanj 133° C. Zagotovljeno mora biti stalno mešanje materiala v času obdelave in dvojna kontrola termične obdelave (živosrebrni termometer in termograf) in
- napravo za čiščenje in dezinfekcijo obrata in opreme.

Republiška veterinarska uprava lahko dovoli tudi druge postopke sterilizacije, če se z raziskavami ugotovi, da so končni proizvodi sterilni in primerni za prehrano živali oziroma za tehnične namene.

30. člen

Obrat za predelavo rib in ribjih odpadkov mora imeti naslednje posebne prostore in opremo:

- prostor za sprejem surovine,
- prostor za predelavo surovine,
- skladišče za ribjo moko oziroma za moko ribjih odpadkov, rezervoarje za ribje olje,
- garderobo, umivalnico in sanitarne prostore,
- transportno sredstvo za prevoz ribjih odpadkov in rib, ki mora biti nepropustno zaprto in iz takega materiala, da se lahko čisti in razkužuje.

31. člen

Organizacija združenega dela, ki predeluje živalske odpadke, mora zagotoviti reden odvoz živalskih odpadkov iz zbirališč oziroma prostorov za odpadke in konfiskat in neprekinjeno predelavo teh odpadkov. Za morebitne izjemne razmere (okvare, tehnično vzdrževanje ipd.) mora vnaprej zagotoviti predelavo živalskih odpadkov v drugem obratu, ali pa mora urediti rezervno grobišče za zakopavanje odpadkov (za vsaj desetdnevno količino odpadkov).

Če ostajajo pri predelavi živalskih odpadkov neuporabni ostanki, mora organizacija združenega dela, ki predeluje odpadke, zagotoviti deponijo za takšne ostanke. Neuporabne neškodljive ostanke iz obrata za predelavo živalskih odpadkov je treba po odlaganju na deponiji pokriti s 50 cm plastjo zemlje ali podobnim materialom.

32. člen

Živalsko grobišče mora ustrezati minimalnim splošnim in posebnim higienskimi in tehničnim pogo-

jem, ki veljajo za zbiralnice, ni pa potreben prostor za začasno deponijo živalskih odpadkov. Nivo podtalne vode mora biti najmanj en meter pod odpadki. Če se na grobišču opravlja tudi obdukcija, mora imeti urejen objekt v skladu z določilom 18. in 19. člena tega pravilnika.

Obrat za sežiganje živalskih odpadkov mora biti higiensko urejen in mora izpolnjevati splošne pogoje iz 16. in 17. člena tega pravilnika.

Na zavarovanih območjih vodnih virov ni dovoljeno pokopavanje oziroma deponiranje živalskih odpadkov.

IV. VETERINARSKO SANITARNI RED
IN NADZOR

33. člen

Pri neškodljivem odstranjevanju živalskih odpadkov se morajo izvajati naslednji preventivni ukrepi:

— prostori, naprave in opreme vseh obratov za neškodljivo odstranjevanje živalskih odpadkov se ne smejo uporabljati v druge namene. Naprave, oprema in pribor, ki se uporabljajo v nečistem delu obrata, se ne smejo uporabljati v čistem delu obrata in obratno,

— želodčna vsebina, ki ostane po raztelesenju živali se predela z ostalimi odpadki,

— kože morajo biti takoj po odiranju trupla odpremljene v prostor za kože, kjer se morajo razkužiti in skladiščiti najmanj 8 dni. Kože se po obdelavi odpremijo iz obrata v zbiralnico kož v nadaljnjo obdelavo. Vodja obrata mora izvajati posebne ukrepe za preprečevanje nekontroliranega prometa s kožami (evidenca, kontrola),

— sterilizirani izdelki morajo biti embalirani in skladiščeni tako, da ni nevarnosti ponovne kontaminacije izdelkov,

— v obratu se mora opravljati stalna dezinsekcija in deratizacija. Okna morajo biti z ustreznimi mrežami zavarovana pred insekti, vhodna in izhodna vrata delovnih prostorov pa se morajo dobro zapirati,

— v obratu za predelavo živalskih odpadkov in v zbiralnici ter secirnici je prepovedana kakršnakoli reja živali, prav tako pa tudi odvažanje živalskih odpadkov iz njih,

— vstop nezaposlenim osebam v obrat za predelavo oziroma v zbiralnico je dovoljen samo z dovoljenjem pristojne veterinarskosanitarne službe. Obiskovalci morajo nositi zaščitno obleko in obutev. Pri izhodu morajo škornje razkužiti, zaščitne obleke pa oddati odgovorni osebi,

— delavci čistega in nečistega dela obrata za predelavo odpadkov morajo nositi delovne obleke različne barve. Po končanem delu morajo delovno obleko pustiti v nečistem delu garderobe in v umivalnici opraviti dezinfekcijo rok,

— delovna obleka in obutev morata biti vsak dan po uporabi oprana in razkužena,

— naprava za dezinfekcijo pri vходу in izhodu iz nečistega dela obrata mora biti napolnjena z ustreznim razkužilom, za katera je treba skrbeti, da pozimi ne zamrzne,

— vsa prevozna sredstva, ki se uporabljajo za transport živalskih odpadkov, morajo biti po vsakem razkladanju očiščena in razkužena.

— prostori, naprave in oprema nečistega dela (za sprejem surovin, za razkladanje, obdukcijo, odiranje) morajo biti vsak dan po končanem delu očiščena in razkužena, drugi prostori, naprave in oprema pa morajo biti vsak dan očiščeni, enkrat tedensko pa razkuženi. Razkužbo obrata in opreme je treba opraviti tudi v teku delovnega procesa v primerih, ki jih določi pristojni organ veterinarske inšpekcije oziroma pooblaščen veterinarska organizacija,

— čiščenje in razkužbe je treba opraviti po navodilu pristojnega organa veterinarske inšpekcije in pooblaščen veterinarske organizacije.

34. člen

Trupla poginjenih živali morajo biti dopremljena v zbirnico oziroma v obrat za predelavo z napotnico veterinarskega inšpektorja oziroma veterinarske organizacije. Napotnica mora vsebovati naslednje podatke:

- ime in priimek ter naslov posestnika živali,
- anamnestične podatke,
- ugotovitve veterinarja, ki pošilja material,
- ali gre za sum kužne bolezni,
- ali je treba opraviti raztelesbo živali.

Napotnica iz prejšnjega odstavka ni potrebna v primeru, ko gre za organizirane redne odvoze živalskih trupel iz industrijskih obratov (aglomeracij), če ni suma kužne bolezni, vendar pa je treba v tem primeru zagotoviti možnost identifikacije živalskih trupel.

O vsaki dopremi trupla poginjene živali v obrat za predelavo oziroma v zbirnico mora biti obveščena veterinarska organizacija, ki je pooblaščen za ugotavljanje vzroka pogina.

35. člen

Veterinarska organizacija, ki je pooblaščen za ugotavljanje vzroka pogina v obratu za predelavo živalskih odpadkov je dolžna:

- organizirati stalno službo za ugotavljanje vzroka pogina,
- opravljati redne preglede glede izvajanja veterinarskosanitarnega reda, vizualne preglede mora trikrat letno dopolniti z bakteriološkim pregledom brisov posameznih površin obrata oziroma delovnih površin,

— opravljati pregled čiščenja in dezinfekcije vozil in posod za posadke,

— pregledovati dopremljene živalske odpadke in dokumentacijo,

— pregledovati celotno proizvodnjo v obratu za predelavo živalskih odpadkov. Pred začetkom dela mora s pečatom potrditi vse termografske liste, v času sterilizacije in po končani termični obdelavi pa kontrolirati sterilizacijo in podpisati termografski list,

— opraviti veterinarsko-sanitarni pregled krmil. Higijensko neoporečnost krmil ugotavlja s pregledom bakterioloških izvidov vsake proizvodne serije krmil v laboratoriju obrata. Učinkovitost termične predelave in delo laboratorija preveri enkrat tedensko z odvzemom vzorcev krmil in z analizo krmil v pooblaščenem laboratoriju,

— enkrat tedensko odvzeti vzorce odplak zaradi kontrole učinkovitosti čiščenja oziroma sterilizacije odplak,

— voditi predpisano evidenco in dostavljati predpisana poročila.

Preglede iz prejšnjega odstavka, izzemši ugotavljanje vzroka pogina, je dolžna opravljati tudi ve-

terinarska organizacija, ki je pooblaščen za veterinarsko-sanitarne preglede v živalskem obratu, ki ima obrat za predelavo delov živalskih trupel.

Veterinarska organizacija, ki je pooblaščen za zbiranje kadavrov in za ugotavljanje vzroka pogina v objektih za obdukcijo oziroma zbirališčih, je dolžna opravljati preglede iz prvega odstavka, izzemši preglede, ki se nanašajo na predelavo odpadkov in na krmila in skrbeti za redno vzdrževanje zbirališč ter za redno odvoz živalskih odpadkov iz zbirališč.

36. člen

Občinska veterinarska inšpekcija nadzira neškodljivo odstranjevanje živalskih odpadkov, v obratih iz 1. člena tega pravilnika pa nadzira:

- izvajanje določil tega pravilnika,
- higijensko-tehnično ureditev obrata,
- higijeno celotnega obrata, opreme, pribora in prevoznih sredstev,
- vzdrževanje veterinarsko-sanitarnega reda,
- celotno proizvodnjo v obratu za predelavo živalskih odpadkov, higijensko neoporečnost krmil in higijeno pakiranja ter transporta krmil,
- opravljanje raztelesbe poginjenih živali,
- organizacijo in delovanje veterinarsko-higijenske službe,

— vodenje predpisane evidence in dokumentacijo.

Če ugotovi pomanjkljivosti ali nepravilnosti, ki predstavljajo nevarnost za zdravje ljudi in živali ter za okolje, je dolžan ukrepati v skladu z določili zakona o varstvu živali pred kužnimi boleznimi (Uradni list SRS, št. 18/77 in 2/78).

Občinski organ veterinarske inšpekcije sprejema prijave in ukrepa v primerih onesnaženja okolja z živalskimi odpadki (divje deponije in pd.).

37. člen

Delavci, ki so pri delu izpostavljeni biološkim škodljivostim (delavci veterinarsko-higijenske službe zbiralnic, nečistega dela obratov za predelavo), morajo biti vsaj vsakih 12 mesecev zdravstveno pregledani, upoštevajoč 9. člen pravilnika o načinu in postopku za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev (Uradni list SRS, št. 33/71).

38. člen

Neškodljivo odstranjevanje živalskih odpadkov se mora najkasneje v enem letu po uveljavitvi tega pravilnika prilagoditi njegovim določbam. Če je prilagoditev vezana na gradbene tehnične preureditve delovnih prostorov in nabavo potrebne opreme, se morajo take preureditve in nabave izvršiti najkasneje v treh letih po uveljavitvi pravilnika.

39. člen

Ta pravilnik začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Št. 322/B-019

Ljubljana, dne 23. marca 1981.

Predsednik

Republiškega komiteja za
kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Soglašam:

Ivo Marenc, dipl. inž. I. r.

Predsednica

Republiškega komiteja
za varstvo okolja in urejanje
prostora

Marija Zupancič-Vičar, dipl. gr. inž. I. r.

735.

Na podlagi zadnjega odstavka 14. člena zakona o izvajanju varstva pred ionizirajočimi sevanji in o ukrepih za varnost jedrskih objektov in naprav (Uradni list SRS, št. 28/80), izdaja Republiški komite za energetiko, industrijo in gradbeništvo

PRAVILNIK

o načinu in rokih, v katerih so strokovne organizacije združenega dela, pooblašene za dela in naloge s področja jedrske varnosti in organizacije združenega dela, ki upravljajo z jedrskimi objekti in napravami, dolžne voditi evidenco, poročati Republiškemu energetskemu inšpektoratu ter o načinu medsebojnega informiranja

1. člen

S tem pravilnikom se določajo pogoji in roki, v katerih morajo strokovne organizacije, pooblašene za področje jedrske varnosti v smislu 14. člena zakona o izvajanju varstva pred ionizirajočimi sevanji in o ukrepih za varnost jedrskih objektov in naprav (Uradni list SRS, št. 28/80, v nadaljnjem besedilu: pooblašene organizacije), in organizacije združenega dela, ki upravljajo z jedrskimi objekti, voditi evidenco in obveščati Republiški energetski inšpektorat (v nadaljnjem besedilu: REI), kakor tudi pogoji in roki za medsebojno obveščanje.

2. člen

Pooblašene organizacije morajo poročati REI o naslednjih nalogah:

- o ocenjevanju in preverjanju varnostnih poročil in druge dokumentacije v zvezi z jedrsko varnostjo,
- o pregledih jedrskih naprav med gradnjo in obratovanjem,
- o spremljanju stanja in razvoja varnosti jedrskih objektov doma in v svetu,
- o posledicah okvar in nezgod na jedrskih objektih v tujini,
- o pripravljanju ukrepov v primeru jedrskih nezgod,
- o usposabljanju in dopolnilnem usposabljanju delavcev, katerih dela in naloge so povezane z jedrsko varnostjo,
- o usposabljanju enot ter štabov civilne zaščite organizacij združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti.

3. člen

Pooblašene organizacije pošiljajo REI letna poročila o izvršenih nalogah in opravilih iz prejšnjega člena. Na zahtevo strokovne komisije za jedrsko varnost pa morajo pošiljati tudi občasna poročila za potrebe te komisije.

4. člen

Pooblašene organizacije dajejo na zahtevo REI mnenje o:

- obratovalnih poročilih jedrskega objekta ali naprave,
- nenormalnih pojavih, izpadih in nezgodah na jedrskem objektu ali napravi,
- predlaganih spremembah po začetku obratovanja na sistemih in opremi jedrskega objekta ali naprave, ki bi vplivale na jedrsko varnost,

— obratovalnih postopkih in navodilih ter njihovih eventualnih spremembah.

Pooblašena organizacija mora v primeru nenormalnega pojava ali dogodka, ki je povezan z varnostjo jedrskega objekta, oceniti stanje in dati mnenje REI o akcijah in ukrepih, potrebnih za zagotovitev varnosti objekta, ljudi in okolja v roku, ki ga ta določi.

5. člen

Pooblašene organizacije se morajo pri izvrševanju del in nalog iz 2. člena tega pravilnika medsebojno obveščati pismeno oziroma na organiziranih sestankih, na katerih je prisotna tudi inšpekcija za jedrsko varnost REI. Kopije obvestil in beležk s sestankov je treba obvezno poslati REI.

6. člen

Organizacije združenega dela, ki upravljajo z jedrskimi objekti in napravami, so dolžne voditi evidenco o tistih aktivnostih med gradnjo, poskusnim obratovanjem, zagonskimi preskusi in obratovanjem takšnega objekta, ki so s stališča zagotovitve kvalitete opreme, sistemov in obratovanja pomembne ter potrebne za varno in zanesljivo obratovanje.

Dokumentacija, za katero je potrebno voditi evidenco, je sestavni del programa za zagotovitev kvalitete in mora vsebovati predvsem podatke o rezultatih pregledov, inšpekcijah, testih, nadzoru nad potekom del, analizi materialov, obratovalne in vzdrževalne dnevnike, ki jih vodi upravljalec jedrskega objekta, dokazila o kvalifikacijah delavcev, katerih dela in naloge so povezane z jedrsko varnostjo, obratovalnih navodilih, podatke o opremi, izvršenih popravilih in remontih ter izvedbene načrte.

7. člen

Dokumentacijo iz prejšnjega člena, ki je pomembna za ugotavljanje varnega in zanesljivega obratovanja jedrskega objekta ali naprave, mora upravljalec takšnega objekta trajno shraniti, ostalo dokumentacijo pa najmanj za dobo 5 let.

8. člen

Organizacije združenega dela, ki upravljajo z jedrskimi objekti in napravami, pošiljajo REI naslednja redna obratovalna poročila:

1. Poročila o predobratovalnih in zagonskih preskusih

Poročila se pošiljajo za vsako fazo, to je za polnjenje reaktorja z jedrskim gorivom, doseganje samovzdrževalne verižne reakcije, sinhronizacijo na javno mrežo, 50 % moči in 100 % moč reaktorja.

Poročila morajo vsebovati teste, navedene v končnem varnostnem poročilu, opis merjenih vrednosti obratovalnih pogojev ali karakteristik dobljenih med programom testiranja ter primerjavo teh vrednosti s projektnimi vrednostmi in specifikacijami. Vsebovati morajo tudi vse korekcije in modifikacije na jedrskem objektu za doseganje zahtevanih obratovalnih pogojev.

Poročila se morajo poslati REI v 30 dneh po izpolnitvi pogojev za vsako fazo.

2. Letna obratovalna poročila

Letna obratovalna poročila morajo vsebovati:

- a) obratovalne izkušnje v zvezi z rednim obratovanjem jedrskega objekta ali naprave,

b) za vsako neplanirano zaustavitev delovanja jedrskega objekta ali zmanjšanje moči reaktorja za več kot 20 % instaliranih vrednosti za čas večji od 4 ur je potrebno poslati naslednje podatke:

— oceno vzrokov in kateri sistem ali komponenta je povzročila izpad;

— opis nenormalnih pojavov in defektov v zvezi z zaustavitvijo in zmanjšanjem moči;

— ukrepe za zmanjšanje verjetnosti ponovitve istega dogodka;

— izgubljen obratovalni čas kot posledica zaustavitve ali zmanjšanja moči reaktorja;

— opis večjih vzdrževalnih del na opremi pomembni za jedrsko varnost, izvršeni med zaustavitvijo ali zmanjšanjem moči, z opisom sistemov in komponent, ki vplivajo na čas izpada ali zmanjšanja moči;

— o vsakem izpuščanju radioaktivnosti v okolje in o dozah sevanja, ki presežejo 10 % ustrezne dovoljene letne doze;

c) tabelarni prikaz letnih vrednosti kolektivnih doz sevanja za delavce jedrskega objekta, podizvajalcev, glavnega dobavitelja in ostalih delavcev, katerih letne doze sevanja presegajo 500 mrem (5 mSv), po tabeli v obrazcu št. 1, ki je sestavni del tega pravilnika;

d) podatke o poškodovanih gorivnih elementih na podlagi pregledov obsevanega goriva;

e) podatke o opravljenih modifikacijah na sistemih, napravah in objektih, ki vplivajo na jedrsko varnost;

f) podatke o poteku programa rednega izpopolnjevanja in usposabljanja delavcev, katerih dela in naloge so povezane z jedrsko varnostjo;

g) podatke o poteku preverjanja znanja osebja, katerih delo je povezano z jedrsko varnostjo;

h) podatke o zamenjavi osebja in spremembah v organizaciji poslovanja;

i) podatke o meteoroloških pogojih;

j) podatke o prekoračitvah obratovalnih omejitev, navedenih v dovoljenju za obratovanje jedrskega objekta ali naprave.

Obratovalna poročila za predhodno koledarsko leto je potrebno poslati Republiškemur komiteju za energetiko, industrijo in gradbeništvo te. REI najkasneje do 1. marca naslednjega leta.

3. Mesečna obratovalna poročila

Redna mesečna poročila, ki vsebujejo statistične podatke o obratovanju in zaustavitvi jedrskega objekta, kot je navedeno v obrazcih 2, 3 in 4, ki so sestavni del tega pravilnika, je potrebno poslati REI najkasneje do 10. v mesecu za pretekli mesec.

9. člen

Organizacije združenega dela, ki upravljajo z jedrskimi objekti in napravami, morajo ugotavljati vzroke za vse nenormalne pojave, jih ovrednotiti ter podvzeti vse potrebno za preprečitev ponovitve v skladu z obratovalnimi omejitvami in programom zagotovitve kvalitete, ter o vsem tem poročati REI.

1. Poročila o nenormalnih pojavih, ki zahtevajo takojšnjo obvestitev

Organizacije združenega dela, ki upravljajo z jedrskimi objekti in napravami, morajo najkasneje v 24 urah telefonično in po telegramu ali teleksu obvestiti REI o dogodku, najkasneje v 14 dneh pa po-

slati pismeno poročilo o naslednjih nenormalnih dogodkih:

1.1. Odpoved reaktorskega varovalnega sistema ali ostalih sistemov, potrebnih za vklopitev zahtevane varnostne funkcije v času, ko nadzirani parameter doseže nastavitveno vrednost, specificirano kot mejno nastavitev varnostnega sistema, ali odpoved dokončanja zahtevane varnostne funkcije, navedene v pogonskih omejitvah, predvsem pa:

a) dvig tlaka reaktorskega hladila nad mejno nastavitveno vrednostjo brez avtomatske ugasnitve;

b) nesposobnost hitre ugasnitve reaktorja in spuštitive zadostnega števila regulacijskih palic, da bi se dosegla z obratovalnimi omejitvami določena ugasitvena rezerva;

c) nesposobnost reaktorskega varnostnega sistema, da po vključitvi izvrši zahtevano varnostno funkcijo.

1.2. Obratovanje jedrskega objekta ali sistema, ko sta obratovanje objekta ali katerakoli vrednost parametra, ki sta podvržena obratovalnim omejitvam, manj konzervativna kot najmanj konzervativna zahteva obratovalne omejitve, predvsem pa:

a) ugasnitev reaktorja se ni pričela v zahtevanem času, ko je neidentificirano puščanje reaktorskega hladila preseglo mejno obratovalno vrednost;

b) odpoved sistemov, razen tistih, navedenih v točki 1.1., za katere veljajo mejne nastavitvene vrednosti, da se sprožijo, ali pa ima sprožitev takšnega sistema za posledico manj konzervativno vrednost nadzorovanega parametra, kot se to zahteva v obratovalnih omejitvah;

c) obratovanje navkljub nesprejemljivim rezultatom testov puščanja reaktorske zgradbe;

d) ohladičev sistema s hitrostjo, ki presega mejno vrednost, določeno z obratovalnimi omejitvami.

1.3. Poškodbe srajčk gorivnih elementov, porušitev tlačne meje reaktorskega hladila ali prekomerno puščanje primarnega zadrževalnega hrama, predvsem pa:

a) odpoved cevovodov, ki predirajo primarni zadrževalni hram, ali odpoved komponent tlačne meje reaktorskega hladila;

b) stanjšanje cevi v uparjalnikih preko dovoljenih vrednosti, to je, če ima uparjalnik več kot 10 % pregledanih cevi z zaznavnim puščanjem v ceveh ali tri izmed pregledanih cevi presegajo vrednost, pri kateri je potrebno cevi začepiti;

c) napake pri varjenju in na materialih, ki so večje od vrednosti, določene z ustreznimi predpisi in standardi.

1.4. Anomalije reaktivnosti sredice, predvsem pa:

a) neujemanje s predvidenimi vrednostmi reaktivnosti za ravnotežne obratovalne pogoje, večjimi ali enakimi $1\% \Delta K/K$;

b) izračunana vrednost ravnotežne reaktivnosti, ki kaže, da je ugasitvena rezerva manj konzervativna kot je določena z obratovalnimi omejitvami;

c) kratkoročna povečanja reaktivnosti z reaktorško periodo, manjšo od 5 sekund, pri podkritičnem reaktorju pa neplanirano povečanje reaktivnosti za $0,5\% \Delta K/K$;

d) pojav katerekoli neplanirane kritičnosti.

1.5. Odpoved ali nepravilno delovanje ene ali več komponent, ki preprečujejo ali bi lahko preprečile izpolnitev funkcionalnih zahtev sistemov, ki morajo delovati v primeru nezgode, predvsem pa:

a) odstopanja instrumentov, imajo za posledico izgubo varovalne funkcije;

b) odpoved sistema za visokotlačno vbrizgavanje hladila ali prekinitev delovanja po začetem vklopu;

c) prekinjen dovod goriva v diesel generatorjih.

1.6. Človeške napake ali neustreznost administrativnih postopkov, ki preprečujejo ali bi lahko preprečili izpolnitev funkcionalnih zahtev sistemov, potrebnih v primeru nezgod, predvsem pa:

a) napake delavcev pri ponovni nastavitvi varnostnega sistema v obratovalno stanje po končanih preskusih ali vzdrževalnih delih;

b) neustrezna navodila, ki imajo za posledico nepravilno zaporedje vključevanja ventilov, ali zaprtje enega ročnega ventila v vsakem od dveh redundantnih podsistemov za varnostno vbrizgavanje hladila s posledico, da ne bi bilo vbrizgovanja na varnostni signal.

1.7. Pogoji, ki izhajajo iz naravnih in umetnih pojavov, ki zahtevajo zaustavitev jedrskega objekta, delovanje varnostnih sistemov ali drugih varovalnih ukrepov, zahtevanih v obratovalnih omejitvah, predvsem pa:

a) sabotaže, ki zahtevajo zaustavitev jedrskega objekta;

b) škodo na objektu, ki jo povzročajo ogenj, poplave, potresi in podobne naravne nezgode.

1.8. Napake, odkrite pri prehodnih pojavih, analizah nezgod ali v metodah, uporabljenih za analize nezgod ali v osnovah za določitev obratovalnih omejitev, ki imajo ali bi imele za posledico obratovanje reaktorja v manj konzervativnem stanju, kot je predvideno v analizah, predvsem pa:

a) izguba vakuuma v kondenzatorju, ki ima za posledico prehodni dvig vrednosti tlaka reaktorskega hladila ali nevtronskega fluksa;

b) zakasnitev dodajanja reaktivnosti reaktorskega sistema, večje od vrednosti, navedene v obratovalnih omejitvah.

1.9. Delovanje zgradb, sistemov ali komponent, ki zahtevajo korektivne akcije ali ukrepe, da se prepreči delovanje na način, ki je manj konzervativen kot je predviden v analizah nezgod ali osnovah za obratovalne omejitve, ali pa odkritje pogojev, ki zahtevajo takojšnjo akcijo ali korektivne ukrepe, da bi se preprečil obstoj ali razvoj nevarnega stanja, predvsem pa:

a) odstopanje aksialnega razmerja nevtronskega fluksa od ciljne funkcije preko dovoljene vrednosti;

b) delovanje črpalke za vbrizgavanje hladila v sili s pretoki, ki niso v skladu s predvidenimi pretoki;

c) oslabitev hidravličnih blažilnikov vibracij, tako da ne morejo izpolniti svoje varnostne funkcije;

d) odpoved delovanja mehanizmov na varovalnih, pomembnih za varno zaustavitev;

e) nesposobnost varnostnega ali odpustnega ventila, da se zapre, potem ko se je pritisk zmanjšal pod vrednost zapiranja;

f) toplotni šok reaktorskega hladilnega sistema kot posledica neustrezne vključitve sistema za vbrizgavanje hladila v sili.

2. Poročila o nenormalnih pojavih, ki jih je potrebno poslati REI v 30 dneh

V okviru teh poročil so zajeti naslednji dogodki:

2.1 Nastavitve instrumentov reaktorskega varovalnega sistema ali varnostnih sistemov, ki so manj konzervativne kot je to določeno z obratovalnimi ome-

jitvami, toda ne preprečujejo izpolnitve funkcionalnih zahtev ustreznega sistema, predvsem pa:

a) nizkotlačni vklop enega stikala za ugasnitev reaktorja;

b) med preskušanjem en podnapetostni rele ne more izključiti stikalo za naglo zaustavitev reaktorja.

2.2. Pogoji, ki vodijo v obratovanje objekta na zmanjšani varnosti, sicer dovoljeni v obratovalnih pogojih, ali v zaustavitev jedrskega objekta, kot je to zahtevano v mejnih obratovalnih pogojih, predvsem pa:

a) črpalka za vbrizgavanje hladila v sili ne uspe startati po vključitvi sistema. Zahtevan pregled na redundantnih komponentah je bil uspešno opravljen;

b) ena izmed dveh centrifugalnih črpalk je neuporabna zaradi pokvarjenega ležaja, redundantna črpalka pa deluje.

2.3. Opažene pomanjkljivosti v upoštevanju administrativnih in ostalih obratovalnih navodil, vsled česar lahko pride do zmanjšanja stopnje redundance za reaktorske varovalke varnostne sisteme, predvsem pa:

a) eden izmed dveh diesel generatorjev se izključi zaradi visoke temperature zaradi nepravilne povezave med ventili za hladilno vodo;

b) v osamitvenem ventilu za nizkotlačno zaustavitveno stikalo ostane pritisk sistema; stikalo ne funkcioniра, če pride do nizkega tlaka zaradi nepravilne nastavitve po končanem vzdrževalnem delu;

c) neizvršitev nadzornih testiranj z zahtevano pogostostjo.

2.4. Večja odpoved sistemov, razen tistih, opisanih pod točko 1.3, projektiranih, da zadrže nastale radioaktivne snovi, predvsem pa puščanje rezervoarjev za tekoče ali plinaste radioaktivne snovi.

10. člen

Organizacije združenega dela, ki upravljajo z jedrskimi objekti in napravami, so dolžne pošiljati REI tudi posebna poročila, kot je to zahtevano v obratovalnih omejitvah, predvsem pa za:

a) vključitev sistema za hlajenje reaktorske srede v sili;

b) odpoved seizmične nadzorne instrumentacije;

c) odpoved meteorološke instrumentacije;

d) seizmične meritve;

e) zmanjšanje funkcionalnosti protipožarnega varnostnega sistema;

f) spremembe na postrojenju, z navedbo testov in eksperimentov, katere namerava upravljalec jedrskega objekta izvesti pred izdajo predpisanega soglasja oziroma dovoljenja;

g) testiranje puščanja reaktorske zgradbe;

h) predzagonске preglede opreme;

i) zagonске preglede opreme.

11. člen

Ta pravilnik začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Št. 132-015/81

Ljubljana, dne 4. marca 1981.

Predsednik

Republiškega komiteja za
energetiko, industrijo in
gradbeništvo

Marko Vrančič, dipl. inž. I. r.

Priloga 1

Kolektivne doze sevanja za osebje jedrskega objekta v odvisnosti od opravil in osebja

Opravila/osebje	Število oseb z dozo, večjo od 5 mSv			Kolektivna doza (človek — Sv)		
	osebje jedrskega objekta	osebje gl. dobavitelja opreme	ostalo osebje	osebje jedrskega objekta	osebje gl. dobavitelja opreme	ostalo osebje
OBRATOVANJE REAKTORJA, NADZOR						
— vzdrževalno osebje						
— pogonsko osebje						
— osebje radiološke zaščite						
— nadzorno tehnično osebje						
REDNO VZDRŽEVANJE						
— vzdrževalno osebje						
— pogonsko osebje						
— osebje radiološke zaščite						
— nadzorno tehnično osebje						
ZAGONSKI PREGLEDI OPREME						
— vzdrževalno osebje						
— pogonsko osebje						
— osebje radiološke zaščite						
— nadzorno tehnično osebje						
IZREDNO VZDRŽEVANJE						
— vzdrževalno osebje						
— pogonsko osebje						
— osebje radiološke zaščite						
— nadzorno tehnično osebje						
PREDELAVA RADIOAKTIVNIH ODPADKOV						
— vzdrževalno osebje						
— pogonsko osebje						
— osebje radiološke zaščite						
— nadzorno tehnično osebje						
POLNJENJE REAKTORJA Z GORIVOM						
— vzdrževalno osebje						
— pogonsko osebje						
— osebje radiološke zaščite						
— nadzorno tehnično osebje						
SKUPAJ						
— vzdrževalno osebje						
— pogonsko osebje						
— osebje radiološke zaščite						
— nadzorno tehnično osebje						
SKUPAJ						

Priloga 2

Srednja dnevna moč jedrske elektrarne

Št. odločbe iz uporabnega dovoljenja _____

Objekt: _____

Datum: _____

Izpolnil: _____

Mesec _____ leto _____

Srednja dnevna moč (MWe — neto)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

Srednja dnevna moč (MWe — neto)

8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____

15.	24.
16.	25.
17.	26.
18.	27.
19.	28.
20.	29.
21.	30.
22.	31.
23.	

Priloga 3

Podatki o obratovanju

St. odločbe uporabnega dovoljenja: _____

Objekt: _____

Datum: _____

Izpolnil: _____

Obratovalno stanje

- Obdobje poročanja bruto št. ur v obdobju _____
- Dovoljena toplotna moč reaktorja (MWt) Dejanska razpoložljiva moč reaktorja (MWt)
- Instalirana električna moč (MWe — neto)
- Razpoložljiva električna moč na pragu (MWe — neto)
- Razlogi za omejitve moči

	Mesec	Tekoče Leto	Kumulativno
6. Število ur kritičnosti reaktorja	_____	_____	_____
7. Število ur ugasnjene reaktorja	_____	_____	_____
8. Neplanirane ugasnitve reaktorja (ure)	_____	_____	_____
9. Ure obratovanja generatorja	_____	_____	_____
10. Ure neobratovanja generatorja	_____	_____	_____
11. Bruto proizvedena toplotna energija (MWh)	_____	_____	_____
12. Bruto proizvedena električna energija na generatorju (MWh)	_____	_____	_____
13. Proizvodnja na pragu (MWh)	_____	_____	_____
14. Faktor zanesljivosti reaktorja	_____	_____	_____
15. Faktor razpoložljivosti reaktorja	_____	_____	_____
16. Faktor zanesljivosti elektrarne	_____	_____	_____
17. Faktor razpoložljivosti elektrarne	_____	_____	_____
18. Faktor prisilne zaustavitve elektrarne, v primerjavi s celotnim časom	_____	_____	_____
19. Zaustavitve, planirane v naslednjih 6 mesecih (vrsta, datum in trajanje)	_____	_____	_____

Opombe: Faktorji razpoložljivosti in zanesljivosti se določajo skladno s pravilnikom o obratovalni pripravljenosti naprav Združenih elektrogospodarskih podjetij Slovenije.

Za jedrske elektrarne v izgradnji in v poskusnem obratovanju:

- Predvideni pričetek predobratovalnih in zagonskih preskusov elektrarne pri objektih v gradnji datum
- Objekti v poskusnem obratovanju
 - začetna kritičnost
 - prva sinhronizacija
 - 50 % moč
 - 100 % moč

Zmanjšanja moči in zaustavitve elektrarne

Št. odločbe uporabnega dovoljenja:

Objekt:

Datum:

Mesec leto Izpolnil:

Št.	Datum	Vrsta (1)	Trajanje (h)	Vzrok (2)	Način (3)	Korektivni ukrepi in pripombe
-----	-------	-----------	--------------	-----------	-----------	-------------------------------

Opombe:

1. Prisilna (1)
Planirana (2)2. A: napaka na opremi (opis)
B: Vzdrževanje ali testiranje
C: polnjenje goriva
D: omejitve upravnih organov
E: šolanje operaterjev, izpiti
F: administrativni ukrep (opis)
G: napaka v obratovanju (opis)
H: ostalo (opis)3. Ročni (redni)
Ročni (prisilni)
Avtomatski
Ostalo (opis)

736.

Na podlagi 24. člena zakona o izvajanju varstva pred ionizirajočimi sevanji in o ukrepih za varnost jedrskih objektov in naprav (Uradni list SRS, št. 28/80) izdaja Republiški komite za energetiko, industrijo in gradbeništvo

ODLOČBO

Zavod za metalne i drvene konstrukcije (ZMK) Gradjevinškog instituta (GJ) iz Zagreba se v okviru svojih dejavnosti in usposobljenosti pooblašča za opravljanje aktivnosti za zagotavljanje kvalitete, izvajanje meritev in preverjanje kvalitete ter funkcionalnosti delovanja, vključno s preiskavami brez porušitve nosilnih jeklenih konstrukcij, nosilnih delov strojne opreme, tlačnih cevovodov in tlačnih posod med graditvijo, poskusnim obratovanjem in obratovanjem jedrskih objektov in naprav.

Št. 31.10-034/80

Ljubljana, dne 4. marca 1981.

Predsednik
Republiškega komiteja za
energetiko, industrijo in
gradbeništvo

Marko Vraničar, dipl. inž. i. r.

737.

Na podlagi statutarnega sklepa o organizaciji in upravljanju Izobraževalne skupnosti Slovenije (Uradni list SRS, št. 13/75) so delegati uporabnikov in izvajalcev v skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije na skupni seji zborna uporabnikov in zborna izvajalcev dne 18. februarja 1981 uskladili stališča v zbornih in med njima ter sprejeli

SKLEP

o okvirih za višino naložb v vzgojnoizobraževalne objekte v letu 1981

A. Naložbe v vzgojnoizobraževalne objekte v letu 1981 ne smejo preseči naslednjih zneskov za:

	din/m ² normirane neto površine zgradbe		
	Sola in dom		Zaklonišče
	novogradnja	adaptacija	novogradnja
a) gradbena in obrtniška dela z notranjimi instalacijami	12.800	9.000	19.600
b) zunanja ureditev in priključki	1.600	600	2.600
c) oprema	2.100	2.100	3.000
č) projekt, nadzor in ostali stroški investitorja	1.300	900	2.300
a-č) Skupaj:	17.800	12.600	27.500

Kot zunanja ureditev in priključki se upoštevajo planiranje zemljišča za šolsko-domska dvorišča in igrišča, ureditev dovozov in dostopov do zgradbe ter izvedba priključkov na javne komunalne naprave, vendar samo v tolikšnem obsegu, da so izpolnjeni pogoji za pridobitev uporabnega dovoljenja. Ne upoštevajo pa se vrednost komunalno opremljenega zemljišča, morebitna rušitvena dela, stroški nadomestnih stanovanj in druga pripravljalna dela na zemljišču.

Za opremo se šteje vgrajena in pomična oprema po normativih, vendar brez učil in učnih pripomočkov.

B. Kot normirana neto površina zgradbe se štejejo vsi prostori brez zidov, kar predstavlja 90% bruto površine zgradbe (vsi prostori z zidovi) iz normativov za graditev in opremo šol in domov za učence in študente v SR Sloveniji.

Normirana neto površina zgradbe je odvisna od vrste in kapacitete šole — doma, kot sledi:

I. OSNOVNA ŠOLA

1. Podružnična

s kapaciteto:	učencev		
— skupaj	60	90	120
— v prvi izmeni	60	90	120
površina na učenca:	m ²		
— v prvi izmeni	6,5	5,6	4,9

2. Samostojna — centralna

s kapaciteto:	učencev			
— skupaj	240	480	720	960
— v prvi izmeni	240	480	720	960
površina na učenca:	m ²			
— v prvi izmeni	7,6	6,9	6,3	5,8

II. OSNOVNA ŠOLA S PRILAGOJENIM PROGRAMOM

1. Oddelki pri osnovni šoli

s kapaciteto:	učencev			
— skupaj	12	24	36	48
— v prvi izmeni	12	24	36	48
površina na učenca:	m ²			
— v prvi izmeni	6,9	6,1	5,6	5,3

2. Samostojna

s kapaciteto:	učencev			
— skupaj	72	144	216	288
— v prvi izmeni	72	144	216	288
površina na učenca:	m ²			
— v prvi izmeni	10,4	9,3	8,3	7,4

III. DELOVNO USPOSABLJANJE TEZJE DUŠEVNO PRIZADETIH OTROK

1. Oddelki pri osnovni šoli s prilagojenim programom

s kapaciteto:	učencev			
— skupaj	12	24	36	48
— v prvi izmeni	12	24	36	48
površina na učenca:	m ²			
— v prvi izmeni	10,4	9,3	8,3	7,4

2. Samostojna organizacija

s kapaciteto:	učencev			
— skupaj	72	144	216	288
— v prvi izmeni	72	144	216	288
površina na učenca:	m ²			
— v prvi izmeni	11,9	10,5	9,3	8,3

IV. SREDNJA ŠOLA

1. Ekonomska, družboslovna, pedagoška, naravoslovno-matematična in računalniška usmeritev

s kapaciteto:	učencev			
— skupaj	360	270	1080	1440
— v prvi izmeni	240	480	720	960
površina na učenca:	m ²			
— v prvi izmeni	8,1	7,3	6,6	6,0

2. Ostale usmeritve

s kapaciteto:	učencev			
— skupaj	360	720	1080	1440
— v prvi izmeni	240	480	720	960
površina na učenca:	m ²			
— v prvi izmeni	9,3	8,2	7,3	6,6

3. S prilagojenim programom

s kapaciteto:	učencev			
— skupaj	72	144	216	288
— v prvi izmeni	72	144	216	288
površina na učenca:	m ²			
— v prvi izmeni	11,9	10,5	9,3	8,3

V. VIŠKE ŠOLE

1. Ekonomska, družboslovna, pedagoška (brez telesnokulturnih programov), naravoslovno-matematična in računalniška usmeritev

s kapaciteto:	študentov			
— skupaj	360	270	1080	1440
— v prvi izmeni	240	480	720	960
površina na študenta	m ²			
— v prvi izmeni	8,6	7,7	6,9	6,2

2. Kulturno-umetniška in pedagoška (s telesnokulturnim programom)

s kapaciteto:	študentov			
— skupaj	120	240	360	480
— v prvi izmeni	120	240	360	480
površina na študenta	m ²			
— v prvi izmeni	27,0	20,0	14,0	9,0

3. Ostale usmeritve

s kapaciteto:	študentov			
— skupaj	300	600	900	1200
— v prvi izmeni	240	480	720	960
površina na študenta	m ²			
— v prvi izmeni	11,0	9,5	8,4	7,5

VI. DOM ZA UČENCE IN STUDENTE

1. Ločena enota

število ležišč	60	120	180	240
površina na ležišče	10,2	9,1	8,7	8,5

2. Samostojni dom

število ležišč	240	480	720	960
površina na ležišče	13,5	12,5	11,8	11,6

VII. DOM ZA UČENCE S PRILAGOJENIM PROGRAMOM:

1. Ločena enota

število ležišč	12	24	36	48
površina na ležišče	15,0	13,6	12,6	11,8

2. Samostojni dom

število ležišč	72	144	216	288
površina na ležišče	18,1	17,0	16,2	15,6

VIII. Če mikrolokacijski pogoji narekujejo izgradnjo zaklonišča, se v ta namen priznava izven površin od I.—VII. dodatna neto površina:

1. v vseh šolah — 0,5 m² na učenca v prvi izmeni,
2. v vseh domovih — 0,6 m² na ležišče.

Normirano neto površino tvorijo:

— v šolah:

A. PROSTORI ZA POUK, kamor spadajo:

1. učilnice — predavalnice,
2. laboratoriji,
3. učne delavnice
4. kabineti — mirno delo učiteljev,
5. mirno delo učencev,
6. knjižnice — čitalnice,
7. klubski prostori za učence in učitelje,
8. telovadnice,
9. morebitne druge učne površine.

B. PROSTORI ZA OSTALE NAMENE, kamor spadajo:

10. jedilnica — večnamenski prostor,
11. obrat kuhinje,
12. obrat pralnice,
13. hišna delavnica.
14. inventar — arhiv,
15. sanitarije — garderobe,
16. upravni prostori — strokovne službe,
17. kotlarna,
18. morebitne druge površine za ostale namene.

C. 19. KOMUNIKACIJE

— v domovih:

A. BIVALNI PROSTORI, kamor spadajo:

1. spalnice,
2. sobe za obolele učence,
3. dnevne sobe — učilnice,
4. knjižnica — čitalnica,

5. mladinska soba,
6. športni — klubski prostori,
7. jedilnica — večnamenski prostor,
8. morebitne druge bivalne površine.

B. OSTALI PROSTORI, kamor spadajo:

9. sanitarije — garderobe,
10. prostori za čiščenje obleke in obutve,
11. sobe za dežurne vzgojitelje,
12. upravni prostori,
13. strokovne službe — zbornica,
14. ambulanta,
15. obrat kuhinje,
16. obrat pralnice,
17. hišna delavnica,
18. inventar, arhiv
19. ogrevanje,
20. morebitne druge površine za ostale namene.

C. 21. KOMUNIKACIJE.

Predsednik
skupščine
Izobraževalne skupnosti
Slovenije
Natan Bernot l. r.

738.

Na podlagi 2., 113. in 120. člena zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 1/80), 11. člena zakona o stanovanjski skupnosti (Uradni list SRS, št. 8/78) in samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije (Uradni list SRS, št. 12/76) samoupravne stanovanjske skupnosti občin SR Slovenije, Samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana, Zveza stanovanjskih skupnosti Slovenije, Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji, Izobraževalna skupnost Slovenije sklepamo

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

o temeljih plana Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije za obdobje 1981—1985

1. OSNOVE SPORAZUMEVANJA

1. člen

Udeleženci samoupravnega sporazuma o temeljih plana Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije (v nadaljnjem besedilu: udeleženci) s tem samoupravnim sporazumom za uresničevanje ciljev, usmeritev in nalog razvoja stanovanjskega gospodarstva v srednjeročnem obdobju 1981—1985, opredeljujemo usmeritve in obveznosti pri zadevah skupnega pomena, ki so pomembne za vse delovne ljudi v republiki.

2. člen

Usmeritve se nanašajo na:

- obseg stanovanjske graditve za srednjeročno obdobje po strukturi stanovanj;
- način zagotavljanja sredstev za kontinuirano stanovanjsko gradnjo;
- prostorske rešitve za gradnjo planiranega števila stanovanj glede na lokacijo in dinamiko gradnje;

— obseg sredstev za stanovanjsko graditev ter namen in način uporabe teh sredstev;

— zmogljivosti izvajalcev za uresničevanje predvidenega obsega stanovanjske graditve;

— tehnologijo graditve stanovanj;

— naloge in ukrepe za racionalizacijo stanovanjske graditve, vzdrževanje in prenovo stanovanj;

— prenovo spomeniško zaščiteneh objektov;

— naloge in ukrepe za prenovo stanovanjskih hiš;

— politiko stanarin in meril za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini in uporabo sredstev stanarin;

— merila in pogoje oblikovanja cen stanovanjske graditve na podlagi družbenega dogovora o oblikovanju cen stanovanjske graditve v SR Sloveniji in metodologije določanja cen;

— razmerja med sredstvi, namenjenimi za gradnjo stanovanj v družbeni lastnini, in sredstvi, namenjenimi za kreditiranje nakupa stanovanj kot posameznih delov stanovanjskih hiš ter za kreditiranje nakupa in graditev stanovanjskih hiš v lasti občanov;

— usklajevanje kriterijev za oblikovanje virov in namena porabe solidarostnih sredstev v občinah.

3. člen

Obveznosti se nanašajo na:

— obseg sredstev za solidarost na ravni republike ter namen in način uporabe teh sredstev;

— naloge in ukrepe s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite;

— delovanje in naloge zveze;

— naloge in sredstva za financiranje znanstveno raziskovalnega dela na področju stanovanjskega gospodarstva;

— medsebojne pravice in obveznosti v primeru odstopanja od sprejetih planskih aktov.

4. člen

Pri določanju osnov srednjeročnega plana upoštevamo udeleženci:

— cilje in potrebe na stanovanjskem področju v SR Sloveniji in njenem širšem migracijskem območju;

— razvojne možnosti širše družbene skupnosti ter analize možnosti razvoja SR Slovenije za obdobje 1981—1985;

— temeljne usmeritve urbanističnega planiranja in racionalno izrabo prostora v republiki;

— varstvo, razvoj in izboljšanje bivalnega okolja glede na ohranitev naravnih in z delom pridobljenih vrednot;

— cilje in naloge na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

2. OBVEZNOSTI UDELEŽENCEV PRI URESNIČEVANJU USMERITEV RAZVOJA STANOVANJSKEGA GOSPODARSTVA

2.1. Obseg stanovanjske graditve

5. člen

Na osnovi elementov usklajen program stanovanjske graditve bomo udeleženci realizirali v letih 1981—1985 po naslednji strukturi in vrsti:

Tabela 1
število stanovanj
1981—85 %

	1981—85	%
I. Stanovanjska graditev		
1. Družbena gradnja	44.479	66,0
— družbena najemna	25.736	38,2
— solidarostna	8.365	12,2
— etažna zasebna	10.378	15,4
2. Individualna gradnja (enodružinske hiše)	22.963	34,0
Skupaj	67.442	100,0
II. Prenova	4.063	—
III. Študentski domovi	6.130	postelj

Glede dinamike stanovanjske gradnje v naslednjem planskem razdobju predvidevamo, da bo leta v prvih letih manjša kot v zadnjih (1981—1985).

6. člen

Planirano število 67.442 stanovanj je skupna obveznost vseh samoupravnih stanovanjskih skupnosti, konkretne obveznosti posameznih samoupravnih stanovanjskih skupnosti pa so razvidne iz Tabele I, ki je sestavni del tega sporazuma.

2.2. Združevanje sredstev

7. člen

Udeleženci bomo v obdobju 1981—1985 v skladu s samoupravnimi sporazumi o temeljih planov in plani samoupravnih stanovanjskih skupnosti zagotavljali oblikovanje potrebnih sredstev za kontinuirano stanovanjsko gradnjo, prenovo in modernizacijo stanovanj, gradnjo dijaških in študentskih domov, subvencioniranje stanarin, vračilo lastne udeležbe in sofinanciranje kadrovskega stanovanj.

8. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo v skladu s potrebami, opredeljenimi v samoupravnih sporazumih o temeljih planov in planih samoupravnih stanovanjskih skupnosti, preusmerjali del sredstev za stanovanjsko gradnjo in za prenovo ter pri tem upoštevali naslednje ekonomske kriterije:

— prenavljali bomo kulturno nezaščitene objekte, kadar stroški prenove za 1 m² ne bodo večji od 80 % cene 1 m² novozgrajenega stanovanja,

— prenavljali bomo kulturno zaščitene objekte, kadar stroški prenove za 1 m² ne bodo višji od cene 1 m² novozgrajenega stanovanja in kadar bo kulturna skupnost zagotovila pokritje stroškov, ki bodo presegli 100 % cene 1 m² novozgrajenega stanovanja

9. člen

Samoupravne stanovanjske skupnosti bodo pri bankah najemale kredite za gradnjo poslovnih prostorov deficitarnih dejavnosti s področja osebnih storitev in storitev gospodinjstvom. Te prostore bodo stanovanjske skupnosti dajale v rajem OZD drobnega gospodarstva in občanom za opravljanje navedenih dejavnosti za najemnino, ki omogoča enostavno reprodukcijo poslovnih prostorov.

10. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bodo samoupravne stanovanjske skupnosti planirale in uporabljale tudi

stanovanjska sredstva, ki se oblikujejo v Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije. Ta sredstva bodo namenjena:

- za gradnjo in prenovo družbenih stanovanj za trajno uporabo upokoencev,
- za kreditiranje prenove stanovanj v lasti upokoencev.

Pravice in obveznosti za planiranje in uporabo teh sredstev se določijo s samoupravnim sporazumom med skupnostmi pokojninskega in invalidskega zavarovanja in samoupravnimi stanovanjskimi skupnostmi občin oziroma mesta.

11. člen

Udeleženci bomo skrbeli, da bodo:

- izvajalci zagotavljali zmogljivosti za uresničevanje predvidenega obsega stanovanjske graditve, prenove stanovanj in vzdrževanje stanovanjskega sklada hiš,

- izvajalci pri gradnji stanovanj dosegali tako kvaliteto, da bodo bistveno izboljšane možnosti vzdrževanja,

- projektanti in izvajalci pri projektiranju novogradnje, prenovi in sami gradnji, upoštevali ukrepe varčevanja z energijo.

12. člen

Udeleženci bomo pri uresničevanju programa stanovanjske graditve upoštevali sprejete ukrepe za varstvo človekovega okolja in naloge in ukrepe s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozščite.

13. člen

Udeleženci bomo skrbeli, da bodo osnovne usmeritve izvajalcev gradbene dejavnosti in industrije gradbenega materiala naslednje:

- Intenzivnejši razvoj produktivnosti dela.
- Ukrepi za kompleksno varčevanje z energijo v nacionalnem merilu in istočasno zmanjšanje onesnaženja okolja.

- Dopolnitev regulative in posodobitev sedanje tehnične regulative, ki se nanaša na projektiranje in gradnjo stanovanj, vključno z družbeno verificiranimi smernicami.

- Večje upoštevanje eksploatacijskih stroškov in ukrepi za trajnost sestavnih delov in materialov v stanovanjski gradnji.

- Realizacija že v tekočem planskem razdobju sprejetih ukrepov glede razvoja instalacijskih in zaključnih del.

- Boljše organiziranje in povezava proizvajalcev stanovanj z uporabniki v smislu poslovnega vključevanja proizvajalcev na temelju vnaprej dogovorjenih in enotnih kriterijev.

- Hitrejši prehod na samoupravno organizirano delitev dela, vlaganj in rizika.

- Nadaljevanje ter intenzifikacija začetega procesa industrializacije.

- Nadaljnji razvoj industrije gradbenega materiala kot pomembnega faktorja za hitrejšo, cenejšo in racionalnejšo gradnjo.

- Vključevanje projektive stanovanjskih zgradb v dolgoročni proces posodabljanja, tako primarnega sistema konstrukcije kakor tudi sekundarnih sistemov finalizacije stanovanjskih zgradb in dosega večjega družbenega vpliva na to področje.

— Temeljni racionalizacijski ukrepi in tehnološki razvoj:

- delna nadomestitev betonov z velikoformatnimi opečnimi paneli in z izrabo elektrofilitrskih pepelov,
- zvišanje poprečne kvalitetne armature,
- večji delež lahkih agregatov za beton,
- varčevanje z lesom,
- povečanje proizvodnje in asortimana termoizolacijskih materialov,
- prehod na večslojne okenske zasteklitve in kvalitetnejše tesnenje oken in vrat,
- proučevanje optimalne suhomontažne izvedbe podov in predelnih sten,
- standardiziranje in prefabriciranje celotnega sklopa instalacij.

2.4. Merila in pogoji oblikovanja cen stanovanjske graditve

14. člen

Pri oblikovanju cen stanovanjske graditve bomo udeleženci upoštevali veljavni družbeni dogovor o oblikovanju cen stanovanjske graditve v SR Sloveniji.

15. člen

Udeleženci bomo skrbeli za stalno dopolnjevanje in uporabo metodologije določanja cen.

2.5. Prostorske rešitve

16. člen

Udeleženci bomo skrbeli, da bomo med seboj in tudi v drugih oblikah samoupravnega interesnega združevanja določali in uresničevali tako zemljiško politiko, ki bo omogočala načrtovano stanovanjsko izgradnjo za vse strukture, dinamiko in kvaliteto.

Stanovanjsko gradnjo bomo usmerjali predvsem na površine, ki so neprimerne ali manj primerne za kmetijsko proizvodnjo in kjer bodo tudi stroški komunalnega urejanja zemljišč čim nižji.

17. člen

Udeleženci bomo sodelovali s stavbno zemljiškimi skupnostmi, komunalnimi skupnostmi in občinskimi skupščinami z namenom, da bi bila ustrezna zemljišča pravočasno pridobljena in komunalno opremljena za izgradnjo planiranih 67.442 stanovanj.

2.6. Usmerjanje stanovanjske gradnje

18. člen

Udeleženci bomo v naslednjem srednjeročnem obdobju uveljavili usmerjeno stanovanjsko gradnjo, tudi v zadružni in drugih oblikah individualne stanovanjske gradnje.

2.7. Solidarnost v občini

19. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo v samoupravnih sporazumih o temeljih planov občinskih samoupravnih stanovanjskih skupnosti zagotovili sredstva — določen % BOD iz dohodka za financiranje solidarnostnih potreb. Zagotovljena sredstva bodo v občini namenjena:

- reševanju stanovanjskih vprašanj starejših občanov,

- reševanju stanovanjskih vprašanj upokojen-
cev,
- reševanju stanovanjskih vprašanj borcev NOV
in kmetov borcev NOV,
- reševanju stanovanjskih vprašanj invalidov,
- reševanju stanovanjskih vprašanj občanov, ki
so za delo nesposobni,
- reševanju stanovanjskih vprašanj občanov z
nižjimi dohodki,
- za delno nadomestitev stanarine.

Solidarnostna sredstva v občini bomo po potrebi uporabljali tudi za kreditiranje adaptacij stanovanj in stanovanjskih hiš solidarnostnih upravičencev in kmetov borcev.

2.8. Stanarine

20. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo do leta 1985 postopoma uveljavili ekonomske stanarine, ki bodo omogočale materialno osnovo za ohranjanje nezmanjšane realne vrednosti družbenih stanovanj. Stanarine bodo določene po enotni metodologiji za določanje stanarin v SR Sloveniji. Način oblikovanja stanarin, pogoji delnega nadomeščanja stanarin, način uporabe amortizacije, sredstev za vzdrževanje in sredstev za upravljanje, bo opredeljen s samoupravnimi sporazumi o temeljih planov občinskih samoupravnih stanovanjskih skupnosti.

Udeleženci bomo dinamiko (letne stopnje povzraščanja) in druge kriterije postopnega prehoda na ekonomske stanarine opredelili v planih samoupravnih stanovanjskih skupnosti za obdobje 1981—1985.

2.9. Pogoji pridobivanja stanovanj

21. člen

Udeleženci bomo uveljavili obvezno lastno udeležbo ob pridobitvi družbenega najemnega stanovanja, za nakup etažnega stanovanja in za graditev stanovanjske hiše.

22. člen

Lastna udeležba za pridobitev družbenega najemnega stanovanja bo znašala od 1% do 20% vrednosti stanovanja.

Lastna udeležba se pri pridobitvi nadstandardnega družbenega najemnega stanovanja na lastno željo zviša na celotni del cene stanovanja, ki presega standard.

23. člen

Lastna sredstva pri nakupu etažnega stanovanja in gradnji stanovanjske hiše bo taka, da bo znašala maksimalna vsota kreditov:

- 80% pri nakupu etažnega stanovanja,
 - 75% pri združni stanovanjski gradnji,
 - 60% pri gradnji stanovanjske hiše v zasebni lasti izven združne gradnje,
- od predračunske vrednosti oziroma do končne cene po kupoprodajni pogodbi, upošteva se standardno stanovanjsko hišo v zasebni lasti.

24. člen

Lastna udeležba za pridobitev družbenega stanovanja je vračljiva, vplača se za dobo 10 let. Višina lastne udeležbe je odvisna predvsem od ekonomskega in socialnega položaja občana in njegove družine in se vrača v enkratnem znesku s 3% obrestno mero.

25. člen

Udeleženci bomo podrobneje opredelili obveznost plačila lastne udeležbe v pravilniku samoupravne stanovanjske skupnosti in v pravilniku o razreševanju stanovanjskih vprašanj temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti.

26. člen

Udeleženci opredelujemo merila in kriterije za pridobitev pravice uporabe stanovanja, zgrajenega iz sredstev solidarnosti in za delno nadomeščanje stanarin v samoupravnih sporazumih o temeljih planov občinskih samoupravnih stanovanjskih skupnosti.

27. člen

Udeleženci bomo kriterije za pridobivanje družbenih najemnih stanovanj, za pridobivanje stanovanjskih posojil, za pridobivanje solidarnostnih stanovanj in za delno nadomeščanje stanarin, opredelili v pravilnikih samoupravnih stanovanjskih skupnosti in v pravilnikih temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti.

3. MEDSEBOJNE OBVEZNOSTI UDELEZENECV SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

3.1. Solidarnost in vzajemnost na ravni republike

28. člen

Udeleženci bomo zagotovili nepovratno združevanje sredstev v višini 0,32% na bruto osebne dohodke udeležencev samoupravnih sporazumov o temeljih planov samoupravnih stanovanjskih skupnosti, za sofinanciranje solidarnosti in vzajemnosti na ravni republike. Ta sredstva bodo namenska in se bodo zbirala:

- za gradnjo domov za učence in študente 0,292% BOD iz dohodka, po programu, ki ga sprejme odbor podpisnikov, ki ima sedež pri Izobraževalni skupnosti Slovenije,

- za sofinanciranje kadrovskega stanovanja v manj razvitih občinah, manj razvitih območjih in manj razvitih obmejnih območjih 0,025% BOD iz čistega dohodka,

- za bivalne pogoje MDA 0,003% BOD iz dohodka.

Ob morebitnih naravnih nesrečah in drugih izrednih razmerah v stanovanjskem gospodarstvu, bomo zagotavljali sredstva s posebnim samoupravnim sporazumom v okviru samoupravnih stanovanjskih skupnosti oziroma združenega dela v SR Sloveniji.

3.2. Splošna ljudska obramba in družbena samozščita

29. člen

Udeleženci bomo pri izvajanju plana stanovanjskega gospodarstva na področju graditve, prenove in vzdrževanja upoštevali tudi potrebe splošne ljudske obrambe in družbene samozščite.

Zveza bo do 30. decembra 1981 pripravila enotna izhodišča za uresničevanje ukrepov in nalog splošne ljudske obrambe, zlasti civilne zaščite na področju stanovanjskega gospodarstva.

3.3. Delovanje in naloge Zveze

30. člen

Program dela Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije v obdobju 1981—1985 bo usklajen z namenom,

določenim v samoupravnem sporazumu o ustanovitvi Zveze in se nanaša na:

A. Naloge Zveze in njene delovne skupnosti, ki izhajajo iz samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Zveze in vsakoletnih programov dela Zveze.

B. Izvedbo posebnih nalog Zveze:

— raziskovalna dejavnost,
— sprejem normativov in standardov za gradnjo in opremljenost stanovanjskih sosesk in standardov za graditev stanovanj,

— gradnja domov za učence in študente,
— reševanje stanovanjskih problemov kadrov na manj razvitih območjih in manj razvitih obmejnih območjih,

— bivalni pogoji udeležencev MDA,
— organizacija akcije za reševanje stanovanjske problematike v primeru naravnih nesreč in drugih izrednih razmerah.

31. člen

Glede na povečanje obsega del delovne skupnosti Zveze v obdobju 1981—1985, zlasti na področju planiranja, standardizacije in energetike, bo zaradi zaposlovanja svetovalcev za ta področja število zaposlenih v delovni skupnosti narastlo, vendar ne bo večje od 13 delavcev.

32. člen

Udeleženci se sporazumejo za naslednjo porabo razpoložljivih sredstev odpravljenega republiškega stanovanjskega sklada:

Tabela 2
v 000 din

Vir sredstev — odprav. rep. stan. sklad	Namena porabe				
	1981	1982	1983	1984	1985
1. Vzdrževanje in razširitev materialne osnove dela Zveze; stroški poslovanja v okviru skupno določenih nalog	3.000	2.000	1.000		
2. Raziskovalna dejavnost	10.000	11.000	12.000	14.000	15.000
3. Bivalni pogoji udel. MDA	5.000	5.000	5.000	4.000	3.000

33. člen

Za osebne dohodke in skupno porabo delavcev delovne skupnosti Zveze, vzdrževanje in razširitev materialne osnove dela Zveze in stroškov poslovanja v okviru skupno določenih nalog, sta predvidena dva vira:

— prosta sredstva odpravljenega republiškega stanovanjskega sklada po tabeli 2,

— združevanje sredstev samoupravnih stanovanjskih skupnosti po dogovorjenem ključu do planiranega letnega obsega sredstev, ki ga bo sprejela skupščina Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije vsakoletno, na osnovi letnega programa dela, razčlenjeno po področjih.

3.4. Znanstveno raziskovalno delo

34. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo združevali sredstva za raziskave, zlasti naslednjih področij:

— samoupravni sistem na področju stanovanjskega gospodarstva,

— družbenoekonomski odnosi v stanovanjskem gospodarstvu,

— planiranje in projektiranje naselij in sosesk,

— proizvodno-dohodkovni odnosi,

— racionalizacija v gradnji in uporabi:

a) racionalizacija gradenj,

b) racionalno ravnanje z energijo,

— revitalizacija in prenova,

— informacijski sistem v stanovanjskem gospodarstvu,

— dolgoročni razvoj stanovanjskega gospodarstva,

— tekoče strokovne raziskovalne naloge.

4. KONČNE DOLOČBE

35. člen

Sestavni del samoupravnega sporazuma je tabela 1, iz katere so razvidne konkretne obveznosti posameznih udeležencev samoupravnega sporazuma.

Plan obsega in strukture stanovanjske gradnje v obdobju 1981—1985 po občinah

Tabela I

Občina	Družbena gradnja			Individualna gradnja	Skupaj štev. stan.	Prenova
	družbeno najemna	solidarnostna	etažna zaseb.			
1. Ajdovščina	250	71	38	363	722	40
2. Brežice	144	76	12	233	515	40
3. Čelje	1700		100	400	2200	
4. Cerknica	142	60	6	254	462	
5. Črnomelj	158	126		284	544	12
6. Domžale	302	130	300	500	1232	75
7. Dravograd	108	32		96	236	75
8. Gornja Radgona	256	74	10	250	590	45
9. Grosuplje	200	50	100	700	1050	100
10. Hrastnik	300	20	10	60	390	10
11. Idrija	300	60	10	200	570	100
12. Ilirska Bistrica	190	60		230	480	
13. Izola	235	35	130	200	600	50
14. Jesenice	644	130	75	410	1259	50
15. Kamnik	300	330	430	400	1460	30

Občina	Družbena gradnja			Indivi- dualna gradnja	Skupaj štev. stan.	Prenova
	družbeno najemna	solidar- nostna	etažna zaseb.			
16. Kočevje	220	60	20	300	600	80
17. Koper	1170	200	310	860	2540	100
18. Kranj	1353	375	422	1200	3350	110
19. Krško	400			333	733	105
20. Laško	208	117	15	120	460	180
21. Lenart	72	53		375	500	20
22. Lendava	200	60	20	300	580	
23. Litija	180	35	35	250	500	
24. Ljubljana Bežigrad						
25. Ljubljana Center						
26. Ljubljana Moste-Polje						
27. Ljubljana Šiška						
28. Ljubljana Vič-Rudnik						
24.—28. Ljubljana	4818	1700	5700	2128	14.346*	590
29. Ljutomer	160	75	15	200	450	17
30. Logatec	100	50	75	275	500	
31. Maribor	2317	1283	400	1250	5250	250
32. Metlika	72	28	33	200	333	159
33. Mozirje	96	85	6	210	397	66
34. Murska Sobota	400	250	100	1150	1900	150
35. Nova Gorica	544	138	300	656	1638	55
36. Novo mesto	782	189	128	802	1851	
37. Ormož	79	39	2	100	220	8
38. Piran	235	90	327	322	974	64
39. Postojna	400	120	20	360	900	
40. Ptuj	373	215	12	600	1200	
41. Radlje ob Dravi	167	35		200	402	50
42. Radovljica	431	130	148	401	1110	10
43. Ravne na Koroškem	855	125	10	268	1258	98
44. Ribnica	80	35	10	75	200	
45. Sevnica	120	85	40	250	495	97
46. Sežana	388	100	25	400	913	80
47. Slovenj Gradec	250	90	25	200	565	50
48. Slovenska Bistrica	200	120		500	820	50
49. Slovenske Konjice	324	80		400	804	40
50. Šentjur pri Celju	164	52		200	416	32
51. Škofja Loka	478	64	478	680	1700	189
52. Šmarje pri Jelšah	217	81		370	668	40
53. Tolmin	95	125	20	113	353	40
54. Trbovlje	551	170	10	150	881	12
55. Trebnje	105	40	16	250	411	20
56. Tržič	80	70	70	200	420	50
57. Velenje	1080	200	220	500	2000	314
58. Vrhnika	100	80	110	200	490	25
59. Zagorje ob Savi	215	125	10	220	570	
60. Žalec	478	142	25	789	1434	185
Skupaj	25.736	8.365	10.378	22.963	67.442	1.063

* V tem številu ni upoštevanih 500 individualnih hiš, predvidenih v neorganizirani stanovanjski gradnji v občini Ljubljana Vič-Rudnik.

36. člen

Udeleženci pooblašamo Izvršilni odbor skupščine Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije za tekoče spremljanje izvajanja in uresničevanja ciljev in nalog, opredeljenih s tem samoupravnim sporazumom in za povratno obveščanje udeležencev samoupravnega sporazuma.

37. člen

Ta samoupravni sporazum je sklenjen, ko ga sprejme večina udeležencev in se objavi v Uradnem listu SR Slovenije.

Ljubljana, dne 31. januarja 1981.

Udeleženci: samoupravne stanovanjske skupnosti občin: Ajdovščina, Brežice, Celje, Cerknica, Črnomelj, Domžale, Dravograd, Gornja Radgona, Grosuplje, Hrastnik, Idrija, Ilirska Bistrica, Izola, Jesenice, Kamnik, Kočevje, Koper, Kranj, Krško, Laško, Lenart, Lendava, Litija, Ljubljana Bežigrad, Ljubljana Center, Ljubljana Moste-Polje, Ljubljana Šiška, Ljubljana Vič-Rudnik, Ljutomer, Logatec, Maribor, Metlika, Mozirje, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Ormož, Piran, Postojna, Ptuj, Radlje ob Dravi, Radovljica, Ravne na Koroškem, Ribnica, Sevnica, Se-

žana, Slovenj Gradec, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Šentjur pri Celju, Škofja Loka, Šmarje pri Jelšah, Tolmin, Trbovlje, Trebnje, Tržič, Velenje, Vrhnika, Zagorje ob Savi, Zalec, Samoupravna sta-

novanjska skupnost Ljubljana, Zveza stanovanjskih skupnosti Slovenije, Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji, Izobraževalna skupnost Slovenije.

ORGANI IN ORGANIZACIJE V OBČINI

739.

Na podlagi 9. člena statuta Skupnosti za izvedbo programa izgradnje objektov družbenega standarda na območju ljubljanskih občin (v nadaljnjem besedilu: skupnost) je skupščina skupnosti na svoji 12. seji dne 25. februarja 1981 sprejela

SKLEP

o potrditvi zaključnega računa Skupnosti za izvedbo programa izgradnje objektov družbenega standarda na območju ljubljanskih občin za leto 1980

I

Zaključni račun, ki izkazuje

	din
stanje na dan 1. 1. 1980	126.277.473,65
prihodki	814.940.344,37
razhodki	723.416.794,17
stanje ziro računa 31. 12. 1980	217.801.023,85

II

Ta sklep začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Št. IO-13-12/81-MM

Ljubljana, dne 7. aprila 1981.

Sekretar skupnosti	Predsednica skupščine skupnosti
Ludvik Činč l. r.	Olga Vipotnik l. r.

740.

Na podlagi 53. člena statuta Skupnosti za izvedbo programa izgradnje objektov družbenega standarda na območju ljubljanskih občin je skupščina skupnosti na svoji 12. seji dne 25. februarja 1981 sprejela

SKLEP

o potrditvi finančnega načrta Skupnosti za izvedbo programa izgradnje objektov družbenega standarda na območju ljubljanskih občin za leto 1981

I

Finančni načrt izkazuje:

	v 000 din
A. Prihodki za leto 1981	
a) realni prihodki	
1. Prenešana sredstva po ZR 1980	173.724
2. Krajevni samoprispevek	420.000
3. Stanovanjske skupnosti občin in mesta Ljubljane	20.871
4. Mestna skupnost otroškega varstva in občinske skupnosti OV Ljubljana	34.510
5. Izobraževalna skupnost mesta in občin Ljubljane	11.127

6. Regionalna zdravstvena skupnost in občinske zdravstvene skupnosti

7. Pokritje odhodkov iz naslova presežkov SIS iz leta 1979 ca

skupaj a	58.000
b) možni prihodki	50.000
1. Nepokrite obveznosti SIS po družbenem dogovoru z ozirom na valorizirane vrednosti objektov II/81	768.232
2. Nepokrita sredstva iz naslova 1,5 % krajevnega samoprispevka	87.656
skupaj b	47.470
Skupaj prihodki	135.126
B. Razhodki za leto 1981	903.358

1. Osnovne šole	369.574
2. Vzgojnovarstveni zavodi	225.649
3. Zdravstveni domovi	246.179
4. Domovi za starejše občane	61.956
Skupaj razhodki	903.358

II

Ta sklep začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Št. IO-13-12/81-MM

Ljubljana, dne 7. aprila 1981.

Sekretar skupnosti	Predsednica skupščine skupnosti
Ludvik Činč l. r.	Olga Vipotnik l. r.

BREŽICE

741.

Na podlagi drugega odstavka 7. člena zakona o ukrepih v živinoreji (Uradni list SRS, št. 17-1193/78) in 150. člena statuta občine Brežice (Uradni list SRS, št. 14/78) je Skupščina občine Brežice na seji zbornega združenega dela in zbornega krajevnih skupnosti dne 31. marca 1981 sprejela

ODLOK

o načinu oplojevanja živali in o ukrepih v živinoreji na območju občine Brežice

1. člen

Oplojevanje goved, svinj in konj se opravlja na območju občine Brežice z osemenjevanjem ali s pripustom.

2. člen

Oplojevanje goved se na območju občine Brežice opravlja z osemenjevanjem, razen v odročnem prede-

lu: Križe in Pečice, kjer je dovoljeno tudi oplojevanje s pripustom.

3. člen

Oplojevanje svinj je na območju občine Brežice dovoljeno s pripustom in z osemenjevanjem. Oplojevanje kobil se vrši s pripustom.

4. člen

Ob vsaki osemenitvi goveda ali pripusta svinj izda osemenjevalec oziroma rejec plemenjaka potrdilo, ki mora vsebovati podatke o datumu osemenitve ali pripustitve, ime in evidenčno številko plemenjaka ter druge podatke, ki so pomembni za ugotavljanje in spremljanje plemenske vrednosti in plodnosti živali, ki se oplojujejo in njihovega potomstva.

5. člen

Z organizacijo osemenjevanja in pripusta goved in prašičev ter pripusta konj se smejo ukvarjati tiste organizacije združenega dela, ki jih zato pooblasti Izvršni svet Skupščine občine Brežice. Zaradi širšega družbenega pomena živinoreje v občini Brežice, so plemenjaki za pripust družbena lastnina.

6. člen

Organizacije iz 5. člena tega odloka so dolžne skrbeti za zadostno število plemenjakov in za njihovo pravočasno zamenjavo na posamezni plemenilni postaji.

Pri tem je upoštevati ugotovitve in sklepe občinske in republiške komisije za priznavanje plemenjakov.

7. člen

Upravni organ, pristojen za kmetijstvo, določi plemenilne postaje za plemenjake. Njihovo število in kraj določi na podlagi sklepa občinske in republiške komisije za priznavanje plemenjakov.

8. člen

Ocenjevanje, odbira in priznavanje plemenjakov se izvaja enkrat letno.

Ocenjevanje in priznavanje plemenjakov opravlja komisija. Komisijo za ocenjevanje, odbiro in priznavanje plemenjakov za pripust imenuje občinski upravni organ, pristojen za kmetijstvo.

9. člen

Med rejcem plemenjaka in pooblaščenimi organizacijami iz 5. člena tega odloka mora biti sklenjena pogodba o nabavi, reji in zamenjavi plemenjaka. Obe pogodbeni stranki morata upoštevati navodila in sklepe občinske komisije za priznavanje plemenjakov.

10. člen

Oddaja plemenjakov iz posamezne plemenilne postaje ni dopustna tako dolgo, dokler ni zagotovljeno oplojevanje na območju te plemenilne postaje z novim plemenjakom.

Izložene plemenjake je treba nadomestiti v roku, ki ga določi komisija za priznavanje plemenjakov.

11. člen

Ukinitev osemenjevalne ali pripustne postaje ni dopustna brez dovoljenja upravnega organa, pristojnega za kmetijstvo in mnenja komisije za priznavanje plemenjakov.

12. člen

Posestniki plemenic plačujejo za osemenjevanje in pripust odškodnino takoj po izvršeni osemenitvi oziroma pripustu.

Cena osemenjevanja in pripusta se določi vsako leto posebej (če je to potrebno). Cena se določi na osnovi cene osemenjevanja organizacije, ki opravlja osemenjevanje, potrdi in evidentira pa jo občinski upravni organ, pristojen za cene.

Cena za oplojevanje živali je na območju občine enotna za vse rejce.

13. člen

Zaradi posebnega družbenega pomena živinoreje v občini, izvajanja selekcijskih programov in rejskih ukrepov, morajo organizacije, pooblaščenice za oplojevanje zagotoviti osemenjevanje in pripust za plemenice vseh rejcev vse dni v letu, z izjemo 1. 1., 1. 5., 1. 11. in 29. 11.

14. člen

Organizacije, pooblaščenice za oplojevanje, morajo zagotoviti osemenjevanje in pripust v skladu z rejskimi ukrepi in sprejetimi selekcijskimi programi. Pri izvajanju tega mora biti izključeno parjenje v sorodstvu.

15. člen

Na območju, kjer je dovoljen pripust, mora organizator pripuščenja zagotovi ugotavljanje brejosti, odkrivanje in zdravljenje plodnostnih motenj vsaj štirikrat letno.

Pred opravljeno četrto oploditvijo je potrebno opraviti obvezen veterinarski pregled za ugotavljanje plodnostnih motenj.

16. člen

Nadzor nad izvajanjem določb tega odloka opravljajo v svojih pristojnostih občinski organi kmetijske in veterinarske inšpekcije.

17. čla

Kršenje določil tega odloka se kaznuje po kazenskih določilih zakona o ukrepih v živinoreji (Uradni list SRS, št. 17/78).

18. člen

Z dnem, ko začne veljati ta odlok, preneha veljati odredba o plačevanju pavšalne skočnine in stroškov osemenjevanja (Uradni vestnik okraja Novo mesto, št. 21/58), odredba o višini in načinu plačila stroškov za osemenitev svinj (Uradni vestnik okraja Novo mesto, št. 20/61), odlok o pašalnem plačevanju službe osemenjevanja goved na območju občine Brežice (Uradni vestnik Celje, št. 65/64), odlok o določitvi višine odškodnine za prirodni pripust plemenskih svinj na območju občine Brežice (Uradni vestnik Celje, št. 27/66).

19. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Št. 320-13/80-1

Brežice, dne 31. marca 1981.

Predsednik
Skupščine občine
• Brežice
Stanko Rebernik l. r.

742.

Izvršni svet Skupščine občine Brežice je na osnovi 11. in 13. člena zakona o urbanističnem planiranju (Uradni list SRS, št. 16/67 in 27/72) na 75. seji dne 7. aprila 1981 sprejel

SKLEP

o javni razgrnitvi predloga spremembe zazidalnega načrta za Sentlenart

1

Na javni vpogled se za trideset dni od dneva objave tega sklepa v Uradnem listu SRS razgrne predlog spremembe zazidalnega načrta za Sentlenart.

2

Predlog spremembe zazidalnega načrta za Sentlenart je izdelal »Projektivni biro Region« Brežice pod št. 1020-U/81, januar 1981.

3

V času javne razgrnitve lahko poda k spremembi zazidalnega načrta svoje pripombe in predloge vsak občan ali zainteresirana delovna ali druga organizacija.

4

Sklep se objavi v Uradnem listu SRS in na komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo Skupščine občine Brežice.

5

Javna razgrnitev bo na odseku za urejanje prostora, varstvo okolja in gradbeništvo Skupščine občine Brežice vsak delovni dan od 6. do 14. ure in sredo od 6. do 16. ure.

Št. 351-1/81-4/5

Brežice, dne 6. aprila 1981.

Predsednik
Izvršnega sveta
Skupščine občine
Brežice
Stane Ilc l. r.

VSEBINA

SKUPŠČINA SR SLOVENIJE

729. Družbeni plan Socialistične republike Slovenije za obdobje 1981—1985

Stran

987

USTAVNO SODIŠČE SR SLOVENIJE

Stran

730. Odločba o razveljavitvi sklepa sveta Krajevne skupnosti Mengeš o prispevku za obstoječe komunalne vode

996

731. Odločba o razveljavitvi pravilnika o reševanju stanovaljskih potreb delavcev, ki združujejo stanovaljska sredstva pri Občinski izobraževalni skupnosti Ajdovščina

996

732. Odločba o razveljavitvi določb 54. člena in 66. člena samonpravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter druge osebne prejemke DO Gozdno gospodarstvo Kočevje

997

733. Odločba o razveljavitvi odloka o prostorskem načrtu za potrebe kmetijstva občine Kamnik in odloka o zazidalnem načrtu območja obrtne cone Kamnik z označbo del MB-3 in del BP-3

998

REPUBLIŠKI UPRAVNI ORGANI IN ZAVODI

734. Pravilnik o ravnanju z živalskimi odpadki in o minimalnih higiensko-tehničnih pogojih za ureditev objekta za obdukcijo ter za zbiranje, transport in predelavo odpadkov živalskega izvora

999

735. Pravilnik o načinu in rokih, v katerih so strokovne organizacije združenega dela, pooblaščenice za dela in naloge s področja jedrske varnosti in organizacije združenega dela, ki upravljajo z jedrskimi objekti in napravami, dolžne voditi evidenco, poročati Republiškem energetskemu inšpektoratu ter o načinu medsebojnega informiranja

1007

736. Odločba o pooblastitvi Zavoda za metalne i drvene konstrukcije (ZMK) Gradjeviniskog instituta (GI) iz Zagreba za opravljanje aktivnosti za zagotavljanje kvalitete, izvajanje meritev in preverjanje kvalitete ter funkcionalnosti delovanja, vključno s preiskavami brez porušitve nosilnih jeklenih konstrukcij, nosilnih delov strojne opreme, tlačnih cevodovodov in tlačnih posod med graditvijo, poskusnim obratovanjem in obratovanjem jedrskih objektov in naprav

1012

DRUGI REPUBLIŠKI ORGANI IN ORGANIZACIJE

737. Sklep o okvirih za višino naložb v vzgojnoizobraževalne objekte v letu 1981

1012

738. Samoupravni sporazum o temeljih plana Zveze stanovaljskih skupnosti Slovenije za obdobje 1981—1985

1014

ORGANI IN ORGANIZACIJE V OBČINI

739. Sklep o potrditvi zaključnega računa Skupnosti za izvedbo programa izgradnje objektov družbenega standarda na območju ljubljanskih občin za leto 1980

1020

740. Sklep o potrditvi finančnega načrta Skupnosti za izvedbo programa izgradnje objektov družbenega standarda na območju ljubljanskih občin za leto 1981

1020

741. Odlok o načinu oplojevanja živali in o ukrepih v živinoreji na območju občine Brežice

1020

742. Sklep o javni razgrnitvi predloga spremembe zazidalnega načrta za Sentlenart (Brežice)

1022